

*Pišete-li pro děti, nechtějte
si tvořiti zvláštní způsob.
Myslete velmi dobře a pište
velmi dobře. Necht' je vše
živé, necht' je vše veliké,
široké a mohutné ve vašem
vypravování. Toť jediné
tajemství, jak se zalíbíti
svým čtenářům.*

Anatole France.

SV. 8.
DĚTSKÁ KNIHOVNA
Red. K. VETTER.

MODRÝ PTÁK.

BÁCHORKA O PĚTI DĚJSTVÍCH
A DESETI OBRAZECH.

NAPSAL MAURICE MAETERLINCK. SE SVOLE-
NÍM AUTOROVÝM PŘELOŽILA M. KALAŠOVÁ.
S DŘEVORYTEM FR. BÍLKA.

1921.

NAKLADATEL
A. HYNEK V PRAZE
MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta
Knihovna KDS
Arna Nováka 1
602 00 BRNO

*Pišete-li pro děti, nechtějte
si tvořiti zvláštní způsob.
Myslete velmi dobře a pište
velmi dobře. Necht' je vše
živé, necht' je vše veliké,
široké a mohutné ve vašem
vypravování. Toť jediné
tajemství, jak se zalíbí
svým čtenářům.*

Anatole France.

SV. 8.
DĚTSKÁ KNIHOVNA
Red. K. VETTER.

MODRÝ PTÁK.

BÁCHORKA O PĚTI DĚJSTVÍCH
A DESETI OBRAZECH.

NAPSAL MAURICE MAETERLINCK. SE SVOLE-
NÍM AUTOROVÝM PŘELOŽILA M. KALAŠOVÁ.
S DŘEVORYTEM FR. BÍLKA.

1921.

NAKLADATEL
A. HYNEK V. PRAZE
MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta
Knihovna KDS
Arna Nováka 1
602 00 BRNO

*Pišete-li pro děti, nechtějte
si tvořiti zvláštní způsob.
Myslete velmi dobře a pište
velmi dobře. Necht' je vše
živé, necht' je vše veliké,
široké a mohutné ve vašem
vypravování. Toť jediné
tajemství, jak se zalíbí
svým čtenářům.*

Anatole France.

SV. 8.
DĚTSKÁ KNIHOVNA
Red. K. VETTER.

MODRÝ PTAK.

BÁCHORKA O PĚTI DĚJSTVÍCH
A DESETI OBRAZECH.

NAPSAL MAURICE MAETERLINCK. SE SVOLE-
NÍM AUTOROVÝM PŘELOŽILA M. KALAŠOVÁ.
S DŘEVORYTEM FR. BÍLKA.

1921.

NAKLADATEL
A. HÝNEK V PRAZE
MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta
Knihovna KDS
Arna Nováka 1
602 00 BRNO

*Pišete-li pro děti, nechtějte
si tvořiti zvláštní způsob.
Myslete velmi dobře a pište
velmi dobře. Necht' je vše
živé, necht' je vše veliké,
široké a mohutné ve vašem
vypravování. Toť jediné
tajemství, jak se zalíbíti
svým čtenářům.*

Anatole France.

SV. 8.
DĚTSKÁ KNIHOVNA
Red. K. VETTER.

MODRÝ PTÁK.

BÁCHORKA O PĚTI DĚJSTVÍCH
A DESETI OBRAZECH.

NAPSAL MAURICE MAETERLINCK. SE SVOLE-
NÍM AUTOROVÝM PŘELOŽILA M. KALAŠOVÁ.
S DŘEVORYTEM FR. BÍLKA.

1921.

NAKLADATEL
A. HYNEK V PRAZE
MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta
Knihovna KDS
Arna Nováka 1
602 00 BRNO

*Pišete-li pro děti, nechtějte
si tvořiti zvláštní způsob.
Myslete velmi dobře a pište
velmi dobře. Necht' je vše
živé, necht' je vše veliké,
široké a mohutné ve vašem
vypravování. Toť jediné
tajemství, jak se zalíbíte
svým čtenářům.*

Anatole France.

SV. 8.
DĚTSKÁ KNIHOVNA
Red. K. VETTER.

MODRÝ PTÁK.

BÁCHORKA O PĚTI DĚJSTVÍCH
A DESETI OBRAZECH.

NAPSAL MAURICE MAETERLINCK. SE SVOLE-
NÍM AUTOROVÝM PŘELOŽILA M. KALAŠOVÁ.
S DŘEVORYTEM FR. BÍLKA.

1921.

NAKLADATEL
A. HYNEK V. PRAZE
MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta
Knihovna KDS
Arna Nováka 1
602 00 BRNO

*Pišete-li pro děti, nechtějte
si tvořiti zvláštní způsob.
Myslete velmi dobře a pište
velmi dobře. Nechť je vše
živé, nechť je vše veliké,
široké a mohutné ve vašem
vypravování. Toť jediné
tajemství, jak se zalíbí
svým čtenářům.*

Anatole France.

SV. 8.
DĚTSKÁ KNIHOVNA
Red. K. VETTER.

MODRÝ PTAK.

BÁCHORKA O PĚTI DĚJSTVÍCH
A DESETI OBRAZECH.

NAPSAL MAURICE MAETERLINCK. SE SVOLE-
NÍM AUTOROVÝM PŘELOŽILA M. KALAŠOVÁ.
S DŘEVORYTEM FR. BÍLKA.

1921.

NAKLADATEL
A. HÝNEK V PRAZE
MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta
Knihovna KDS
Arna Nováka 1
602 00 BRNO

OSOBY:

Tyltyl.
Mytyl.
Světlo.
Carodějnice Beryluna.
Sousedka Berlingotová.
Otec Tyl.
Matka Tylova.
Dědeček Tyl.
Babička Tylová. Zesnuli.
Bratři Tyltylovi.
Sestry Tyltylovy.
Čas.
Noc.
Vnučka sousedčina.
Pes (nazvaný Tyló).
Kocour (nazvaný Tylette).
Chleba.
Cukr.
Oheň.
Voda.
Vlk.
Vepř.
Vál.
Kráva.
Býk.
Ovce.
Králik.
Kůň.
Dub.
Jilm.
Buk.
Lipa.

OSOBY:

Tyltyl.
Mytyl.
Světlo.
Carodějnice Beryluna.
Sousedka Berlingotová.
Otec Tyl.
Matka Tylova.
Dědeček Tyl.
Babička Tylová. Zesnuli.
Bratři Tyltylovi.
Sestry Tyltylovy.
Čas.
Noc.
Vnučka sousedčina.
Pes (nazvaný Tyló).
Kocour (nazvaný Tylette).
Chleba.
Cukr.
Oheň.
Voda.
Vlk.
Vepř.
Vál.
Kráva.
Býk.
Ovce.
Králik.
Kůň.
Dub.
Jilm.
Buk.
Lipa.

Jedle.
Cypřiše.
Kaštan
Břečťan.
Topol.
Vrba.
Hvězdy, Nemoce, Temnoty atd.
Mateřská Láska.
Velké Radosti.
Šťěstí Domova.
Hrubá Šťestí.

DĚJSTVÍ PRVNÍ.

Obraz první.

Chýš dřevorubcova.

Jeviště představuje vnitřek dřevařovy chatrče, prostý, venkovský, nikoliv chudobný. — Krb s pláštěm, kde dohořívají pářezy. — Kuchyňské nářadí, almara, truhla na chleba, kyvadlové hodiny, kolovrat, štoudev atd. — Na stole rozžatá lampa. — U paty almary, po obou stranách, dřímají schouleni, s nosem pod ocasem, pes a kocour. — Mezi oběma stojí homole cukru, bílá a modrá. — Na stěně visí okrouhlá klec s hrdličkou. — V pozadí dvě okna, jejichž vnitřní okenice jsou zavřeny. — Pod jedním z oken stupátko. — V levo dvě do chatrče, opatřené velkou závorou. — V pravo druhé dvéře. — Řebřík vedoucí na půdu. — Rovněž v pravo dvě malé dětské postýlky, u jichž hlav, na dvou židlich, leží pečlivě složené šatstvo. (Při zvednutí opony Tytly a Mytly ve svých postýlkách jsou pohrouženi v hluboký spánek. Matka Tylova ještě jednou je přikryje, schýlí se nad nimi, chvíli pozoruje jejich spánek a pokyne rukou otci Tylovi; jenž strká hlavu pootevřenými dveřmi. Matka Tylova klade prst na rty, na znamení, aby byl zticha, pak, shasivši lampu, odchází po špičkách v pravo. — Jeviště zůstane chvíli setmě-

Jedle.
Cypřiše.
Kaštan
Břečťan.
Topol.
Vrba.
Hvězdy, Nemoce, Temnoty atd.
Mateřská Láska.
Velké Radosti.
Šťěstí Domova.
Hrubá Šťestí.

DĚJSTVÍ PRVNÍ.

Obraz první.

Chýš dřevorubcova.

Jeviště představuje vnitřek dřevařovy chatrče, prostý, venkovský, nikoliv chudobný. — Krb s pláštěm, kde dohořívají pářezy. — Kuchyňské nářadí, almara, truhla na chleba, kyvadlové hodiny, kolovrat, štoudev atd. — Na stole rozžatá lampa. — U paty almary, po obou stranách, dřímají schouleni, s nosem pod ocasem, pes a kocour. — Mezi oběma stojí homole cukru, bílá a modrá. — Na stěně visí okrouhlá klec s hrdličkou. — V pozadí dvě okna, jejichž vnitřní okenice jsou zavřeny. — Pod jedním z oken stupátko. — V levo dvě do chatrče, opatřené velkou závorou. — V pravo druhé dvéře. — Řebřík vedoucí na půdu. — Rovněž v pravo dvě malé dětské postýlky, u jichž hlav, na dvou židlich, leží pečlivě složené šatstvo. (Při zvednutí opony Tytly a Mytly ve svých postýlkách jsou pohrouženi v hluboký spánek. Matka Tylova ještě jednou je přikryje, schýlí se nad nimi, chvíli pozoruje jejich spánek a pokyne rukou otci Tylovi; jenž strká hlavu pootevřenými dveřmi. Matka Tylova klade prst na rty, na znamení, aby byl zticha, pak, shasivši lampu, odchází po špičkách v pravo. — Jeviště zůstane chvíli setmě-

lé; po té světlo ponenáhlu jasnější a jasnější ime se vnikati průlinami okenic. Lampa na stole sama sebou znovu se rozžehne, ale její plamen je jiné barvy než když ji matka Tylova shasila. Obě děti se zdaří probouzeiti a vzpřímí se v posteli).

Tylytyl.

Mytylo?

Mytyl.

Tylytyle?

Tylytyl.

Ty spíš?

Mytyl.

A ty?...

Tylytyl.

Ale ne, nespím. když s tebou mluvím...

Mytyl.

Je štědrý večer, vid'...?

Tylytyl.

Ještě ne; až zítra. Ale Ježíšek nám letos ničeho nenadělí...

Mytyl.

Proč?...

Tylytyl.

Já slyšel, jak maminka povídala, že ne mohla jít do města, aby mu to řekla... Ale budoucího roku přijde...

Mytyl.

Je to dlouho, do budoucího roku?...

Tylytyl.

Tak brzo to není... Ale dnes v noci přijde k bohatým dětem...

Mytyl.

Aj?...

Tylytyl.

Hlehle!... Maminka zapomněla lampu!... Já mám nápad...

Mytyl.

?...

Tylytyl.

Mý vstaneme...

Mytyl.

To nesmíme...

Tylytyl.

Když tu nikoho není... Vidíš okenice?...

Mytyl.

Oh! Jak jsou jasny!...

Tylytyl.

To jsou světla při slavnosti.

Mytyl.

Jaké slavnosti?

Tylytyl.

Naproti, u bohatých dětí. To je vánoční strom. Otevřeme je...

Mytyl.

Což smíme?

Tylytyl.

To se ví, když jsme sami... Slyšíš hudbu?... Vstaňme...

(Obě děti vstanou, běží k jednomu z oken, vystoupí na stupátko a odsunou okenice. Jasně světlo vnikne do světnice. Děti se dívají dychtivě ven).

lé; po té světlo ponenáhlu jasnější a jasnější ime se vnikati průlinami okenic. Lampa na stole sama sebou znovu se rozžehne, ale její plamen je jiné barvy než když ji matka Tylova shasila. Obě děti se zdaří probouzení a vzpřímí se v posteli).

Tylytyl.

Mytylo?

Mytyl.

Tylytyle?

Tylytyl.

Ty spíš?

Mytyl.

A ty?...

Tylytyl.

Ale ne, nespím. když s tebou mluvím...

Mytyl.

Je štědrý večer, vid'...?

Tylytyl.

Ještě ne; až zítra. Ale Ježíšek nám letos ničeho nenadělí...

Mytyl.

Proč?...

Tylytyl.

Já slyšel, jak maminka povídala, že ne mohla jít do města, aby mu to řekla... Ale budoucího roku přijde...

Mytyl.

Je to dlouho, do budoucího roku?...

Tylytyl.

Tak brzo to není... Ale dnes v noci přijde k bohatým dětem...

Mytyl.

Aj?...

Tylytyl.

Hlehle!... Maminka zapomněla lampu!... Já mám nápad...

Mytyl.

?...

Tylytyl.

Mý vstaneme...

Mytyl.

To nesmíme...

Tylytyl.

Když tu nikoho není... Vidíš okenice?...

Mytyl.

Oh! Jak jsou jasny!...

Tylytyl.

To jsou světla při slavnosti.

Mytyl.

Jaké slavnosti?

Tylytyl.

Naproti, u bohatých dětí. To je vánoční strom. Otevřeme je...

Mytyl.

Což smíme?

Tylytyl.

To se ví, když jsme sami... Slyšíš hudbu?... Vstaňme...

(Obě děti vstanou, běží k jednomu z oken, vystoupí na stupátko a odsunou okenice. Jasně světlo vnikne do světnice. Děti se dívají dychtivě ven).

Tylytyl.

Je vidět všechno!...

Mytyl

(již se dostává jen sporého místa na stupátku).

Já nevidím ...

Tylytyl.

Padá sníh!... Hle, dva kočáry s šesti koňmi!...

Mytyl.

Sestupuje z nich dvanáct chlapečků!...

Tylytyl.

Ty hloupá!... To jsou holčičky...

Mytyl.

Mají kalhotky...

Tylytyl.

Tomu ty nerozumíš... Nestrkej mne tak!...

Mytyl.

Já se tě ani nedotkla.

Tylytyl

(který zabírá sám pro sebe celé stupátko).

Ty zabíráš celé místo!...

Mytyl.

Ale já nemám ani místečka!...

Tylytyl.

Buď přece zticha, je vidět strom! ...

Mytyl.

Jaký strom?

Tylytyl.

Ale vánoční strom!... Ty koukáš na zed!...

Mytyl.

Koukám na zed, proto že nemám kde stát...

Tylytyl

(ponechává je sporého místečka na stupátku).

Tak!... Máš dost místa?... Nemáš to lepší?... Tam je světlo! Tam je jich!...

Mytyl.

Co to dělají ti, co dělají tolik hluku?

Tylytyl.

Hudou.

Mytyl.

Což se hněvají?...

Tylytyl.

Ne, ale to namáhá.

Mytyl.

Zas jeden kočár s bílými koňmi!...

Tylytyl.

Mlč!... Dívej se raději!...

Mytyl.

Co to tam visí zlatého na větvích?...

Tylytyl.

Ale hračky, hrome!... Šavle, flinty, vojači. děla...

Mytyl.

A panenky, co? Těch tam nemají?...

Tylytyl.

Je vidět všechno!...

Mytyl

(již se dostává jen sporého místa na stupátku).

Já nevidím ...

Tylytyl.

Padá sníh!... Hle, dva kočáry s šesti koňmi!...

Mytyl.

Sestupuje z nich dvanáct chlapečků!...

Tylytyl.

Ty hloupá!... To jsou holčičky...

Mytyl.

Mají kalhotky...

Tylytyl.

Tomu ty nerozumíš... Nestrkej mne tak!...

Mytyl.

Já se tě ani nedotkla.

Tylytyl

(který zabírá sám pro sebe celé stupátko).

Ty zabíráš celé místo!...

Mytyl.

Ale já nemám ani místečka!...

Tylytyl.

Buď přece zticha, je vidět strom! ...

Mytyl.

Jaký strom?

Tylytyl.

Ale vánoční strom!... Ty koukáš na zed!...

Mytyl.

Koukám na zed, proto že nemám kde stát...

Tylytyl

(ponechává je sporého místečka na stupátku).

Tak!... Máš dost místa?... Nemáš to lepší?... Tam je světlo! Tam je jich!...

Mytyl.

Co to dělají ti, co dělají tolik hluku?

Tylytyl.

Hudou.

Mytyl.

Což se hněvají?...

Tylytyl.

Ne, ale to namáhá.

Mytyl.

Zas jeden kočár s bílými koňmi!...

Tylytyl.

Mlč!... Dívej se raději!...

Mytyl.

Co to tam visí zlatého na větvích?...

Tylytyl.

Ale hračky, hrome!... Šavle, flinty, vojači. děla...

Mytyl.

A panenky, co? Těch tam nemají?...

Ty l t y l.
Panenky? ... To je příliš hloupé; to jich
nebaví...

My t y l.
A kolkolem po stole, co je to všechno? ...

Ty l t y l.
Koláče, ovoce, dorty se smetanou...

My t y l.
Já je jednou jedla, když jsem byla ma-
ličká...

Ty l t y l.
Já také; to je lepší než chleba, ale je toho
příliš málo...

My t y l.
Oni toho nemají příliš málo... Mají jich
plný stůl... Jestli pak je snědí? ...

Ty l t y l.
To se ví; co by s nimi dělaly? ...

My t y l.
Proč jich nesnědí hned? ...

Ty l t y l.
Protože nemají hladu...

My t y l.
(užaslá).
Nemají hladu? ... Proč? ...

Ty l t y l.
Protože jedí, kdy chtějí...

My t y l.
(nevěřící).
Každého dne? ...

Ty l t y l.
Prý...

My t y l.
Jestli pak to všechno snědí? ... Jestli pak
co z toho rozdají? ...

Ty l t y l.
Komu? ...

My t y l.
Nám...

Ty l t y l.
Neznají nás...

My t y l.
Kdybychom jich požádali? ...

Ty l t y l.
To se nedělá.

My t y l.
Proč? ...

Ty l t y l.
Proto že je to zakázáno.

My t y l.
(tleská rukama).

Oh! ty jsou hezounké! ...

Ty l t y l.
(nadšeně).

A smějí se a smějí se!

My t y l.
A ty malé tancují! ...

Ty l t y l.
Tak, tak, skočme si také! ...
(Radostí cupají nožkami na stupátku).

Ty l t y l.
Panenky? ... To je příliš hloupé; to jich
nebaví...

My t y l.
A kolkolem po stole, co je to všechno? ...

Ty l t y l.
Koláče, ovoce, dorty se smetanou...

My t y l.
Já je jednou jedla, když jsem byla ma-
ličká...

Ty l t y l.
Já také; to je lepší než chleba, ale je toho
příliš málo...

My t y l.
Oni toho nemají příliš málo... Mají jich
plný stůl... Jestli pak je snědí? ...

Ty l t y l.
To se ví; co by s nimi dělaly? ...

My t y l.
Proč jich nesnědí hned? ...

Ty l t y l.
Protože nemají hladu...

My t y l.
(užaslá).
Nemají hladu? ... Proč? ...

Ty l t y l.
Protože jedí, kdy chtějí...

My t y l.
(nevěřící).
Každého dne? ...

Ty l t y l.
Prý...

My t y l.
Jestli pak to všechno snědí? ... Jestli pak
co z toho rozdají? ...

Ty l t y l.
Komu? ...

My t y l.
Nám...

Ty l t y l.
Neznají nás...

My t y l.
Kdybychom jich požádali? ...

Ty l t y l.
To se nedělá.

My t y l.
Proč? ...

Ty l t y l.
Proto že je to zakázáno.

My t y l.
(tleská rukama).
Oh! ty jsou hezounké! ...

Ty l t y l.
(nadšeně).

A smějí se a smějí se!

My t y l.
A ty malé tancují! ...

Ty l t y l.
Tak, tak, skočme si také! ...
(Radostí cupají nožkami na stupátku).

Mytyl.

Oh! to je legrační!...

Tylyl.

Dávají jim koláčů!... Mohou se jich do-
týkati... Ony jedí! Jedí! Jedí! Jedí!...

Mytyl.

I ty nejmenší!... Mají jich, dva, tři,
čtyři...

Tylyl.
(opojen radostí).

Oh! to je to dobré!... To je to dobré! to
je to dobré!...

Mytyl

(počítajíc smyšlené koláče).

Já jich dostala dvanáct!...

Tylyl.

A já čtyřikrát dvanáct!... Ale já ti nějaký
dám...

(Zaklepáno na dvěře chatrče).

Tylyl

(náhle zkrocen a polékán).

Co to?...

Mytyl

(ustrážena).

Tatínek!...

(Zatím co váhají otevřítí, je vidětí, jak velká zá-
vora sama od sebe se zdvihá vzajíc; dvěře se
pootevrou a vejde malá stařenka, zeleně oděná s
červenou karkulkou na hlavě. Je hrbatá, kulhavá,
jednooká; nos má zahnutý k bradě a kráčí shrbe-
na, o holi. Je zřejmo, že jest to čarodějnice).

Čarodějnice.

Máte tady trávu, která zpívá nebo ptáka,
který je modrý?...

Tylyl.

Máme trávu, ale ta nezpívá...

Mytyl.

Tylyl má ptáka.

Tylyl.

Ale toho nemohu dát!...

Čarodějnice.

Proč?...

Tylyl.

Protože je můj...

Čarodějnice.

To je ovšem důvod. Kde máš toho ptá-
ka?...

Tylyl

(ukazuje na klec).

V kleci...

Čarodějnice.

(nasadí si brýle, aby prohlédla ptáka).

Toho nechci; není dost modrý. Nezbýde,
než abyste mně šly hledati toho, jehož po-
třebuji.

Tylyl.

Ale já nevím kde je...

Čarodějnice.

Já také ne. Proto třeba ho hledati. Mohu,
přesně yzato, se obejítí bez trávy, která
zpívá; ale jest mi naprosto třeba modrého

Mytyl.

Oh! to je legrační!...

Tylyl.

Dávají jim koláčů!... Mohou se jich do-
týkati... Ony jedí! Jedí! Jedí! Jedí!...

Mytyl.

I ty nejmenší!... Mají jich, dva, tři,
čtyři...

Tylyl.
(opojen radostí).

Oh! to je to dobré!... To je to dobré! to
je to dobré!...

Mytyl

(počítajíc smyšlené koláče).

Já jich dostala dvanáct!...

Tylyl.

A já čtyřikrát dvanáct!... Ale já ti nějaký
dám...

(Zaklepáno na dvěře chatrče).

Tylyl

(náhle zkrocen a polékán).

Co to?...

Mytyl

(ustrášená).

Tatínek!...

(Zatím co váhají otevřít, je vidět, jak velká zá-
vora sama od sebe se zdvihá vzajíc; dvěře se
pootevrou a vejde malá stařenka, zeleně oděná s
červenou karkulkou na hlavě. Je hrbatá, kulhavá,
jednooká; nos má zahnutý k bradě a kráčí shrbe-
na, o holi. Je zřejmo, že jest to čarodějnice).

Čarodějnice.

Máte tady trávu, která zpívá nebo ptáka,
který je modrý?...

Tylyl.

Máme trávu, ale ta nezpívá...

Mytyl.

Tylyl má ptáka.

Tylyl.

Ale toho nemohu dát!...

Čarodějnice.

Proč?...

Tylyl.

Protože je můj...

Čarodějnice.

To je ovšem důvod. Kde máš toho ptá-
ka?...

Tylyl

(ukazuje na klec).

V kleci...

Čarodějnice.

(nasadí si brýle, aby prohlédla ptáka).

Toho nechci; není dost modrý. Nezbýde,
než abyste mně šly hledati toho, jehož po-
třebuji.

Tylyl.

Ale já nevím kde je...

Čarodějnice.

Já také ne. Proto třeba ho hledati. Mohu,
přesně yzato, se obejít bez trávy, která
zpívá; ale jest mi naprosto třeba modrého

Mytyl.

Oh! to je legrační!...

Tylyl.

Dávají jim koláčů!... Mohou se jich do-
týkati... Ony jedí! Jedí! Jedí Jedí!...

Mytyl.

I ty nejmenší!... Mají jich, dva, tři,
čtyři...

Tylyl.

(opojen radostí).

Oh! to je to dobré!... To je to dobré! to
je to dobré!...

Mytyl

(počítajíc smýšlené koláče).

Já jich dostala dvanáct!...

Tylyl.

A já čtyřikrát dvanáct!... Ale já ti nějaký
dám...

(Zaklepáno na dvěře chatrče).

Tylyl

(náhle zkrocen a polékán).

Co to?...

Mytyl

(ustrášena).

Tatínek!...

(Zatím co váhají otevřít, je viděti, jak velká zá-
vora sama od sebe se zdvihá vrzajíc; dvěře se
pootevrou a vejde malá stařenka, zeleně oděná s
červenou karkulkou na hlavě. Je hrbatá, kulhavá,
jednooká; nos má zahnutý k bradě a kráčí shrbe-
na, o holi. Je zřejmo, že jest to čarodějnice).

Čarodějnice.

Máte tady trávu, která zpívá nebo ptáka,
který je modrý?...

Tylyl.

Máme trávu, ale ta nezpívá...

Mytyl.

Tylyl má ptáka.

Tylyl.

Ale toho nemohu dáti...

Čarodějnice.

Proč?...

Tylyl.

Protože je můj.

Čarodějnice.

To je ovšem důvod. Kde máš toho ptá-
ka?...

Tylyl

(ukazuje na klec).

V kleci...

Čarodějnice.

(nasadí si brejle, aby prohlédla ptáka).

Toho nechci; není dost modrý. Nezbyde,
než abyste mně šly hledati toho, jehož po-
třebuji.

Tylyl.

Ale já nevím kde je...

Čarodějnice.

Já také ne. Proto třeba ho hledati. Mohu,
přesně vzato, se obejít bez trávy, která
zpívá; ale jest mi naprosto třeba modrého.

Mytyl.

Oh! to je legrační!...

Tylyl.

Dávají jim koláčů!... Mohou se jich do-
týkati... Ony jedí! Jedí! Jedí! Jedí!...

Mytyl.

I ty nejmenší!... Mají jich, dva, tři,
čtyři...

Tylyl.

(opojen radostí).

Oh! to je to dobré!... To je to dobré! to
je to dobré!...

Mytyl

(počítajíc smýšlené koláče).

Já jich dostala dvanáct!...

Tylyl.

A já čtyřikrát dvanáct!... Ale já ti nějaký
dám...

(Zaklepáno na dveře chatrče).

Tylyl

(náhle zkrocen a polékán).

Co to?...

Mytyl

(ustrášena).

Tatínek!...

(Zatím co váhají otevřít, je viděti, jak velká zá-
vora sama od sebe se zdvihá vrzajíc; dveře se
pootevrou a vejde malá stařenka, zeleně oděná s
červenou karkulkou na hlavě. Je hrbatá, kulhavá,
jednooká; nos má zahnutý k bradě a kráčí shrbe-
na, o holi. Je zřejmo, že jest to čarodějnice).

Čarodějnice.

Máte tady trávu, která zpívá nebo ptáka,
který je modrý?...

Tylyl.

Máme trávu, ale ta nezpívá...

Mytyl.

Tylyl má ptáka.

Tylyl.

Ale toho nemohu dáti...

Čarodějnice.

Proč?...

Tylyl.

Protože je můj.

Čarodějnice.

To je ovšem důvod. Kde máš toho ptá-
ka?...

Tylyl

(ukazuje na klec).

V kleci...

Čarodějnice.

(nasadí si brejle, aby prohlédla ptáka).

Toho nechci; není dost modrý. Nezbyde,
než abyste mně šly hledati toho, jehož po-
třebuji.

Tylyl.

Ale já nevím kde je...

Čarodějnice.

Já také ne. Proto třeba ho hledati. Mohu,
přesně vzato, se obejít bez trávy, která
zpívá; ale jest mi naprosto třeba modrého.

ptáka. Je pro mou vnučku, která je velmi chorá.

Tylyl.

Co jí schází?...

Čarodějnice.

Neví se určitě; chtěla by být šťastnou...

Tylyl.

Ah?...

Čarodějnice.

Víte, kdo jsem?...

Tylyl.

Podobáte se trochu naší sousedce paní Berlingotové...

Čarodějnice

(náhle zlostně).

Ani pomyslení... Není žádného porovnání... To je hanebné!... Já jsem Čarodějnice Beryluna...

Tylyl.

Ah! tak dobrá...

Čarodějnice.

Třeba se vydati ihned na cestu.

Tylyl

Půjdete s námi?

Čarodějnice.

To je zhmola nemožné, protože dnes ráno jsem přistavila maso na polévku a ta ihned přeteče, sotva že se vzdálím déle než na hodinu... (Ukazuje na strop, krb, okno.) Chcete vyjíti tudy, tudy nebo tamtudy?

Tylyl

(ukazuje nesměle na dveře).

Já bych raději vyšel tamtudy...

Čarodějnice

(ihned opět zlostně).

To je naprosto nemožné; to je takový protivný zvyk!... (Naznačujíc okno.) Vyjdeme tamtudy... Nuže?... Nač čekáte?... Rychle se obléctě... (Děti uposlechnou a rychle se oblékají.) Já pomohu Mytyle...

Tylyl.

My nemáme střevíců...

Čarodějnice.

Na tom nesejde. Já vám dám kouzelný klobouček. Kde jsou vaše rodiče?...

Tylyl

(ukazuje na dveře v pravo).

Tamhle; spí...

Čarodějnice.

A váš dědeček a vaše babička?

Tylyl.

Ti umřeli...

Čarodějnice.

A vaši bratříčkové a vaše sestříčky?... Máte nějaké?...

Tylyl.

Máme, máme; tři malé bratříčky...

A čtyři malé sestříčky!

MASARYKOVA UNIVERZITA
Knihovna KDS
Arna Nováka I
602 00 BRNO

ptáka. Je pro mou vnučku, která je velmi chorá.

Tylyl.

Co jí schází?...

Čarodějnice.

Neví se určitě; chtěla by být šťastnou...

Tylyl.

Ah?...

Čarodějnice.

Víte, kdo jsem?...

Tylyl.

Podobáte se trochu naší sousedce paní Berlingotové...

Čarodějnice

(náhle zlostně).

Ani pomyslení... Není žádného porovnání... To je hanebné!... Já jsem Čarodějnice Beryluna...

Tylyl.

Ah! tak dobrá...

Čarodějnice.

Třeba se vydati ihned na cestu.

Tylyl

Půjdete s námi?

Čarodějnice.

To je zhmola nemožné, protože dnes ráno jsem přistavila maso na polévku a ta ihned přeteče, sotva že se vzdálím déle než na hodinu... (Ukazuje na strop, krb, okno.) Chcete vyjíti tudy, tudy nebo tamtudy?

Tylyl

(ukazuje nesměle na dveře).

Já bych raději vyšel tamtudy...

Čarodějnice

(ihned opět zlostně).

To je naprosto nemožné; to je takový protivný zvyk!... (Naznačujíc okno.) Vyjdeme tamtudy... Nuže?... Nač čekáte?... Rychle se obléctě... (Děti uposlechnou a rychle se oblékají.) Já pomohu Mytyle...

Tylyl.

My nemáme střevíců...

Čarodějnice.

Na tom nesejde. Já vám dám kouzelný klobouček. Kde jsou vaše rodiče?...

Tylyl

(ukazuje na dveře v pravo).

Tamhle; spí...

Čarodějnice.

A váš dědeček a vaše babička?

Tylyl.

Ti umřeli...

Čarodějnice.

A vaši bratříčkové a vaše sestříčky?... Máte nějaké?...

Tylyl.

Máme, máme; tři malé bratříčky...

A čtyři malé sestříčky!

MASARYKOVA UNIVERZITA
Knihovna KDS
Arna Nováka I
602 00 BRNO

Čarodějnice.

Kde jsou?...

Tylyl.

Ti také umřeli...

Čarodějnice.

Chcete je uvidět?...

Tylyl.

Oh, chceme!... Ihned!... Ukažte je!...

Čarodějnice.

Nemám jich v kapse... Ale to se hodí znamenitě; uvidíte je, až půjdete říší Upomínky. Je to na cestě k Modrému Ptáku. Hned v levo, za třetí křížovatkou. Co jste dělali, když jsem zaklepala?...

Tylyl.

Hráli jsme si na jedení koláčů...

Čarodějnice.

Vy máte koláče?... Kde jsou?

Tylyl.

V paláci bohatých dětí... Pojďte se podívat, to je krása!...

(Vleče čarodějnici k oknu).

Čarodějnice

(u okna).

Ale to jsou ti druzí, kteří je jedí!...

Tylyl.

Ano; ale když tak všechno vidíme...

Čarodějnice.

Ty se na ně proto nehneváš?...

Tylyl.

Proč?...

Čarodějnice.

Že všechno snědí. Zdá se mi, že chybuji, že ti žádných nedají...

Tylyl.

Ale ne, když jsou bohatí... Což? je to u nich krásné!...

Čarodějnice.

O nic krásnější než u tebe.

Tylyl.

Hm!... U nás je to tmavší, menší, bez koláčů...

Čarodějnice.

Je to naprosto totéž; jen že ty nevidíš...

Tylyl.

Ba vidím, já vidím velmi dobře a mám velmi dobré oči. Rozeznám hodiny na kostelní věži, jichž tatínek nevidí...

Čarodějnice

(náhle zlostně).

Pravím ti, že nevidíš!... Jak pak mne vidíš?... Jak pak vypadám?... (Tylyl rozpačitě mlčí.) Nu, odpovíš-li pak? abych věděla, vidíš-li?... Jsem krásná nebo škaredá?... (Mlčení čím dále rozpačitější.) Nechceš odpovědět?... Jsem mladá nebo stará?... Jsem růžová nebo žlutá?... Mám snad hrb?...

Čarodějnice.

Kde jsou?...

Tylyl.

Ti také umřeli...

Čarodějnice.

Chcete je uvidět?...

Tylyl.

Oh, chceme!... Ihned!... Ukažte je!...

Čarodějnice.

Nemám jich v kapse... Ale to se hodí znamenitě; uvidíte je, až půjdete říší Upomínky. Je to na cestě k Modrému Ptáku. Hned v levo, za třetí křížovatkou. Co jste dělali, když jsem zaklepala?...

Tylyl.

Hráli jsme si na jedení koláčů...

Čarodějnice.

Vy máte koláče?... Kde jsou?

Tylyl.

V paláci bohatých dětí... Pojdte se podívat, to je krása!...

(Vleče čarodějnici k oknu).

Čarodějnice

(u okna).

Ale to jsou ti druzí, kteří je jedí!...

Tylyl.

Ano; ale když tak všechno vidíme...

Čarodějnice.

Ty se na ně proto nehneváš?...

Tylyl.

Proč?...

Čarodějnice.

Že všechno snědí. Zdá se mi, že chybuji, že ti žádných nedají...

Tylyl.

Ale ne, když jsou bohatí... Což? je to u nich krásné!...

Čarodějnice.

O nic krásnější než u tebe.

Tylyl.

Hm!... U nás je to tmavší, menší, bez koláčů...

Čarodějnice.

Je to naprosto totéž; jen že ty nevidíš...

Tylyl.

Ba vidím, já vidím velmi dobře a mám velmi dobré oči. Rozeznám hodiny na kostelní věži, jichž tatínek nevidí...

Čarodějnice

(náhle zlostně).

Pravím ti, že nevidíš!... Jak pak mne vidíš?... Jak pak vypadám?... (Tylyl rozpačitě mlčí.) Nu, odpovíš-li pak? abych věděla, vidíš-li?... Jsem krásná nebo škaredá?... (Mlčení čím dále rozpačitější.) Nechceš odpovědět?... Jsem mladá nebo stará?... Jsem růžová nebo žlutá?... Mám snad hrb?...

Tylyl
(smílivě).

Ne, ne, není velký...

Čarodějnice.

Podle toho, jak se tváříš, řeklo by se, že je ohromný... Mám křivý nos a vyražené levé oko?...

Tylyl.

Ne, ne, to neříkám... Kdo ti ho vyrazil?...

Čarodějnice

(čím dále více podrážděna).

Vždyť není vyraženo!... Ty nezbedo! mizero!... Je krásnější než druhé; je větší, jasnější, je modré jako obloha... A mé vlasy, vidíš?... Jsou plavé jako žito... vy-padají jako ryzí zlato!... A mám jich tolik, tolik, že mne hlava tíží... Se všech stran mně unikají... Vidíš, jak mi splývají po ruku?...

(Staví na odív dva sporé chomáče šedých vlasů).

Tylyl.

Ano, vidím jich několik...

Čarodějnice

(rozhorlena).

Několik!... Celé hrstě! celé náruče! celé kotouče! celé proudy zlata!... Já to vím, že lidé říkají, že žádných nevidí; ale ty nejsi z těch ošklivých slepých lidí, doufám?

Tylyl.

Ne, ne, já vidím velmi dobře ty, které se neskrývají...

Čarodějnice.

Nutno však viděti ty druhé se stejnou odvahou!... Je to zvláštní, tihle lidé... Od těch dob, co čarodějnice jsou mrtvy, nevidí pranic a ani toho netuší... Na štěstí mám vždy při sobě, čeho třeba k roznicení shaslých očí... Co to vyndávám z rance?...

Tylyl.

Oh! Toť hezounký zelený klobouček!... Co se to tak třpytí na pentliče?...

Čarodějnice.

To je veliký diamant, jenž otevírá lidem oči...

Tylyl.

Aj!

Čarodějnice.

Ano; když má člověk klobouk na hlavě, otočí diamantem: Z pravé na levou, na příklad, takhle, vidíš?... Tu stiskne bouličku na hlavě, již nikdo nezná a jež otevírá oči...

Tylyl.

Nebolí to?...

Čarodějnice.

Naopak, je to čarodějně... V tom okamžiku ku člověk vidí, co se tají ve věcech; duši chleba, vína, pepře, na příklad...

Tylyl
(smílivě).

Ne, ne, není velký...

Čarodějnice.

Podle toho, jak se tváříš, řeklo by se, že je ohromný... Mám křivý nos a vyražené levé oko?...

Tylyl.

Ne, ne, to neříkám... Kdo ti ho vyrazil?...

Čarodějnice

(čím dále více podrážděna).

Vždyť není vyrazeno!... Ty nezbedo! mizero!... Je krásnější než druhé; je větší, jasnější, je modré jako obloha... A mé vlasy, vidíš?... Jsou plavé jako žito... vy-padají jako ryzí zlato!... A mám jich tolik, tolik, že mne hlava tíží... Se všech stran mně unikají... Vidíš, jak mi splývají po ruku?...

(Staví na odív dva sporé chomáče šedých vlasů).

Tylyl.

Ano, vidím jich několik...

Čarodějnice

(rozhorlena).

Několik!... Celé hrstě! celé náruče! celé kotouče! celé proudy zlata!... Já to vím, že lidé říkají, že žádných nevidí; ale ty nejsi z těch ošklivých slepých lidí, doufám?

Tylyl.

Ne, ne, já vidím velmi dobře ty, které se neskrývají...

Čarodějnice.

Nutno však viděti ty druhé se stejnou odvahou!... Je to zvláštní, tihle lidé... Od těch dob, co čarodějnice jsou mrtvy, nevidí pranic a ani toho netuší... Na štěstí mám vždy při sobě, čeho třeba k roznicení shaslých očí... Co to vyndávám z rance?...

Tylyl.

Oh! Toť hezounký zelený klobouček!... Co se to tak třpytí na pentliče?...

Čarodějnice.

To je veliký diamant, jenž otevírá lidem oči...

Tylyl.

Aj!

Čarodějnice.

Ano; když má člověk klobouk na hlavě, otočí diamantem: Z pravé na levou, na příklad, takhle, vidíš?... Tu stiskne bouličku na hlavě, již nikdo nezná a jež otevírá oči...

Tylyl.

Nebolí to?...

Čarodějnice.

Naopak, je to čarodějné... V tom okamžiku ku člověk vidí, co se tají ve věcech; duši chleba, vína, pepře, na příklad...

Mytlyl.

Je viděti také duši cukru?...

Čarodějnice.

(ihned zlostně).

To se rozumí... Nemám ráda marných otázek... Duše cukru není zajímavější duše pepře... He, dávám vám, co mám, abych vám byla nápomocnou při hledání Modrého Ptáka... Víím, že prsten, jenž činí neviditelným nebo létací plášt, lépe by vám prospěly... Ale ztratila jsem klíč od skříně, kam jsem je uložila... Ah! málem bych byla zapomněla... (Ukazuje na diamant.) Když jej držíš takhle, vidíš... jednou kolem jej otočíš, uvidíš minulost... Ještě jednou kolem a uvidíš budoucnost... Je to podivné a účelné a nečiní to hluku...

Tylytyl.

Tatínek mi ho vezme...

Čarodějnice.

Ten ho neuvidí; nikdo ho nemůže viděti, pokud je na tvé hlavě... Chceš to zkusiti?...

(Posadí zelený klobouček Tylytylovi na hlavu).

Nyní otoč diamantem... Jednou kolem a pak...

(Sotva že Tylytyl otočil diamantem, udá se se všemi věcmi náhlá a zázračná změna. Stará čarodějnice rázem se promění v krásnou kouzelnou princeznu; oblézky, z nichž jsou stavěny zdí chýše se osvětlí, modrají se jako safíry, zprůsvitní, típytí se, oslňují jako nejvzácnější drahé kameny.

Chudobný nábytek ožije a zazáří; stůl z bílého dříví vypadá tak vážně, tak vznešeně jako stůl z mramoru, ciferník hodin zamžourá očima a líbezně se usmívá, co dvířka, za nimiž se kymácí kyvadlo, se pootevrou a Hodiny unikají, držíce se za ruce a se zvonivým smichem se dávají do tance při zvucích rozkošné hudby. Pochopitelné zděšení Tylytylovo, jenž vzkřikne, ukazuje na Hodiny).

Tylytyl.

Kdo jsou všechny ty krásné paničky?...

Čarodějnice.

Neboj se; to jsou hodiny tvého života, jež jsou šťastny, že jsou na okamžik volny a viditelné...

Tylytyl

A čím to, že stěny jsou tak jasné?... Což jsou z cukru nebo z drahých kamenů?...

Čarodějnice.

Všecky kameny jsou stejné, všechny jsou drahokamy; ale člověk nevidí, leč některé z nich...

(Co takto rozmlouvají, čarodění pokračuje a doplňuje se. Duše bochníků chleba v podobě mnichů v tricotech barvy chlebové kůry, zmotány a pomoučněny, se vykutálí z truhly na chleba a skotáčí kolem stolu, kde je dohoní Oheň, v žlutém a ruměném tricotu, vyšlehnouví z krbu a pronásledující jich, svíjeje se smíchem).

Tylytyl.

Kdo jsou ti škaredí hoši?

Mytyl.
Je viděti také duši cukru?...

Čarodějnice.
(ihned zlostně).

To se rozumí... Nemám ráda marných otázek... Duše cukru není zajímavější duše pepře... He, dávám vám, co mám, abych vám byla nápomocnou při hledání Modrého Ptáka... Víím, že prsten, jenž činí neviditelným nebo létací plášt, lépe by vám prospěly... Ale ztratila jsem klíč od skříně, kam jsem je uložila... Ah! málem bych byla zapomněla... (Ukazuje na diamant.) Když jej držíš takhle, vidíš... jednou kolem jej otočíš, uvidíš minulost... Ještě jednou kolem a uvidíš budoucnost... Je to podivné a účelné a nečiní to hluku...

Tylyl.

Tatínek mi ho vezme...

Čarodějnice.

Ten ho neuvidí; nikdo ho nemůže viděti, pokud je na tvé hlavě... Chceš to zkusiti?...

(Posadí zelený klobouček Tylylovi na hlavu).

Nyní otoč diamantem... Jednou kolem a pak...

(Sotva že Tylyl otočil diamantem, udá se se všemi věcmi náhlá a zázračná změna. Stará čarodějnice rázem se promění v krásnou kouzelnou princeznu; oblézky, z nichž jsou stavěny zdí chýše se osvětlí, modrají se jako safíry, zprůsvitní, típytí se, oslňují jako nejvzácnější drahé kameny.

Chudobný nábytek ožije a zazáří; stůl z bílého dříví vypadá tak vážně, tak vznešeně jako stůl z mramoru, ciferník hodin zamžourá očima a líbezně se usmívá, co dvířka, za nimiž se kymácí kyvadlo, se pootevrou a Hodiny unikají, držíce se za ruce a se zvonivým smichem se dávají do tance při zvucích rozkošné hudby. Pochopitelné zděšení Tylylovo, jenž vzkřikne, ukazuje na Hodiny).

Tylyl.

Kdo jsou všechny ty krásné paničky?...

Čarodějnice.

Neboj se; to jsou hodiny tvého života, jež jsou šťastny, že jsou na okamžik volny a viditelné...

Tylyl

A čím to, že stěny jsou tak jasné?... Což jsou z cukru nebo z drahých kamenů?...

Čarodějnice.

Všecky kameny jsou stejné, všechny jsou drahokamy; ale člověk nevidí, leč některé z nich...

(Co takto rozmlouvají, čarodění pokračuje a doplňuje se. Duše bochníků chleba v podobě mníchů v tricotech barvy chlebové kůry, zmotány a pomoučnány, se vykutálí z truhly na chleba a skotáčí kolem stolu, kde je dohoní Oheň, v žlutém a ruměném tricotu, vyšlehnouví z krbu a pronásledující jich, svíjeje se smíchem).

Tylyl.

Kdo jsou ti škaredí hoši?

Čarodějnice.

Nic zlého; jsou to duše Bochníků Chleba, užívající vlády pravdy, aby vyšly z truhly, kde byly stěsnány...

Tylytyl.

A velký červený čert zle páchnoucí?...

Čarodějnice.

Pst!... Nemluv tak nahlas, to je oheň...

Ten není nic dobrého.

(Za tohoto hovoru neustalo čarodění. Pes a Kocour, schoulení u paty skříně, zmizí v propadlišti a na místo jich vyjdou dvě osoby, jedna s maskou buldoka, druhá s hlavou kocoura. Ihned človíček s tváří buldoka — jemuž budeme nadále říkati Pes — se vrhne na Tylytyla a jme se jej prudce objímati a zahrnovati hlučným a bouřlivým laskáním, co druhý človíček s hlavou kocoura — jemuž budeme říkati prostě Kocour — si přičesává vlasy, mne si ruce a hladí kníry, dříve než přikročí k Mytyle).

Pes

(vyje, skáče, všecko zpřekácejí, nesnesitelný).

Můj pánbičku!... Dobrýtro, dobrýtro, můj pánbičku!... Konečně možno promluvit! Měl jsem ti tolik co říci!... Co jsem se naštekal a navrtěl ocasem!... Tys nechápal!... Ale teď!... Dobrýtro! dobrýtro!... Mám tě rád!... Mám tě rád!... Chceš, abych udělal něco úžasného?... Chceš, abych panáčkoval?... Chceš, abych chodil po rukou nebo tancoval na provázku?...

Tylytyl

(k čarodějnicí).

Kdo je ten pán s psí hlavou?..

Čarodějnice.

Ale což nevidíš?... To je duše Tylóova, již jsi osvobodil...

Kocour

(přikročiv k Mytyle, podává jí obřadně ruku, pln opatrnosti).

Dobrý den, slečno... Jak iste sličná, dnešního rána...

Mytyl.

Dobrý den, pane... (k čarodějnicí) Kdo je to?...

Čarodějnice.

Tot zřejmé; jest to duše Tyletty, jež ti podává ruku... Obejmi ji...

Pes

(zpřekácejí Kocoura).

Já také!... Já obejmu pánbička!... Já obejmu holčičku!... Já obejmu celý svět!... Hej!... To se pohavíme!... Já postraším Tylettu!... Bú! bú! bú!...

Kocour.

Pane, já vás neznám...

Čarodějnice

(pohrozí Psu proutkem).

Ty, ty buď zticha; sice zapadneš opět v mlčení až do konce všech časů...

(Mezitím čarodění pokračovalo: kolovrátek, ve svém koutě, jal se točiti závratně, spřádaje zářivé

Dětská knihovna S.

Čarodějnice.

Nic zlého; jsou to duše Bochníků Chleba, užívající vlády pravdy, aby vyšly z truhly, kde byly stěsnány...

Tylytyl.

A velký červený čert zle páchnoucí?...

Čarodějnice.

Pst!... Nemluv tak nahlas, to je oheň...

Ten není nic dobrého.

(Za tohoto hovoru neustalo čarodění. Pes a Kocour, schoulení u paty skříně, zmizí v propadlišti a na místo jich vyjdou dvě osoby, jedna s maskou buldoka, druhá s hlavou kocoura. Ihned človiček s tváří buldoka — jemuž budeme nadále říkati Pes — se vrhne na Tylytyla a jme se jej prudce objímati a zahrnovati hlučným a bouřlivým laskáním, co druhý človiček s hlavou kocoura — jemuž budeme říkati prostě Kocour — si přičesává vlasy, mne si ruce a hladí kníry, dříve než přikročí k Mytyle).

Pes

(vyje, skáče, všecko zpřekácejí, nesnesitelný).

Můj pánbičku!... Dobrýtro, dobrýtro, můj pánbičku!... Konečně možno promluvit! Měl jsem ti tolik co říci!... Co jsem se naštekal a navrtěl ocasem!... Tys nechápal!... Ale teď!... Dobrýtro! dobrýtro!... Mám tě rád!... Mám tě rád!... Chceš, abych udělal něco úžasného?... Chceš, abych panáčkoval?... Chceš, abych chodil po rukou nebo tancoval na provázku?...

Tylytyl

(k čarodějnicí).

Kdo je ten pán s psí hlavou?..

Čarodějnice.

Ale což nevidíš?... To je duše Tylóova, již jsi osvobodil...

Kocour

(přikročiv k Mytyle, podává jí obřadně ruku, pln opatrnosti).

Dobrý den, slečno... Jak iste sličná, dnešního rána...

Mytyl.

Dobrý den, pane... (k čarodějnicí) Kdo je to?...

Čarodějnice.

Tot zřejmé; jest to duše Tyletty, jež ti podává ruku... Obejmi ji...

Pes

(zpřekácejí Kocoura).

Já také!... Já obejmu pánbička!... Já obejmu holčičku!... Já obejmu celý svět!... Hej!... To se pohavíme!... Já postraším Tylettu!... Bú! bú! bú!...

Kocour.

Pane, já vás neznám...

Čarodějnice

(pohrozí Psu proutkem).

Ty, ty buď zticha; sice zapadneš opět v mlčení až do konce všech časů...

(Mezitím čarodění pokračovalo: kolovrátek, ve svém koutě, jal se točiti závratně, spřádaje zářivé

Dětská knihovna S.

světelné paprsky, v druhém koutě, štoudev se dá do zpěvu, vřískavým hlasem a proměnivší se v třípytný vodotrysk, zaplavuje výlevku proudy perel a smaragdů, z nichž se vynoří duše vody v podobě plačtivé dívky s rozpuštěnými vlasy, s níž se řine voda, jež bez odkladu se dá do zápasu s Ohněm).

Tylytl.

A ta zmoklá paní?...

Čarodějnice:

Neboj se, to je Voda, jež vyšla z kohoutu...
 (Hrnek s mlékem se převrhne, spadne se stolu, rozlije se na podlaze a z rozlitého mléka se vznesla bílá, stydlivá postava, jež se zdá všeho báti).

Tylytl.

A ta paní v košili, jež se bojí?...

Čarodějnice.

To je Mléko, jež rozbilo svůj hrnek...
 (Homole cukru, stojící u paty skříně, vzroste, zšíří a prorhne papírový obal, z něhož se vynoří bytost nasládlá, světouškovitá, oděná plátěnou halenou, polou bílou, polou modrou, jež, blaze se usmívajíc, přikročí k Mytyle).

Mytyl

(znepokojena).

Co chce?...

Čarodějnice.

Toť přece duše Cukru!...

Mytyl

(utišena).

Jestli pak má cukrátku?...

Čarodějnice.

Má samá cukrátku v kapsách a každý jeho prst je cukrátko...

(Lampa spadne se stolu a sotva dopadne, plamen se vznesl a proměnil se v zářivou děvu nevidané krásy. Je oděna dlouhými průsvitnými závoji a setrvává nehybná, jako u vytržení)

Tylytl.

To je královna!...

Mytyl.

To je Panna Maria!...

Čarodějnice.

Nikoliv, mé dítka, to je duše Světla...
 (Mezitím kastroly se točí na paprscích jako „káčy“, prádelník zotvirá své veřeje a jme se vybavovatí nádherné látky barvy měsíční a sluneční, k nimž se pojí neméně nádherné látky a čáry splývající po řebříku s půdy. Než, tu slyšeti tři drsné údery na dveře z prava).

Tylytl

(poděšen).

Tatínek!... On nás slyšel!...

Čarodějnice.

Otáč diamantem!... S pravé na levou!...
 (Tylytl otočí rychle diamantem.) Ne tak rychle!... Můj Bože!... Už je pozdě!... Tys jím zatočil příliš prudce. Nebudou mítí kdy vrátiti se na své místo, — to bude pěkné nadělení...

(Čarodějnice se stane opět starou babou, zděchýše pohasnou svůj lesk, Hodiny se vrací do hodin, kolovrátek se zastaví atd. Ale v chvatu a

světelné paprsky, v druhém koutě, štoudev se dá do zpěvu, vřískavým hlasem a proměnivší se v třípytný vodotrysk, zaplavuje výlevku proudy perel a smaragdů, z nichž se vynoří duše vody v podobě plačtivé dívky s rozpuštěnými vlasy, s níž se řine voda, jež bez odkladu se dá do zápasu s Ohněm).

Tylytl.

A ta zmoklá paní?...

Čarodějnice:

Neboj se, to je Voda, jež vyšla z kohoutu...
ku...

(Hrnek s mlékem se převrhne, spadne se stolu, rozlije se na podlaze a z rozlitého mléka se vznesla bílá, stydlivá postava, jež se zdá všeho báti).

Tylytl.

A ta paní v košili, jež se bojí?...

Čarodějnice.

To je Mléko, jež rozbilo svůj hrnek...
(Homole cukru, stojící u paty skříně, vzroste, zšíří a prorhne papírový obal, z něhož se vynoří bytost nasládlá, svátouškovitá, oděná plátěnou halenou, polou bílou, polou modrou, jež, blaze se usmívajíc, přikročí k Mytyle).

Mytyl

(znepokojena).

Co chce?...

Čarodějnice.

Toť přece duše Cukru!...

Mytyl

(utišena).

Jestli pak má cukrátku?...

Čarodějnice.

Má samá cukrátku v kapsách a každý jeho prst je cukrátko...

(Lampa spadne se stolu a sotva dopadne, plamen se vznesl a proměnil se v zářivou děvu nevidané krásy. Je oděna dlouhými průsvitnými závoji a setrvává nehybná, jako u vytržení)

Tylytl.

To je královna!...

Mytyl.

To je Panna Maria!...

Čarodějnice.

Nikoliv, mé dítka, to je duše Světla...
(Mezitím kastroly se točí na paprscích jako „káčy“, prádelník zotvirá své veřeje a jme se vybavovatí nádherné látky barvy měsíční a sluneční, k nimž se pojí neméně nádherné látky a čáry splývající po řebříku s půdy. Než, tu slyšeti tři drsné údery na dveře z prava).

Tylytl

(poděšen).

Tatínek!... On nás slyšel!...

Čarodějnice.

Otáč diamantem!... S pravé na levou!...
(Tylytl otočí rychle diamantem.) Ne tak rychle!... Můj Bože!... Už je pozdě!... Tys jím zatočil příliš prudce. Nebudou mítí kdy vrátiti se na své místo, — to bude pěkné nadělení...

(Čarodějnice se stane opět starou babou, zděchýše pohasnou svůj lesk, Hodiny se vrací do hodin, kolovrátek se zastaví atd. Ale v chvatu a

za všeobecného zmatku, co Oheň ztřeštěně běhá po světelnici, hledaje krbu, jeden z Bochníků, nemoha naléztí místa v truhle na chleba, propukne v nárek, vyrážeje řev zděšení).

Co se děje? ...

Chleba

(všecek v slzách).

Už není místa v truhle!...

Čarodějnice

(se sklání nad truhlou).

Místa dost! místa dost!... (Posunuje ostatní bochníky, zaujavší své původní místo.) Tak, rychle, srovnejte se...

(Zaklepáno opět na dveře).

Chleba

(strachem zmatený, marně se pokouší dostat se do truhly).

Nejde to!... Budu sněden první!...

Pes

(obskakuje Tytyla).

Měj pámbičku!... Já tu ještě jsem!... Mohu ještě mluvit!... Mohu tě ještě objímat!... Ještě! ještě! ještě!...

Čarodějnice.

Jakže, i ty?... Tys tu ještě?...

Pes.

Mám štěstí!... Nemohl jsem se navrátit v mlčení; bouda se zavřela příliš rychle...

Kocour.

Má též... Co z toho bude?... Je to nebezpečné?

Čarodějnice.

Můj Bože, musím vám říci pravdu: všichni, kdo budou doprovázeti tyto dvě děti, zemrou na konci cesty...

Kocour.

A ti, kdo jich nebudou doprovázeti?...

Čarodějnice.

Ti je přežijí o několik vteřin...

Kocour

(ke Psu).

Pojď, vraťme se do boudy...

Pes.

Ne, ne!... Já nechci!... Já chci doprovázeti pámbička!... Já chci s ním stále rozmlouvat!...

Kocour.

Hlupáku!...

(Zaklepáno znovu na dveře).

Chleba

(prolévaje horké slzy).

Já nechci umřít na konci cesty!... Chci se vrátit do své truhly!...

Oheň

(jenž neustal závratně probíhat světelnici, vyrážeje sykot úzkosti).

Já nenalézám svého krbu!...

Voda

(jež se marně pokouší o návrat do svého kohoutku).

Já nemohu již nazpět do svého kohoutku!

za všeobecného zmatku, co Oheň ztřeštěně běhá po světelnici, hledaje krbu, jeden z Bočníků, nemoha naléztí místa v truhle na chleba, propukne v nárek, vyrážeje řev zděšení).

Co se děje? ...

Chleba

(všecek v slzách).

Už není místa v truhle!...

Čarodějnice

(se sklání nad truhlou).

Místa dost! místa dost!... (Posunuje ostatní bočníky, zaujavší své původní místo.) Tak, rychle, srovnejte se...

(Zaklepáno opět na dveře).

Chleba

(strachem zmatený, marně se pokouší dostat se do truhly).

Nejde to!... Budu sněden první!...

Pes

(obskakuje Tytyla).

Měj pámbičku!... Já tu ještě jsem!... Mohu ještě mluvit!... Mohu tě ještě objímat!... Ještě! ještě! ještě!...

Čarodějnice.

Jakže, i ty?... Tys tu ještě?...

Pes.

Mám štěstí!... Nemohl jsem se navrátit v mlčení; bouda se zavřela příliš rychle...

Kocour.

Má též... Co z toho bude?... Je to nebezpečné?

Čarodějnice.

Můj Bože, musím vám říci pravdu: všichni, kdo budou doprovázeti tyto dvě děti, zemrou na konci cesty...

Kocour.

A ti, kdo jich nebudou doprovázeti?...

Čarodějnice.

Ti je přežijí o několik vteřin...

Kocour

(ke Psu).

Pojď, vraťme se do boudy...

Pes.

Ne, ne!... Já nechci!... Já chci doprovázeti pámbička!... Já chci s ním stále rozmlouvat!...

Kocour.

Hlupáku!...

(Zaklepáno znovu na dveře).

Chleba

(prolévaje horké slzy).

Já nechci umřít na konci cesty!... Chci se vrátit do své truhly!...

Oheň

(jenž neustal závratně probíhat světelnici, vyrážeje sykot úzkosti).

Já nenalézám svého krbu!...

Voda

(jež se marně pokouší o návrat do svého kohoutku).

Já nemohu již nazpět do svého kohoutku!

Cukr

(jenž se zmltá okolo svého papírového obalu).
Já protrhl svůj papírový obal!...

Mléko

(sympaticky a stydlivě).

Rozbili — — mi můj hrnček!...

Čarodějnice.

Jsou to pitomci, můj Bože!... Jsou to pitomci a zbabělci!... Raději byste žili dále ve svých ošklivých truhlách, boudách a kohoutkách, než abyste doprovázeli tyto děti, jež jdou hledatí ptáka?...

Všichni

(kromě Psa a Světla).

Ano, ano! Ihned!... Můj kohoutku!... Má truhlo!... Můj krbe!... Má boudo!...

Čarodějnice

(k Světlu, jež se dívá snivě na střepey své lampy).

A ty, duše Světla, co tomu říkáš?...

Světlo.

Já půjdu s dětmi!...

Pes

(zavýje radostí).

Já též! Já též!...

Čarodějnice.

To se hodí znamenitě. Ostatně jest příliš pozdě couvati; nemáte již jiné volby, půjdete všichni s námi... Ale ty, Ohni, nepřibližuj

se k nikomu, ty, Pse, neškádlí kocoura a ty. Vodo, drž se zpřítma a nerozlévej se všudy...
(Prudké údery na dveře v pravo).

Ty! ty!

(naslouchá).

To je jistě tatínek!... Tentokrát vstal, slyším jeho kroky...

Čarodějnice.

Odejeme oknem... Půjdete všichni ke mně, kde oblečeme slušně zvířata a živly... (K Chlebu.) Ty, Chlebe, vezmi klec, do které dáme modrého Ptáka... Budeš ji mít na starosti... Rychle, rychle, nemeškejme...

(Okno se náhle protáhne v dveře. Všichni vyjdou, načech okno vezme na se původní tvar a nevině se zavře. Světnice opět potemněla; a obě postýlky jsou ponořeny v stínu. Dveře v pravo se pootevrou a mezi veřeji se objeví hlavy otce a matky Tylových)

Otec Tyl.

Nic to nebylo... To cvrček cvrká...

Matka Tylova.

Ty je vidíš?...

Otec Tyl.

Ovšem... Spí klidně...

Matka Tylova.

Slyším je dýchat!...

(Dveře se znovu zavrou).

Opona.

Cukr

(jenž se zmltá okolo svého papírového obalu).
Já protrhl svůj papírový obal!...

Mléko

(sympaticky a stydlivě).

Rozbili — — mi můj hrnček!...

Čarodějnice.

Jsou to pitomci, můj Bože!... Jsou to pitomci a zbabělci!... Raději byste žili dále ve svých ošklivých truhlách, boudách a kohoutkách, než abyste doprovázeli tyto děti, jež jdou hledatí ptáka?...

Všichni

(kromě Psa a Světla).

Ano, ano! Ihned!... Můj kohoutku!... Má truhlo!... Můj krbe!... Má boudo!...

Čarodějnice

(k Světlu, jež se dívá snivě na střepey své lampy).

A ty, duše Světla, co tomu říkáš?...

Světlo.

Já půjdu s dětmi!...

Pes

(zavýje radostí).

Já též! Já též!...

Čarodějnice.

To se hodí znamenitě. Ostatně jest příliš pozdě couvati; nemáte již jiné volby, půjdete všichni s námi... Ale ty, Ohni, nepřibližuj

se k nikomu, ty, Pse, neškádlí kocoura a ty. Vodo, drž se zpřima a nerozlévej se všudy...

(Prudké údery na dveře v pravo).

Tylytyl

(naslouchá).

To je jistě tatínek!... Tentokrát vstal, slyším jeho kroky...

Čarodějnice.

Odejeme oknem... Půjdete všichni ke mně, kde oblečeme slušně zvířata a živly... (K Chlebu.) Ty, Chlebe, vezmi klec, do které dáme modrého Ptáka... Budeš ji mít na starosti... Rychle, rychle, nemeškejme...

(Okno se náhle protáhne v dveře. Všichni vyjdou, načech okno vezme na se původní tvar a nevině se zavře. Světnice opět potemněla; a obě postýlky jsou ponořeny v stínu. Dveře v pravo se pootevrou a mezi veřejeji se objeví hlavy otce a matky Tylových)

Otec Tyl.

Nic to nebylo... To cvrček cvrká...

Matka Tylova.

Ty je vidíš?...

Otec Tyl.

Ovšem... Spí klidně...

Matka Tylova.

Slyším je dýchat!...

(Dveře se znovu zavrou).

Opona.

DĚJSTVÍ DRUHÉ.

Obraz druhý.

U Čarodějnice.

Nádherná sň v paláci Čarodějnice Berylny. Bílé mramorové sloupy se zlatými a stříbrnými hlavicemi, schodiště, sloupoví, balustrády atd. (Kocour, Cukr a Oheň vyjdou v pozadí, v pravo, nádherně oděni. Vyjdou z komnaty, z níž se řinou světelné paprsky; jest to šatna Čarodějčiny. Kocour má klasický oblek kocoura v botách. Cukr polou bílý, polou bledě modrý hedvábný oblek a Oheň, s pestrým chocholem na hlavě, je oděn dlouhým temnorudým pláštěm se zlatou podšívkou. Přejdou celou síní a berou se do popředí, v pravo, kde kocour je seskupí pod portikem).

Kocour.

Tudy, znám každý kout tohoto paláce... Čarodějnice Berylna jej zdědila po Modrovousovi... Zatím co děti a Světlo dlí návštěvou u vnučky Čarodějčiny, užijme poslední minuty svobody... Dal jsem vás sem zavolat, abych s vámi promluvil o postavení v jakém jsme se ocitli... Jsme všichni přítomni?...

Cukr.

Hle, Pes, jenž přichází ze šatny Čarodějčiny...

Oheň...

U čerta, jak se to ustrojil?...

Kocour.

Navlékl si livrej jednoho z lokajů kočáru

Popelčina... To se pro něho hodí... Má duši lokajskou... Ale skryjme se za sloupoví... Já mu nějak nedůvěřuji... Bylo by lépe, kdyby neslyšel, co mám vám říci...

Cukr.

To je marné... Vyčenichal nás... Hle, Voda, jež vychází zároveň ze šatny... Bože! Ta je krásná!...

(Pes a Voda se přidruží k první skupině).

Pes

Hle! hle!... Jsme to krásní! Popatřte jen, ty krajky a ty výšivky!... Samé zlato, ryzí zlato!...

Kocour

(k Vodě).

To jsou šaty barvy času... Z „Oslí Kůže“... Zdá se mi, že je poznávám...

Voda.

Ano, ty se mně ještě tak nejlépe hodily...

Oheň

(mezi zuby).

Nemá deštníku...

Voda.

Co pravíte?...

Oheň.

Nic, nic...

Voda.

Myslila jsem, že mluvíte o kterémsi

DĚJSTVÍ DRUHÉ.

Obraz druhý.

U Čarodějnice.

Nádherná sň v paláci Čarodějnice Berylny. Bílé mramorové sloupy se zlatými a stříbrnými hlavicemi, schodiště, sloupoví, balustrády atd. (Kocour, Cukr a Oheň vyjdou v pozadí, v pravo, nádherně oděni. Vyjdou z komnaty, z níž se řinou světelné paprsky; jest to šatna Čarodějčiny. Kocour má klasický oblek kocoura v botách. Cukr polou bílý, polou bledě modrý hedvábný oblek a Oheň, s pestrým chocholem na hlavě, je oděn dlouhým temnorudým pláštěm se zlatou podšívkou. Přejdou celou síní a berou se do popředí, v pravo, kde kocour je seskupí pod portikem).

Kocour.

Tudy, znám každý kout tohoto paláce... Čarodějnice Berylna jej zdědila po Modrovousovi... Zatím co děti a Světlo dlí návštěvou u vnučky Čarodějčiny, užijme poslední minuty svobody... Dal jsem vás sem zavolat, abych s vámi promluvil o postavení v jakém jsme se ocitli... Jsme všichni přítomni?...

Cukr.

Hle, Pes, jenž přichází ze šatny Čarodějčiny...

Oheň...

U čerta, jak se to ustrojil?...

Kocour.

Navlékl si livrej jednoho z lokajů kočáru

Popelčina... To se pro něho hodí... Má duši lokajskou... Ale skryjme se za sloupoví... Já mu nějak nedůvěřuji... Bylo by lépe, kdyby neslyšel, co mám vám říci...

Cukr.

To je marné... Vyčenichal nás... Hle, Voda, jež vychází zároveň ze šatny... Bože! Ta je krásná!...

(Pes a Voda se přidruží k první skupině).

Pes

Hle! hle!... Jsme to krásní! Popatřte jen, ty krajky a ty výšivky!... Samé zlato, ryzí zlato!...

Kocour

(k Vodě).

To jsou šaty barvy času... Z „Oslí Kůže“... Zdá se mi, že je poznávám...

Voda.

Ano, ty se mně ještě tak nejlépe hodily...

Oheň

(mezi zuby).

Nemá deštníku...

Voda.

Co pravíte?...

Oheň.

Nic, nic...

Voda.

Myslila jsem, že mluvíte o kterémsi

tlustém červeném nose, který jsem onehdy viděla...

Kocour.

Jen žádné hádky, máme cosi lepšího na práci... Čekáme již jen na Chleba. Kde jest?...

Pes.

Nemohl být hotov s volbou svého úboru...

Oheň.

To není tak snadné, s takovou pitomou tváří a takovým břichem...

Pes.

Konečně se rozhodl pro turecký kroi, ozdobený drahokamy, tureckou šavlí a turban...

Kocour.

Zde jest!... Oblékl se do parádních šatů Modrovousových...

(Vejde Chleba v kroji svrchu popsaném. Hedvábné roucho je stěží spíato na ohromném břiše. V jedné ruce třímá rukojeť šavle zastrčené za pasem, v druhé klec určenou pro Modrého Ptáka).

Chleba

(kláť se domýšlivě).

Nuže? ... Jak mne shledáváte? ...

Pes

(obskakuje Chleba).

Jak je krásný! Jak je pitomý! Jak je krásný! Jak je krásný!...

Kocour
(k Chlebu).

Jsou děti už oblečeny?...

Chleba.

Ano. Pan Tytyl se oblékl do červeného kabátku a modrých kalhotek Palečkových; slečna Mytyl má šaty Markétčiny a pantoflíčky Popelčiny... Ale největší starost byla, jak odít duši Světa!...

Kocour.

Proč?...

Chleba.

Čarodějnice ji shledávala tak krásnou, že vůbec nechtěla ji odít... I jal jsem se protestovati ve jménu naší důstojnosti podstatných a na výsost účtyhodných žvlů; posléze jsem prohlásil, že za těchto podmínek bych odepřel jíti s ní...

Oheň.

Mělo se jí koupit stinítko!...

Kocour.

A co řekla Čarodějnice?...

Chleba.

Plácla mne holí přes hlavu a břich...

Kocour.

A co dít?...

Chleba.

Dať jsem si říci; ale v posledním okamžiku, duše Světa se rozhodla pro šaty

tlustém červeném nose, který jsem onehdy viděla...

Kocour.

Jen žádné hádky, máme cosi lepšího na práci... Čekáme již jen na Chleba. Kde jest?...

Pes.

Nemohl být hotov s volbou svého úboru...

Oheň.

To není tak snadné, s takovou pitomou tváří a takovým břichem...

Pes.

Konečně se rozhodl pro turecký kroi, ozdobený drahokamy, tureckou šavlí a turban...

Kocour.

Zde jest!... Oblékl se do parádních šatů Modrovousových...

(Vejde Chleba v kroji svrchu popsaném. Hedvábné roucho je stěží spíato na ohromném břiše. V jedné ruce třímá rukojeť šavle zastrčené za pasem, v druhé klec určenou pro Modrého Ptáka).

Chleba

(kláť se domýšlivě).

Nuže? ... Jak mne shledáváte? ...

Pes

(obskakuje Chleba).

Jak je krásný! Jak je pitomý! Jak je krásný! Jak je krásný!...

Kocour
(k Chlebu).

Jsou děti už oblečeny?...

Chleba.

Ano. Pan Tytyl se oblékl do červeného kabátku a modrých kalhotek Palečkových; slečna Mytyl má šaty Markétčiny a pantoflíčky Popelčiny... Ale největší starost byla, jak odít duši Světa!...

Kocour.

Proč?...

Chleba.

Čarodějnice ji shledávala tak krásnou, že vůbec nechtěla ji odít... I jal jsem se protestovati ve jménu naší důstojnosti podstatných a na výsost účtyhodných žvlů; posléze jsem prohlásil, že za těchto podmínek bych odepřel jíti s ní...

Oheň.

Mělo se jí koupit stinítko!...

Kocour.

A co řekla Čarodějnice?...

Chleba.

Plácla mne holí přes hlavu a břich...

Kocour.

A co dít?...

Chleba.

Dať jsem si říci; ale v posledním okamžiku, duše Světa se rozhodla pro šaty

„barvy měsíční“, jež byly uloženy na dně pokladnice Oslí Kůže...

Kocour.

Tak dost již toho povídání, čas kvapí... Jde o naši budoucnost... Slyšeli jste, co řekla Čarodějnice, konec této cesty znamená zároveň konec našeho života... Jde tedy o to, abychom ji prodloužili co možno nejdéle a všemožnými prostředky... Ale je tu ještě něco jiného; třeba abychom pamatovali na osud našeho druhu a na osud našich dětí...

Chleba.

Výborně! výborně!... Kocour má pravdu!...

Kocour.

Poslyšte mne!... My všichni zde přítomní, zvířata, věci a živly, máme duši, již člověk ještě nezná. Z té příčiny jsme si zachovali zbytek neodvislosti; avšak nalezneme-li Modrého Ptáka, bude vědět všecko, bude vidět všecko a my mu budeme vydáni na milost a nemilost... To se mnou právě sdělila moje stará přítelkyně Noc, která je zároveň strážkyní tajemství života... Jest tedy v našem zájmu, abychom za každou cenu tomu zabránili, aby pták byl nalezen, byť bychom uvrhli v nebezpečství sám život dětí.

Pes
(rozhořčen).

Co praví?... Opakuj to, ať to slyším na své uši...

Chleba.

Ticho!... Vy nemáte slovo!... Já předsedám schůzi...

Oheň.

Kdo vás jmenoval předsedou?...

Voda

(k Ohni).

Ticho!... Do čeho se mícháte?...

Oheň.

Míchám se do čeho mi je... Vy mně nemáte čeho poroučet...

Cukr

(smířlivě).

Dovoňte... Nehádejme se... Hodina je vážná... Jde o to především, abychom se dohodli, jaká učiniti opatření...

Chleba

Já souhlasím úplně s názorem Cukru a Kocoura...

Pes.

To je nesmysl... Jest zde Člověk, tím je řečeno vše!... Dlužno ho poslouchati a činiti vše, co chce!... Není jiné pravdy... Já uznávám jen jeho!... Ať žije Člověk!... Na život, na smrt, vše pro Člověka!... Člověk, toť bůh!...

„barvy měsíční“, jež byly uloženy na dně pokladnice Oslí Kůže...

Kocour.

Tak dost již toho povídání, čas kvapí... Jde o naši budoucnost... Slyšeli jste, co řekla Čarodějnice, konec této cesty znamená zároveň konec našeho života... Jde tedy o to, abychom ji prodloužili co možno nejdéle a všemožnými prostředky... Ale je tu ještě něco jiného; třeba abychom pamatovali na osud našeho druhu a na osud našich dětí...

Chleba.

Výborně! výborně!... Kocour má pravdu!...

Kocour.

Poslyšte mne!... My všichni zde přítomní, zvířata, věci a živly, máme duši, již člověk ještě nezná. Z té příčiny jsme si zachovali zbytek neodvislosti; avšak nalezneme-li Modrého Ptáka, bude vědět všecko, bude vidět všecko a my mu budeme vydáni na milost a nemilost... To se mnou právě sdělila moje stará přítelkyně Noc, která je zároveň strážkyní tajemství života... Jest tedy v našem zájmu, abychom za každou cenu tomu zabránili, aby pták byl nalezen, byť bychom uvrhli v nebezpečství sám život dětí.

Pes
(rozhořčen).

Co praví?... Opakuj to, ať to slyším na své uši...

Chleba.

Ticho!... Vy nemáte slovo!... Já předsedám schůzi...

Oheň.

Kdo vás jmenoval předsedou?...

Voda

(k Ohni).

Ticho!... Do čeho se mícháte?...

Oheň.

Míchám se do čeho mi je... Vy mně nemáte čeho poroučet...

Cukr

(smířlivě).

Dovoňte... Nehádejme se... Hodina je vážná... Jde o to především, abychom se dohodli, jaká učiniti opatření...

Chleba

Já souhlasím úplně s názorem Cukru a Kocoura...

Pes.

To je nesmysl... Jest zde Člověk, tím je řečeno vše!... Dlužno ho poslouchati a činiti vše, co chce!... Není jiné pravdy... Já uznávám jen jeho!... Ať žije Člověk!... Na život, na smrt, vše pro Člověka!... Člověk, toť bůh!...

Chleba.

Já souhlasím úplně se Psem...

Kocour

(ke Psu).

Třeba uvést své důvody!...

Pes.

Není žádných důvodů!... Miluji Člověka, to stačí!... Učinite-li co proti němu, zardousím vás nejprve a vše mu prozradím...

Cukr

(zakročuje něžně).

Dovoďte... Nevyvolávejme žádných sporů!... Z určitého hlediska máte pravdu, jeden i druhý... Jsou důvody pro i proti...

Chleba.

Já souhlasím úplně s Cukrem...

Kocour.

My všichni, Voda, Oheň a i vy sám, Chlebe a Pse, nejsme-liž obětí bezpříkladného tyranství?... Vzpomeňte času, kdy, před příchodem despota, jsme bloudili volně na povrchu země... Voda a Oheň byli jedinými pány světa; a popatřte kam dospěli!... My, ubozí potomci divoké zvěře... Pozor!... Dělejme, jakoby nic... Vidím přicházeti Čarodějnici a duši Světla... Duše Světla se přidala k člověku; ta je naší nejúhlavnější nepřítelkyní... Zde jsou...

(S pravé strany vejdou: Čarodějnice a duše Světla; za nimi Tylyl a Mytyl).

Čarodějnice.

Nuže?... Co je?... Co tam děláte v tom koutě?... Vypadáte, jakobyste kuli spiknutí... Je čas, abychom se vydali na cestu... Rozhodla jsem se právě, že duše Světla bude vašim vůdcem... Budete jí poslušni, jakobych to byla já a jí svěřím svůj čarovný proutek... Děti navštíví dnes večer svého dědečka a babičku, kteří zemřeli... Vy s nimi nepůjdete, z diskretnosti... Stráví večer v lůně své zesnulé rodiny... Vy budete zatím konati přípravy k zítřejší výpravě, která bude dlouhá... Tedy, vzhůru, ku předu a každý na své místo!...

Kocour

(pokrytecky).

To je, co jsem jim právě říkal, paní Čarodějnice... Dával jsem jim napomenutí, aby konali svědomitě a srdnatě svou povinnost; na neštěstí, Pes, jenž mi stále skákal do řeči...

Pes.

Co praví?... No, počkej...

(Chce se vrhnouti na Kocoura, ale Tylyl, zpozorav toho, tomu zabrání pohrožením).

Tylyl.

Sem pojd, Tylo!... Chraň se, ještě jednou...

Pes.

Můj, pánbičku. ty nevíš, to jest on, jenž...

Chleba.

Já souhlasím úplně se Psem...

Kocour

(ke Psu).

Třeba uvést své důvody!...

Pes.

Není žádných důvodů!... Miluji Člověka, to stačí!... Učinite-li co proti němu, zardousím vás nejprve a vše mu prozradím...

Cukr

(zakročuje něžně).

Dovoďte... Nevyvolávejme žádných sporů!... Z určitého hlediska máte pravdu, jeden i druhý... Jsou důvody pro i proti...

Chleba.

Já souhlasím úplně s Cukrem...

Kocour.

My všichni, Voda, Oheň a i vy sám, Chlebe a Pse, nejsme-liž obětí bezpříkladného tyranství?... Vzpomeňte času, kdy, před příchodem despota, jsme bloudili volně na povrchu země... Voda a Oheň byli jedinými pány světa; a popatřte kam dospěli!... My, ubozí potomci divoké zvěře... Pozor!... Dělejme, jakoby nic... Vidím přicházeti Čarodějnici a duši Světla... Duše Světla se přidala k člověku; ta je naší nejuhlavnější nepřítelkyní... Zde jsou...

(S pravé strany vejdou: Čarodějnice a duše Světla; za nimi Tylyl a Mytyl).

Čarodějnice.

Nuže?... Co je?... Co tam děláte v tom koutě?... Vypadáte, jakobyste kuli spiknutí... Je čas, abychom se vydali na cestu... Rozhodla jsem se právě, že duše Světla bude vašim vůdcem... Budete jí poslušni, jakobych to byla já a jí svěřím svůj čarovný proutek... Děti navštíví dnes večer svého dědečka a babičku, kteří zemřeli... Vy s nimi nepůjdete, z diskretnosti... Stráví večer v lůně své zesnulé rodiny... Vy budete zatím konati přípravy k zítřejší výpravě, která bude dlouhá... Tedy, vzhůru, ku předu a každý na své místo!...

Kocour

(pokrytecky).

To je, co jsem jim právě říkal, paní Čarodějnice... Dával jsem jim napomenutí, aby konali svědomitě a srdnatě svou povinnost; na neštěstí, Pes, jenž mi stále skákal do řeči...

Pes.

Co praví?... No, počkej...

(Chce se vrhnouti na Kocoura, ale Tylyl, zpozorav toho, tomu zabrání pohrožením).

Tylyl.

Sem pojd, Tylo!... Chraň se, ještě jednou...

Pes.

Můj, pánbičku. ty nevíš, to jest on, jenž...

Tylyl
(hrozí mu).

Zřicha!...

Čarodějnice.

Přestaňte!... Ať Chleba dnes večer odevzdá klec Tylylovi... Možná, že Modrý Pták se skrývá v minulosti, u prarodičů... Rozhodně se nám naskytá dobrá příležitost, již nesmíme opomenouti... Tož, Chlebe, dej sem klec...

Chleba
(slavnostně).

Račte prominouti, okamžik, paní Čarodějnice... (Jako řečník, jenž se ujmá slova.) Vy, všichni, buďtež svědky, že tato stříbrná klec, jež mně byla svěřena...

Čarodějnice
(vpadne mu do řeči).

Dostí... Žádné fráse... My půjdeme tudy, kdežto děti půjdou tamtudy..

Tylyl
(znedpokojen).

My půjdeme zcela sami?...

Mytyl

Já mám hlad...

Tylyl.

Já také...

Čarodějnice.
(k Chlebu).

Rozepni svůj turecký kabátec a dej jim skývu ze svého dobrého bříška... (Chleba rozepne šat, napřáhne šavli a ihned ukra-

juje ze svého tlustého břicha dva krajice, jež podává dětem).

Cukr

(přikročiv k dětem).

Dovčte, abych vám zároveň nabídl cukrátek...

(Ulamuje jeden po druhém, všech pět prstů u levé ruky a podává je dětem).

Mytyl

Co to dělá? ... zlámal si všechny prsty...

Cukr

(nabízeje).

Okuste jich, jsou výtečná... Pravá sladová cukrátká...

Mytyl
(ochutnává).

Bože, to je dobré! ... Máš jich mnoho? ..

Cukr

(skromně).

Ba že, kolik jich chcei...

Mytyl.

Bolí tě to hodně, když je tak lámeš?...

Cukr.

Ani trochu... Naopak, je to tím lépe; hned zase vyrážejí a tak mám prsty vždy čisté a nové...

Čarodějnice.

Ale, ale, dětičky, nejezte tolik cukrátek. Pamatujte, že co nevidět budete večeřet u dědečka a babičky...

Tylyl
(hrozí mu).

Zřicha!...

Čarodějnice.

Přestaňte!... Ať Chleba dnes večer ode-
vzdá klec Tylylovi... Možná, že Modrý
Pták se skrývá v minulosti, u prarodičů...
Rozhodně se nám naskytá dobrá příležitost,
jíž nesmíme opomenouti... Tož, Chlebe, dej
sem klec...

Chleba
(slavnostně).

Račte prominouti, okamžik, paní Čaroděj-
nice... (Jako řečník, jenž se ujmá slova.)
Vy, všichni, buďtež svědky, že tato stříbrná
klec, jež mně byla svěřena...

Čarodějnice
(vpadne mu do řeči).

Dostí... Žádné fráse... My půjdeme
tudy, kdežto děti půjdou tamtudy..

Tylyl
(znedpokojen).

My půjdeme zcela sami?...

Mytyl

Já mám hlad...

Tylyl.

Já také...

Čarodějnice.
(k Chlebu).

Rozepni svůj turecký kabátec a dej jim
skývu ze svého dobrého bříška...
(Chleba rozepne šat, napřáhne šavli a ihned ukra-

juje ze svého tlustého břicha dva krajice, jež po-
dává dětem).

Cukr

(přikročiv k dětem).

Dovčte, abych vám zároveň nabídl cu-
krátek...

(Ulamuje jeden po druhém, všech pět prstů u levé
ruky a podává je dětem).

Mytyl

Co to dělá? ... zlámal si všechny prsty...

Cukr

(nabízeje).

Okuste jich, jsou výtečná... Pravá sla-
dová cukrátká...

Mytyl
(ochutnává).

Bože, to je dobré! ... Máš jich mnoho? ..

Cukr

(skromně).

Ba že, kolik jich chcei...

Mytyl.

Bolí tě to hodně, když je tak lámeš?...

Cukr.

Ani trochu... Naopak, je to tím lépe; hned
zase vyrážejí a tak mám prsty vždy čisté a
nové...

Čarodějnice.

Ale, ale, dětičky, nejezte tolik cukrátek.
Pamatujte, že co nevidět budete večeřet u
dědečka a babičky...

Tylyl.

Jsou zde?...

Čarodějnice.

V tu chvíli je uvidíte...

Tylyl.

Jak pak je uvidíme, když jsou mrtví?...

Čarodějnice.

Jak pak by byli mrtví, když žijí ve vaší vzpomínce? ... Lidé nevědí o tom tajemství, poněvadž vědí málo; kdežto ty, pomocí Diamantu, ty uvidíš, že mrtví, jejichž vzpomínáme, žijí tak šťastně, jakoby ani nebyli mrtví...

Tylyl.

Duše Světla půjde s námi?...

Duše Světla.

Nikoli; sluší se lépe, aby se to odbylo v kruhu rodiny... Posečkám zde na blízku, abych se nezdála indiskretní... Nepozvali mne...

Tylyl.

Kudy se máme brátí?...

Čarodějnice.

Tamtudy... Jste na pomezí „Říše upomínky“. Jakmile otóčíš Diamantem, uztříš silný strom s nápisem, podle něhož poznáš, že jste u cíle... Ale nezapomeňte, že musíte se vrátit oba ve tři čtvrti na devět... To je nanejvýš důležité... Především buďte dočvilni, neboť vše by bylo ztraceno, kdybyste se opozdili... Na brzkou shledanou... (Za-

volá Kocoura, Psa, Světlo, atd.) Tudy... A děti tamtudy.

(Vyjde v pravo; za ní Světlo, zvířata atd.; co děti vyjdou v levo).

Opona.

Obraz třetí.

Říše Upomínky.

Hustá mlha, z níž se vynoří po pravé straně, zcela v popředí, kmen silného dubu, na němž visí tabulka s nápisem. Mléčný, neurčitý, neproniknutelný svit.

(Tylyl a Mytyl stojí u paty dubu).

Tylyl.

Ejhle strom!...

Mytyl.

Je na něm nápis!...

Tylyl.

Nemohu ho přečísti... Počkej, vystoupím na tento kořen... To už je to... Stojí zde psáno: „Říše Upomínky“.

Mytyl.

Tady začíná?...

Tylyl.

Ano, je zde šíp...

Mytyl.

Tak, kde tedy jsou dědeček a babička?...

Tylyl.

Za mlhou... Uvidíme...

Tylyl.

Jsou zde?...

Čarodějnice.

V tu chvíli je uvidíte...

Tylyl.

Jak pak je uvidíme, když jsou mrtví?...

Čarodějnice.

Jak pak by byli mrtví, když žijí ve vaší vzpomínce?... Lidé nevědí o tom tajemství, poněvadž vědí málo; kdežto ty, pomocí Diamantu, ty uvidíš, že mrtví, jichž vzpomínáme, žijí tak šťastně, jakoby ani nebyli mrtví...

Tylyl.

Duše Světla půjde s námi?...

Duše Světla.

Nikoli; sluší se lépe, aby se to odbylo v kruhu rodiny... Posečkám zde na blízku, abych se nezdála indiskretní... Nepozvali mne...

Tylyl.

Kudy se máme brátí?...

Čarodějnice.

Tamtudy... Jste na pomezí „Říše upomínky“. Jakmile otóčíš Diamantem, uztříš silný strom s nápisem, podle něhož poznáš, že jste u cíle... Ale nezapomeňte, že musíte se vrátit oba ve tři čtvrti na devět... To je nanejvýš důležité... Především buďte dočvilni, neboť vše by bylo ztraceno, kdybyste se opozdili... Na brzkou shledanou... (Za-

volá Kocoura, Psa, Světlo, atd.) Tudy... A děti tamtudy.

(Vyjde v pravo; za ní Světlo, zvířata atd.; co děti vyjdou v levo).

Opona.

Obraz třetí.

Říše Upomínky.

Hustá mlha, z níž se vynoří po pravé straně, zcela v popředí, kmen silného dubu, na němž visí tabulka s nápisem. Mléčný, neurčitý, neproniknutelný svit.

(Tylyl a Mytyl stojí u paty dubu).

Tylyl.

Ejhle strom!...

Mytyl.

Je na něm nápis!...

Tylyl.

Nemohu ho přečísti... Počkej, vystoupím na tento kořen... To už je to... Stojí zde psáno: „Říše Upomínky“.

Mytyl.

Tady začíná?...

Tylyl.

Ano, je zde šíp...

Mytyl.

Tak, kde tedy jsou dědeček a babička?...

Tylyl.

Za mlhou... Uvidíme...

Tylytl.

Jsou zde?...

Čarodějnice.

V tu chvíli je uvidíte...

Tylytl.

Jak pak je uvidíme, když jsou mrtví?...

Čarodějnice.

Jak pak by byli mrtví, když žijí ve vaši vzpomínce?... Lidé nevědí o tom tajemství, poněvadž vědí málo; kdežto ty, pomoci Diamantu, ty uvidíš, že mrtví, jichž vzpomínáme, žijí tak šťastně, jakoby ani nebyli mrtví...

Tylytl.

Duše Světla půjde s námi?...

Duše Světla.

Nikoli; sluší se lépe, aby se to odbylo v kruhu rodiny... Posečkám zde na blízku, abych se nezdála indiskretní... Nepozvali mne...

Tylytl.

Kudy se máme bráti?...

Čarodějnice.

Tamtudy... Jste na pomezí „Říše upomínky“. Jakmile otочиš Diamantem, uziš silný strom s nápisem, podle něhož poznáš, že jste u cíle... Ale nezapomeňte, že musíte se vrátit oba ve tři čtvrti na devět... To je nanejvýš důležité... Především buďte dočvilní, neboť vše by bylo ztraceno, kdybyste se opozdili... Na brzkou shledanou... (Za-

volá Kocoura, Psa, Světlo, atd.) Tudy...
A děti tamtudy.

(Vyjde v pravo; za ní Světlo, zvířata atd.; co děti vyjdou v levo).

Opona.

Obraz třetí.

Říše Upomínky.

Hustá mlha, z níž se vynoří po pravé straně, zcela v popředí, kmen silného dubu, na němž visí tabulka s nápisem. Mléčný, neurčitý, nepronikavý svět.

(Tylytl a Mytyl stojí u paty dubu).

Tylytl.

Ejhle strom!...

Mytyl.

Je na něm nápis!...

Tylytl.

Nemohu ho přečísti... Počkej, vystoupím na tento kořen... To už je to... Stojí zde psáno: „Říše Upomínky“.

Mytyl.

Tady začíná?...

Tylytl.

Ano, je zde šíp...

Mytyl.

Tak, kde tedy jsou dědeček a babička?...

Tylytl.

Za mlhou... Uvidíme...

Tylytl.

Jsou zde?...

Čarodějnice.

V tu chvíli je uvidíte...

Tylytl.

Jak pak je uvidíme, když jsou mrtví?...

Čarodějnice.

Jak pak by byli mrtví, když žijí ve vaší vzpomínce?... Lidé nevědí o tom tajemství, poněvadž vědí málo; kdežto ty, pomoci Diamantu, ty uvidíš, že mrtví, jichž vzpomínáme, žijí tak šťastně, jakoby ani nebyli mrtví...

Tylytl.

Duše Světla půjde s námi?...

Duše Světla.

Nikoli; sluší se lépe, aby se to odbylo v kruhu rodiny... Posečkám zde na blízku, abych se nezdála indiskretní... Nepozvali mne...

Tylytl.

Kudy se máme bráti?...

Čarodějnice.

Tamtudy... Jste na pomezí „Říše upomínky“. Jakmile otáčíš Diamantem, uzhřeš silný strom s nápisem, podle něhož poznáš, že jste u cíle... Ale nezapomeňte, že musíte se vrátit oba ve tři čtvrti na devět... To je nanejvýš důležité... Především buďte dočvilní, neboť vše by bylo ztraceno, kdybyste se opozdili... Na brzkou shledanou... (Za-

volá Kocoura, Psa, Světlo, atd.) Tudy... A děti tamtudy.

(Vyjde v pravo; za ní Světlo, zvířata atd.; co děti vyjdou v levo).

Opona.

Obraz třetí.

Říše Upomínky.

Hustá mlha, z níž se vynoří po pravé straně, zcela v popředí, kmen silného dubu, na němž visí tabulka s nápisem. Mléčný, neurčitý, nepronikavý svět.

(Tylytl a Mytyl stojí u paty dubu).

Tylytl.

Ejhle strom!...

Mytyl.

Je na něm nápis!...

Tylytl.

Nemohu ho přečísti... Počkej, vystoupím na tento kořen... To už je to... Stojí zde psáno: „Říše Upomínky“.

Mytyl.

Tady začíná?...

Tylytl.

Ano, je zde šíp...

Mytyl.

Tak, kde tedy jsou dědeček a babička?...

Tylytl.

Za mlhou... Uvidíme...

Mytyl.

Já nevidím praničeho... Nevidím již ani svých nohou ni svých rukou... (Plačtivě). Mně je zima!... Já už nechci dále... Já chci domů...

Tylyl.

No, neplač pořád, jako voda... Nestydíš se?... Taková veliká holčička... Koukej, mlha už se zdvihá... Uvidíme co v ní je... (Vskutku, mlha se dala do pohybu; ulevuje, zjasňuje se, rozprchává se, mizí. V brzku, ve světle čím dále průsvitnějším, zřítí pod klenbou zelené smavou chaloupku porostlou úponkovitými rostlinami. Okna a dveře jsou otevřeny. Viděti úly pod krytem, na úlech kořenáče s květinami, kleč, v níž podřimuje kos atd. — U dveří lavička, na níž sedí, v hluboký spánek pohroužený, starý venkovan a jeho žena, to jest dědeček a babička Tylylovi).

Tylyl

(náhle jich poznáváje).

To je dědeček a babička!...

Mytyl.

Ano!... Ano!... To jsou oni... To jsou oni!...

Tylyl

(trochu nedůvěřivě).

Pozor!... Nevíme ještě, jestli se hýbají... Zůstaňme za stromem...

(Babička Tylova otevře oči, zdvihne hlavu, protáhne se, zavzdychne si, dívá se na dědečka, jenž rovněž povlovně procitá ze spánku).

Babička Tylova.

Já mám tušení, že naši vnuci, kteří jsou ještě na živu, k nám dnes přijdou návštěvou...

Dědeček Tyl.

Jistě na nás vzpomínají, neboť se cítím tak nějak podivně a v nohách jakoby měl mravence...

Babička Tylova.

Myslím, že jsou již blizoučko, neboť slzy radosti mi tancují před očima...

Dědeček Tyl.

Ne, ne; jsou ještě daleko... Cítím se ještě slab...

Babička Tylova.

Povídám ti, že jsou tu; jsem již při síle...

Tylyl a Mytyl

(se vyřítí ze skrytu za stromem).

Tu jsme!... Tu jsme!... Dědečku, babičko!... To jsme my!... To jsme my!...

Dědeček Tyl.

Tu máš!... Vidíš?... Co jsem povídal?... Já to věděl, že dnes přijdou...

Babička Tylova.

Tylyle!... Mytylo!... To's ty!... To je ona!... Toť oni!... (Jme se běžeti jim v ústrety). Nemohu běžeti... Mám stále to své lámání v kloubech!

Mytyl.

Já nevidím praničeho... Nevidím již ani svých nohou ni svých rukou... (Plačtivě). Mně je zima!... Já už nechci dále... Já chci domů...

Tylyl.

No, neplač pořád, jako voda... Nestydíš se?... Taková veliká holčička... Koukej, mlha už se zdvihá... Uvidíme co v ní je... (Vskutku, mlha se dala do pohybu; ulevuje, zjasňuje se, rozprchává se, mizí. V brzku, ve světle čím dále průsvitnějším, zřítí pod klenbou zelené smavou chaloupku porostlou úponkovitými rostlinami. Okna a dveře jsou otevřeny. Viděti úly pod krytem, na úlech kořenáče s květinami, kleč, v níž podřimuje kos atd. — U dveří lavička, na níž sedí, v hluboký spánek pohroužený, starý venkovan a jeho žena, to jest dědeček a babička Tylylovi).

Tylyl

(náhle jich poznáváje).

To je dědeček a babička!...

Mytyl.

Ano!... Ano!... To jsou oni... To jsou oni!...

Tylyl

(trochu nedůvěřivě).

Pozor!... Nevíme ještě, jestli se hýbají... Zůstaňme za stromem...

(Babička Tylova otevře oči, zdvihne hlavu, protáhne se, zavzdychne si, dívá se na dědečka, jenž rovněž povlovně procitá ze spánku).

Babička Tylova.

Já mám tušení, že naši vnuci, kteří jsou ještě na živu, k nám dnes přijdou návštěvou...

Dědeček Tyl.

Jistě na nás vzpomínají, neboť se cítím tak nějak podivně a v nohách jakoby měl mravence...

Babička Tylova.

Myslím, že jsou již blizoučko, neboť slzy radosti mi tancují před očima...

Dědeček Tyl.

Ne, ne; jsou ještě daleko... Cítím se ještě slab...

Babička Tylova.

Povídám ti, že jsou tu; jsem již při síle...

Tylyl a Mytyl

(se vyřítí ze skrytu za stromem).

Tu jsme!... Tu jsme!... Dědečku, babičko!... To jsme my!... To jsme my!...

Dědeček Tyl.

Tu máš!... Vidíš?... Co jsem povídal?... Já to věděl, že dnes přijdou...

Babička Tylova.

Tylyle!... Mytylo!... To's ty!... To je ona!... Toť oni!... (Jme se běžeti jim v ústrety). Nemohu běžeti... Mám stále to své lámání v kloubech!

Dědeček

(rovněž jim běží vstříc, belhaje).

Já také ne... pro tu dřevěnou nohu, již stále nosím na místo té, již jsem si zlomil, spadnuv s vysokého dubu.

(Prarodiče a děti se horoucně objímají).

Babička Tylova.

Jak's vyrostl a sesílil, můj Tylytle!...

Dědeček Ty.

(hladě Mytyl po vlasech).

A Mytyl!... Podívejme se!... Ty krásné vlásky, ty krásné oči!... A jak libě voní!...

Babička Tylova.

Dejte se polibiti... Pojdte ke mně na klín...

Dědeček Tyl.

A já nic?...

Babička Tylova.

Ne, ne... Nejdříve já... Jak pak se mají tatínek a maminka Tylovi?...

Tylytl.

Dobře se mají, babičko... Spali, když jsme odcházeli...

Babička Tylova

(se do nich zadívá a zahrnuje je polibky).

Můj Bože, jak jsou hezounké a pěkně umyté!.. To maminka tě tak umyla? ... A punčošky nemáš děravé? ... To já je druhdy

spravovávala... Proč k nám nepřicházíte častěji?... Máme z toho takovou radost!... Už je to mnoho měsíců, co na nás nevzpomínáte a co nikoho z vás nevidíme...

Tylytl.

My jsme nemohli, babičko; až dnes, díky Carodějnici...

Babička Tylova.

My tu jsme stále a čekáme, kdy kdo z živých k nám zavítá... Přicházejí tak zřídka kdy... Naposledy když jste tu byli, no, kdy-pak to bylo?... Bylo to o všech Svatých, když vyzváněl kostelní zvon...

Tylytl.

O všech Svatých?... To jsme ani nevyšli toho dne, neboť jsme byli tuze nastuzeni...

Babička Tylova.

Ne, ale myslili jste na nás...

Tylytl.

Ano...

Babička Tylova.

Nuže, kdykoliv na nás myslíte, my proci-táme a vidíme vás opět...

Tylytl.

Jakže, dostačí, kdož...

Babička Tylova.

Toť přece víš...

Tylytl.

Ále, ne, nevím...

Dědeček

(rovněž jim běží vstříc, belhaje).

Já také ne... pro tu dřevěnou nohu, již stále nosím na místo té, již jsem si zlomil, spadnuv s vysokého dubu.

(Prarodiče a děti se horoucně objímají).

Babička Tylova.

Jak's vyrostl a sesílil, můj Tylytle!...

Dědeček Ty.

(hladě Mytyl po vlasech).

A Mytyl!... Podívejme se!... Ty krásné vlásky, ty krásné oči!... A jak libě voní!...

Babička Tylova.

Dejte se polibiti... Pojdte ke mně na klín...

Dědeček Tyl.

A já nic?...

Babička Tylova.

Ne, ne... Nejdříve já... Jak pak se mají tatínek a maminka Tylovi?...

Tylytl.

Dobře se mají, babičko... Spali, když jsme odcházeli...

Babička Tylova

(se do nich zadívá a zahrnuje je polibky).

Můj Bože, jak jsou hezounké a pěkně umyté!.. To maminka tě tak umyla? ... A punčošky nemáš děravé? ... To já je druhdy

spravovávala... Proč k nám nepřicházíte častěji?... Máme z toho takovou radost!... Už je to mnoho měsíců, co na nás nevzpomínáte a co nikoho z vás nevidíme...

Tylytl.

My jsme nemohli, babičko; až dnes, díky Carodějnicí...

Babička Tylova.

My tu jsme stále a čekáme, kdy kdo z živých k nám zavítá... Přicházejí tak zřídka kdy... Naposledy když jste tu byli, no, kdy-pak to bylo?... Bylo to o všech Svatých, když vyzváněl kostelní zvon...

Tylytl.

O všech Svatých?... To jsme ani nevyšli toho dne, neboť jsme byli tuze nastuzeni...

Babička Tylova.

Ne, ale myslili jste na nás...

Tylytl.

Ano...

Babička Tylova.

Nuže, kdykoliv na nás myslíte, my proci-táme a vidíme vás opět...

Tylytl.

Jakže, dostačí, kdož...

Babička Tylova.

Toť přece víš...

Tylytl.

Ále, ne, nevím...

Babička Tylova
(k dědečku Tylovi).

To je ku podivu, tam nahore... Oni ještě nevědí... Tedy se ničemu nepříuči?...

Dědeček Tyl.

Je to jako za našich časů... Ti Živí jsou tak hloupí, když mluví o Druhých...

Tylyl.

Vy spíte celý čas?

Dědeček Tyl.

Ano, spíme dosti dobře, čekajíce až nás některá vzpomínka Živých probudí... Ah! je blaze spáti, když život u konce... Ale je také příjemno procitnouti čas od času...

Tylyl.

Tak vy nejste doopravdy mrtvi?...

Dědeček Tyl.

Co díš?... Co to povídá?... Užívá slov, jimž my už nerozumíme... Ci je to nějaké nové slovo, nějaký nový vynález?...

Tylyl.

Slovo: „mrtvý“?...

Dědeček Tyl.

Ano; to slovo to bylo... Co znamená?...

Tylyl.

To znamená, že už člověk nežije...

Dědeček Tyl.

Jsou to hlupáci, tam nahore!...

Tylyl.

Je zde hezky být?...

Dědeček Tyl.

Ba je; ujde to, ujde to; a což kdyby se ještě modlili...

Tylyl.

Tatínek mi řekl, že už není třeba se modlití...

Dědeček Tyl.

Ba je, ba je... Modlití se, to je vzpomínati...

Babička Tylova.

Ano, ano, všechno by bylo hezké, jen kdybyste k nám častěji přicházeli... Pamatuješ se, Tylyle?... Posledně jsem ti upekla jablekových koláčů... Ty se's jich tolik našupal, až se ti udělalo špatně...

Tylyl.

Ale já už nejedl jablekového koláče od loňského roku... Nebylo jablek letos...

Babička Tylova.

Nemluv hlouposti... Zde jest jich stále dost...

Tylyl.

To není totéž...

Babička Tylova.

Jakže? To že není totéž?... Všecko je totéž, když je možno se polibiti...

Babička Tylova
(k dědečku Tylovi).

To je ku podivu, tam nahore... Oni ještě nevědí... Tedy se ničemu nepříuči?...

Dědeček Tyl.

Je to jako za našich časů... Ti Živí jsou tak hloupí, když mluví o Druhých...

Tylyl.

Vy spíte celý čas?

Dědeček Tyl.

Ano, spíme dosti dobře, čekajíce až nás některá vzpomínka Živých probudí... Ah! je blaze spáti, když život u konce... Ale je také příjemno procitnouti čas od času...

Tylyl.

Tak vy nejste doopravdy mrtvi?...

Dědeček Tyl.

Co díš?... Co to povídá?... Užívá slov, jimž my už nerozumíme... Ci je to nějaké nové slovo, nějaký nový vynález?...

Tylyl.

Slovo: „mrtvý“?...

Dědeček Tyl.

Ano; to slovo to bylo... Co znamená?...

Tylyl.

To znamená, že už člověk nežije...

Dědeček Tyl.

Jsou to hlupáci, tam nahore!...

Tylyl.

Je zde hezky být?...

Dědeček Tyl.

Ba je; ujde to, ujde to; a což kdyby se ještě modlili!...

Tylyl.

Tatínek mi řekl, že už není třeba se modlití...!

Dědeček Tyl.

Ba je, ba je... Modlití se, to je vzpomínati...!

Babička Tylova.

Ano, ano, všechno by bylo hezké, jen kdybyste k nám častěji přicházeli... Pamatuješ se, Tylyle?... Posledně jsem ti upekla jablekových koláčů... Ty se's jich tolik našupal, až se ti udělalo špatně...

Tylyl.

Ale já už nejedl jablekého koláče od loňského roku... Nebylo jablek letos...

Babička Tylova.

Nemluv hlouposti... Zde jest jich stále dost...!

Tylyl.

To není totéž...!

Babička Tylova.

Jakže? To že není totéž?... Všecko je totéž, když je možno se polibiti...!

Tylyl

(dívá se brzy na dědečka, brzy na babičku).

Ty se's nezměnil, dědečku, ani trochu, ani trochu... a babička také ani trochu se nezměnila... Jen že jste krásnější...

Dědeček Tyl.

Inu! ujde to... My už nestárnem... Ale vy, rostete!... Ah! ano, vy ženete do výšky!... Hle, tam na dvéřích, je ještě vidět znamení od minula... To bylo v Všech Svátých... Podívejme se, drž se zpřímá... (Tylyl se postaví ke dvéřím.) Čtyři palce!... Toť úžasně!... (Mytyl rovněž se postaví ke dvéřím.) A Mytyl, půlpáta!... Ha, ha! zlé směš... To to bují! to to bují!...

Tylyl

(rozhlíží se kolem u vytržení).

Jak je tu vše při starém, jak je tu vše na svém místě!... Ale oč je všechno krásnější!... Hleďte, hodiny s velkou ručičkou, již jsem ulomil špičku...

Dědeček Tyl.

A ejhle polévková mísa, již jsi urazil ucha...

Tylyl

A hle díra ve dvéřích, již jsem vyvrátil, tenkrát, když jsem našel nebozezu...

Dědeček Tyl.

Ba! Ty se's toho natropil!... A hle, slišeň, na kterou jsi tak rád špíhal, když mne tu

nebylo... Je stále plna krásných červených sliv...

Tylyl.

Jen že jsou mnohem krásnější..

Mytyl.

A vida, starý kos!... Zpívá-li pak ještě? (Kos se vzbudí a dá se do jásavého zpěvu).

Babička Tylova.

Vidíš to... Sotva že se na něho vzpomeneme...

Tylyl

(zpozorovav s úžasem, že kos je úplně modrý).

Ale vždyť je modrý!... Ale toť je ten Modrý Pták, jehož mám přinést Čarodějnicí... A vy, byste neřekli, že jej zde máte! Ah! ten je modrý, modrý, modrý, jako kulička z modrého skla!... (Prosebně.) Dědečku, babičko, dáte mi ho?...

Dědeček Tyl.

To se ví, to asi... Co říkáš, panímám Tylova?...

Babička Tylova.

To se ví, to se ví... K čemu pak je tu... Jen stále spí... Není ho nikdy slyšet...

Tylyl.

Dám si jej do klece... Ale, kde je má klec? Ah! ovšem, zapomněl jsem ji za velkým stromem... (Běží k stromu, přinese klec a zavěsí na něj kosa.) Tedy opravdu, dáte mi ho,

Tylyl

(dívá se brzy na dědečka, brzy na babičku).

Ty se's nezměnil, dědečku, ani trochu, ani trochu... a babička také ani trochu se nezměnila... Jen že jste krásnější...

Dědeček Tyl.

Inu! ujde to... My už nestárnem... Ale vy, rostete!... Ah! ano, vy ženete do výšky!... Hle, tam na dvéřích, je ještě vidět znamení od minula... To bylo v Všech Svátých... Podívejme se, drž se zpřímá... (Tylyl se postaví ke dvéřím.) Čtyři palce!... Toť úžasně!... (Mytyl rovněž se postaví ke dvéřím.) A Mytyl, půlpáta!... Ha, ha! zlé směš... To to bují! to to bují!...

Tylyl

(rozhlíží se kolem u vytržení).

Jak je tu vše při starém, jak je tu vše na svém místě!... Ale oč je všechno krásnější!... Hlehle, hodiny s velkou ručičkou, již jsem ulomil špičku...

Dědeček Tyl.

A ejhle polévková mísa, již jsi urazil ucha...

Tylyl

A hle díra ve dvéřích, již jsem vyvrátil, tenkrát, když jsem našel nebozezu...

Dědeček Tyl.

Ba! Ty se's toho natropil!... A hle, slišeň, na kterou jsi tak rád špíhal, když mne tu

nebylo... Je stále plna krásných červených sliv...

Tylyl.

Jen že jsou mnohem krásnější..

Mytyl.

A vida, starý kos!... Zpívá-li pak ještě? (Kos se vzbudí a dá se do jásavého zpěvu).

Babička Tylova.

Vidíš to... Sotva že se na něho vzpomeneme...

Tylyl

(zpozorovav s úžasem, že kos je úplně modrý).

Ale vždyť je modrý!... Ale toť je ten Modrý Pták, jehož mám přinést Čarodějnicí... A vy, byste neřekli, že jej zde máte! Ah! ten je modrý, modrý, modrý, jako kulička z modrého skla!... (Prosebně.) Dědečku, babičko, dáte mi ho?...

Dědeček Tyl.

To se ví, to asi... Co říkáš, panímám Tylova?...

Babička Tylova.

To se ví, to se ví... K čemu pak je tu... Jen stále spí... Není ho nikdy slyšet...

Tylyl.

Dám si jej do klece... Ale, kde je má klec? Ah! ovšem, zapomněl jsem ji za velkým stromem... (Běží k stromu, přinese klec a zavěsí na něj kosa.) Tedy opravdu, dáte mi ho,

do opravdy?... To bude Čarodějnice ráda!...
A což Světlo!...

Dědeček Tyl.

To víš, já za toho ptáka neručím... Obávám se, že už sotva přivykně pohnutému životu tam nahoře a že se sem vrátí při první příležitosti... No, uvidíme... Nech jej tam prozatím a pojďme se podívat ke krávi...

Tylytyl

(spatřiv úly).

A, rei, jak se daří včelám?...

Dědeček Tyl.

Dobře se jim daří... Už také nežijí, jak vy tam u vás říkáte; ale pracují stále...

Tylytyl

(přikročiv k úlám).

Ah, ano!... To voní medem!... Úly jsou asi plné... Všecko kvítí je tak krásné!... A moje malé sestřičky, co zemřely, jsou zde také?...

Mytyl.

A moji tři malí bratříčkové, které pohřbili, kde ti jsou?...

(Za těch slov sedm malých dítek nestejně velikosti, jako pastýřská flétna, vyjde, jedno po druhém, z chaloupky).

Babička Tylova.

Zde jsou, zde jsou!... Sotva se na ně vzpomene, sotva se o nich promluví, už je tu ta veselá kopa!...

(Tylytyl a Mytyl běží dtem v ustrety. Nastane

strkání, objímání, tancování, víření, za radostných výkřiků).

Tylytyl.

I hle, Pierrot!... (Popadnou se za vlasy.)
Aj! My se poperem, jako dříve... A Robert!... Dobrý den, Jene!... Už nemáš káči?... Madlenko a Pirretko, Pavluško a Riketto!...

Mytyl.

Oh! Riketto! Riketto!... Ona ještě leze po všech čtyřech!...

Babička Tylova.

Ba, ta už neroste...

Tylytyl.

(spozorovav psíčka, jenž hafá kolem nich).

Toť Kiki, jemuž jsem ustříhl ocas s Pavluščinýma nůžkami... Ani on se nezměnil...

Dědeček Tyl.

(poučně)

Ne, zde se nic nemění...

Tylytyl.

A Pavluška má ještě tu bradavičku na nose?...

Babička Tylova.

Má; nemůže se jí zbavit; není pomoci...

Tylytyl.

O! jak dobře vypadají, jak jsou tlustí a zářící!... Jaké mají hezounké tvářičky!... Je vidět, že se jim dobře daří...

do opravdy?... To bude Čarodějnice ráda!...
A což Světlo!...

Dědeček Tyl.

To víš, já za toho ptáka neručím... Obávám se, že už sotva přivykně pohnutému životu tam nahoře a že se sem vrátí při první příležitosti... No, uvidíme... Nech jej tam prozatím a pojďme se podívatí ke krávkě...

Tylytyl

(spatřiv úly).

A, rcí, jak se daří včelám?...

Dědeček Tyl.

Dobře se jim daří... Už také nežijí, jak vy tam u vás říkáte; ale pracují stále...

Tylytyl

(přikročiv k úlům).

Ah, ano!... To voní medem!... Úly jsou asi plné... Všecko kvítí je tak krásné!... A moje malé sestřičky, co zemřely, jsou zde také?...

Mytyl.

A moji tři malí bratříčkové, které pohřbili, kde ti jsou?...

(Za těch slov sedm malých dítek nestejně velikosti, jako pastýřská flétna, vyjde, jedno po druhém, z chaloupky).

Babička Tylova.

Zde jsou, zde jsou!... Sotva se na ně vzpomene, sotva se o nich promluví, už je tu ta veselá kopa!...

(Tylytyl a Mytyl běží dtem v ustrety. Nastane

strkání, objímání, tancování, víření, za radostných výkřiků).

Tylytyl.

I hle, Pierrot!... (Popadnou se za vlasy.)
Aj! My se poperem, jako dříve... A Robert!... Dobrý den, Jene!... Už nemáš káči?... Madlenko a Pirretko, Pavluško a Riketto!...

Mytyl.

Oh! Riketto! Riketto!... Ona ještě leze po všech čtyřech!...

Babička Tylova.

Ba, ta už neroste...

Tylytyl.

(spozorovav psíčka, jenž hafá kolem nich).

Toť Kiki, jemuž jsem ustříhl ocas s Pavluščinýma nůžkami... Ani on se nezměnil...

Dědeček Tyl.

(poučně)

Ne, zde se nic nemění...

Tylytyl.

A Pavluška má ještě tu bradavičku na nose?...

Babička Tylova.

Má; nemůže se jí zbavit; není pomoci...

Tylytyl.

O! jak dobře vypadají, jak jsou tlustí a zářící!... Jaké mají hezounké tvářičky!... Je vidět, že se jim dobře daří...

Babička Tylova.

Daří se jim daleko lépe od těch dob, co nežijí... Není se zde čeho obávat, člověk zde nestárně, nemá již starosti...

(V chaloupce odbíjí hodiny osmou).

Babička Tylova.

(užaslá).

Co to?...

Dědeček Tyl.

Na mou věru, nevím... To jsou asi hodiny...

Babička Tylova.

Není možná... Nebíjí nikdy...

Dědeček Tyl.

Poněvadž my již nemyslíme na hodinu... Myslíl někdo na hodinu?...

Tyltyl.

Ano, to já!... Kolik je hodin?...

Dědeček Tyl.

Věřu, ani nevím... Odvykl jsem tomu... Odbíjely osm úderů, to bude asi, čemu tam nahoře říkají osm hodin...

Tyltyl.

Světlo mne očekává ve třičtvrtě na devět... Je to k vůli Čarodějnici... Je to velice důležité... Musím odejít...

Babička Tylova.

Přece neodejdete, nyní, před večeří!... Zhurta, zhurta, strojme na stůl před do-

mem... Mám právě výtečnou polévku se zelím a švestkový koláč...

(Vynesou stůl přede dveře, přinášejí talíře, mísy atd.... Všichni pomáhají).

Tyltyl.

Nešť, když mám Modrého Ptáka... A pak, kdy už jsem nejedl polévky se zelím!... Co jsem na cestách... Takového něco člověk v hostincích nedostane...

Babička Tylova.

Tak!... Už je hotovo... K večeři, děti... Máte-li na spěch, nemeškejme...

(Rozžehnutá lampa a přinesena polévka. Prarodiče a děti zasednou za stůl k večeři, za štouchání, štulců, výkřiků a radostných výbuchů smíchu).

Tyltyl

(jí hltavě).

Ta je dobrá!... Bože, ta je dobrá!... Chci ještě! ještě!...

(Mává svou dřevěnou lžící a tuká jí hlučně o talíř).

Dědeček Tyl.

No, no, trochu klidu... Tys stále stejný nezveda, ještě rozbiješ talíř...

Tyltyl

(se vztyčí způla na své židli).

Já chci ještě, ještě trochu!...

(Dosáhne a uchopí polévkovou mísu, jež se zvrhne, polévka se vylije na stůl a stéká na klní hodovníků. Výkřiky a všesk opařených).

Babička Tylova.

Tak vidíš!... Já to řekla...

Babička Tylova.

Daří se jim daleko lépe od těch dob, co nežijí... Není se zde čeho obávat, člověk zde nestárně, nemá již starostí...

(V chaloupce odbíjí hodiny osmou).

Babička Tylova.

(užaslá).

Co to?...

Dědeček Tyl.

Na mou věru, nevím... To jsou asi hodiny...

Babička Tylova.

Není možná... Nebíjí nikdy...

Dědeček Tyl.

Poněvadž my již nemyslíme na hodinu... Myslíl někdo na hodinu?...

Tylytyl.

Ano, to já!... Kolik je hodin?...

Dědeček Tyl.

Věřu, ani nevím... Odvykl jsem tomu... Odbíjely osm úderů, to bude asi, čemu tam nahoře říkají osm hodin...

Tylytyl.

Světlo mne očekává ve třičtvrtě na devět... Je to k vůli Čarodějnici... Je to velice důležité... Musím odejít...

Babička Tylova.

Přece neodejdete, nyní, před večeří!... Zhurta, zhurta, strojme na stůl před do-

mem... Mám právě výtečnou polévku se zelím a švestkový koláč...

(Vynesou stůl přede dveře, přinášejí talíře, mísy atd.... Všichni pomáhají).

Tylytyl.

Nešť, když mám Modrého Ptáka... A pak, kdy už jsem nejedl polévky se zelím!... Co jsem na cestách... Takového něco člověk v hostincích nedostane...

Babička Tylova.

Tak!... Už je hotovo... K večeři, děti... Máte-li na spěch, nemeškejme...

(Rozžehnutá lampa a přinesena polévka. Prarodiče a děti zasednou za stůl k večeři, za štouchání, štulců, výkřiků a radostných výbuchů smíchu).

Tylytyl

(jí hltavě).

Ta je dobrá!... Bože, ta je dobrá!... Chci ještě! ještě!...

(Mává svou dřevěnou lžící a tuká jí hlučně o talíř).

Dědeček Tyl.

No, no, trochu klidu... Tys stále stejný nezveda, ještě rozbiješ talíř...

Tylytyl

(se vztyčí způla na své židli).

Já chci ještě, ještě trochu!...

(Dosáhne a uchopí polévkovou mísu, jež se zvrhne, polévka se vylije na stůl a stéká na klní hodovníků. Výkřiky a všesk opařených).

Babička Tylova.

Tak vidíš!... Já to řekla...

Dědeček Tyl

(zasadí Tytluovi hluchnou facku).

Tu máš!...

Tylytyl

(na okamžik zaražen, načej přitiskne ruku k tváři, s nadšením).

Oh! tak, takových jsi rozdával, dokud jsi byl na živu... Dědečku, ta je dobrá a ta mi ulevila!... Musím ti dát hubičku!...

Dědeček Tyl.

Dobře, dobře; takových můžeš mít, když tě to těší...

(Hodiny odbijí půl deváté).

Tylytyl

(vyskočí).

Půldeváté!... (Odhodí lžici.) Mytylo, máme zrovna čas!...

Babička Tylova.

No!... Ještě několik minut!... vždyť nehoří... Vidáme se tak zřídka kdy...

Tylytyl.

Ne, není možno... Duše světla je tak dobrotivá... A já jí to slíbil... Pojďte, Mytylo, pojďte!...

Dědeček Tyl.

Bože, jsou ti živí protivní s těmi svými záležitostmi a rozčileními!...

Tylytyl

(Uchopí klec, všechny dokola chvatně objímáje).

S bohem. Dědečku... S bohem, Babič-

ko... S bohem, bratři, sestřičky, Pierrote, Roberte, Pavluško, Madlenko, Riketto a i ty, Kiki!... Cítím, že už zde nemůžeme déle zůstat!... Neplač, Babičko, přijdeme často...

Babička Tylova.

Přicházejte každý den!...

Tylytyl.

Ano, ano! přijdeme co možná často...

Babička Tylova.

Je to naše jediná radost a je to pravý boží hod, když vaše vzpomínka k nám zavítá...

Dědeček Tyl.

Nemáme jiných vyrazení...

Tylytyl.

Rychle, rychle!... Mou klec!... Mého ptáka!...

Dědeček Tyl.

Tu máš... To víš, já za nic neručím; a nemá-li tu pravou barvu...

Tylytyl.

S bohem! s bohem!...

Bratři a sestry Tylovi.

S bohem, Tylytyl!... S bohem, Mytylo!... Pamatujte na sladová cukrátkal!... S bohem!... Přijďte zas!... Přijďte zas!...

(Všichni mávají šátky, co Tylyt a Mytyl povolna se vzdalují. Ale již za posledních slov, mlha, jako na počátku, povlovně se šířila a zvuk hlasů slábnul, tak že ke konci výstupu vše zaniklo v husté mlze a v okamžiku, kdy opona padá, viděti jen Tylyt a Mytyl pod starým dubem).

Dědeček Tyl

(zasadí Tytlylovi hlučnou facku).

Tu máš!...

Tyltyl

(na okamžik zaražen, načej přitiskne ruku k tváři, s nadšením).

Oh! tak, takových jsi rozdával, dokud jsi byl na živu... Dědečku, ta je dobrá a ta mi ulevila!... Musím ti dát hubičku!...

Dědeček Tyl.

Dobře, dobře; takových můžeš mít, když tě to těší...

(Hodiny odbijí půl deváté).

Tyltyl

(vyskočí).

Půldeváté!... (Odhodí lžici.) Mytlylo, máme zrovna čas!...

Babička Tylova.

No!... Ještě několik minut!... vždyť nehoří... Vidáme se tak zřídka kdy...

Tyltyl.

Ne, není možno... Duše světla je tak dobrotivá... A já jí to slíbil... Pojďte, Mytlylo, pojďte!...

Dědeček Tyl.

Bože, jsou ti živí protivní s těmi svými záležitostmi a rozčileními!...

Tyltyl

(Uchopí klec, všechny dokola chvatně objímáje).

S bohem. Dědečku... S bohem, Babič-

ko... S bohem, bratři, sestřičky, Pierrote, Roberte, Pavluško, Madlenko, Riketto a i ty, Kiki!... Cítím, že už zde nemůžeme déle zůstat!... Neplač, Babičko, přijdeme často...

Babička Tylova.

Přicházejte každý den!...

Tyltyl.

Ano, ano! přijdeme co možná často...

Babička Tylova.

Je to naše jediná radost a je to pravý boží hod, když vaše vzpomínka k nám zavítá...

Dědeček Tyl.

Nemáme jiných vyrazení...

Tyltyl.

Rychle, rychle!... Mou klec!... Mého ptáka!...

Dědeček Tyl.

Tu máš... To víš, já za nic neručím; a nemá-li tu pravou barvu...

Tyltyl.

S bohem! s bohem!...

Bratři a sestry Tylovi.

S bohem, Tyltyle!... S bohem, Mytlylo!... Pamatujte na sladová cukrátkal!... S bohem!... Přijďte zas!... Přijďte zas!...

(Všichni mávají šátky, co Tyltyl a Mytlyl pozvolna se vzdalují. Ale již za posledních slov, mlha, jako na počátku, povlovně se šířila a zvuk hlasů slábnul, tak že ke konci výstupu vše zaniklo v husté mlze a v okamžiku, kdy opona padá, viděti jen Tyltyla a Mytlyla pod starým dubem).

Tylyl.
Tudy, Mytylo...

Mytyl.
Kde je Světlo?...

Tylyl.
Já nevím... (Pohleděv na ptáka v kleci.)
Ai! pták už není modrý!... Zčernal...

Mytyl.
Dej mi ruku, bratříčku... Já se bojím a je
mi zima...

Opona.

DĚJSTVÍ TŘETÍ.

Obraz čtvrtý.

Palác Noci.

Prostorná a úchvatná dvorana vážně, přísně, kovové a hrobové nádhery, jež činí dojem řeckého nebo egyptského chrámu, jehož sloupy, římsy, dlažice a ozdoby by byly z černého mramoru, ze zlata a ebenu. Dvorana jest tvaru lichoběžníku. Basaltové schodiště zaujímající téměř celou její šíři, ji dělí ve tři za sebou jdoucí plochy, postupně stoupající do pozadí. Po pravé a po levé straně, mezi sloupy, jsou dvěře z temného kovu. V pozadí, monumentální kovové dveře. Neurčité světlo, jež se zdá vycházeti ze samého lesku mramoru a ebenu, jedině osvětluje palác.

(Při zdvihnutí opony Noc v podobě prastaré ženy zahalené v dlouhý černá roucha, sedí na schodech druhé plošiny, mezi dvěma dětmi, z nichž

jedno téměř nahé, jako Amor, se usmívá v hlubokém spánku, co druhé stojí, nehybno a zastřeno od paty k hlavě. — Z pravé strany, v popředí, vejde Kocour).

Noc.

Kdo to tam?...

Kocour
(sklesne zemdleně na mramorovém schodišti).
To jsem já, matko Noci... Nemohu
dále...

Noc.

Co je ti, mé dítě?... Tys bledý, vyhublý a hle, zablácený až po kníry... Ty's se zas potloukal v žlabech na střeše, v sněhu a dešti?...

Kocour.

Ani řeči o žlabech!... Zde se jedná o naše tajemství!... To je začátek konce!... Podařilo se mi na okamžik uniknouti, abych vás varoval; ale obávám se, že nebude nic naplat...

Noc.

Co? ... Co se stalo?...

Kocour.

Povídal jsem vám již o malém Tylytlovi, synu dřevařovu a o zázračném Diamantu... Nuže, přichází sem, aby si od vás vyžádal Modrého Ptáka...

Noc.

Ještě ho nemá...

Tylyl.
Tudy, Mytylo...

Mytyl.
Kde je Světlo?...

Tylyl.
Já nevím... (Pohleděv na ptáka v kleci.)
Ai! pták už není modrý!... Zčernal...

Mytyl.
Dej mi ruku, bratříčku... Já se bojím a je
mi zima...

Opona.

DĚJSTVÍ TŘETÍ.

Obraz čtvrtý.

Palác Noci.

Prostorná a úchvatná dvorana vážně, přísně, kovové a hrobové nádhery, jež činí dojem řeckého nebo egyptského chrámu, jehož sloupy, římsy, dlažice a ozdoby by byly z černého mramoru, ze zlata a ebenu. Dvorana jest tvaru lichoběžníku. Basaltové schodiště zaujímající téměř celou její šíři, ji dělí ve tři za sebou jdoucí plochy, postupně stoupající do pozadí. Po pravé a po levé straně, mezi sloupy, jsou dvěře z temného kovu. V pozadí, monumentální kovové dveře. Neurčité světlo, jež se zdá vycházeti ze samého lesku mramoru a ebenu, jedině osvětluje palác.

(Při zdvihnutí opony Noc v podobě prastaré ženy zahalené v dlouhý černá roucha, sedí na schodech druhé plošiny, mezi dvěma dětmi, z nichž

jedno téměř nahé, jako Amor, se usmívá v hlubokém spánku, co druhé stojí, nehybno a zastřeno od paty k hlavě. — Z pravé strany, v popředí, vejde Kocour).

Noc.

Kdo to tam?...

Kocour
(sklesne zemdleně na mramorovém schodišti).
To jsem já, matko Noci... Nemohu
dále...

Noc.

Co je ti, mé dítě?... Tys bledý, vyhublý a hle, zablácený až po kníry... Ty's se zas potloukal v žlabech na střeše, v sněhu a dešti?...

Kocour.

Ani řeči o žlabech!... Zde se jedná o naše tajemství!... To je začátek konce!... Podařilo se mi na okamžik uniknouti, abych vás varoval; ale obávám se, že nebude nic naplat...

Noc.

Co? ... Co se stalo?...

Kocour.

Povídal jsem vám již o malém Tylytlovi, synu dřevařovu a o zázračném Diamantu... Nuže, přichází sem, aby si od vás vyžádal Modrého Ptáka...

Noc.

Ještě ho nemá...

Kocour.

Bude jej mít co nevidět, neučiníme-li nějaký zázrak... Věc se má takto: Duše Světla, která jej vede a která nás všechny zrazuje, neboť se přidala úplně na stranu Člověka, duše Světla se právě dozvěděla, že Modrý Pták, ten pravý, jediný, jenž jest schopen žít na světle denním, se skrývá zde, mezi modrými ptáky snův, jež se živí měsíčními svity a zmirají, sotvaže spatří slunce... Ona ví, že jest jí zakázáno překročiti prah vašeho paláce; ale posílá sem děti; a kdyžtě nemůžete zabrániti Člověku, aby zotavil brány vašich tajemství, nevím věru, jak to vše skončí... Rozhodně, kdyby na neštěstí lapili toho pravého Modrého Ptáka, nezbylo by nám, než zmizeti...

Noc.

Můj Bože!... Můj Bože!... V jakých dobách to žijeme!... Nemám již ani chvilky spočinu... Nechápu již člověka od několika let... Kam to spěje?... Což potřebuje vědění všechno?... Třetinu mých tajemství již mi vyrval, všechny mé Hřízy mají strach a netroufají si vyjít, moje Strašidla se dávají na útěk a většina mých Chorob je churava...

Kocour.

Já vím, matko Noci; já vím, časy jsou zlé a my jsme bezmála jediní, kdo zápasí

proti Člověku... Ale slyším je přicházeti... Znam jen jeden prostředek: kdyžtě jsou to děti, třeba nahnati jim takového strachu, že si nebudou troufat otevřítí zadní vrata, za nimiž se nacházejí ptáci Luny... Tajemství ostatních skrýší stačí, aby upoutala jejich pozornost nebo aby je zastrašila...

Noc

(nastavuje ucho ruchu z venčí).

Co to slyším?... Jest jich více?...

Kocour.

To nevadí; to jsou naši přátelé: Chleba a Cukr; Voda stůně a Oheň nemohl přijít, poněvadž je příbuzný Světla... Jediný Pes ne drží s námi; ale toho není možno se zbavit... (Z pravé strany v popředí vyjdou nesměle Tytyl, Mytyl, Chleba, Cukr a Pes).

Kocour

(běží Tytylovi v ústrety).

Tudy, tudy, mladý pane... oznámil jsem příchod Noci, která se těší na vaši návštěvu... Dlužno jí omluviti, je trochu churava: proto nemohla vám jíti v ústrety...

Tytyl.

Dobrý den, paní Noci...

Noc

(uražena).

Dobrý den?... Takového nic neznám... Mohl bys mi věru říci: dobrou noc, nebo aspoň: dobrý večer...

Kocour.

Bude jej mít co nevidět, neučiníme-li nějaký zázrak... Věc se má takto: Duše Světla, která jej vede a která nás všechny zrazuje, neboť se přidala úplně na stranu Člověka, duše Světla se právě dozvěděla, že Modrý Pták, ten pravý, jediný, jenž jest schopen žít na světle denním, se skrývá zde, mezi modrými ptáky snův, jež se živí měsíčními svity a zmirají, sotvaže spatří slunce... Ona ví, že jest jí zakázáno překročiti prah vašeho paláce; ale posílá sem děti; a kdyžž nemůžete zabrániti Člověku, aby zotavil brány vašich tajemství, nevím věru, jak to vše skončí... Rozhodně, kdyby na neštěstí lapili toho pravého Modrého Ptáka, nezbylo by nám, než zmizeti...

Noc.

Můj Bože!... Můj Bože!... V jakých dobách to žijeme!... Nemám již ani chvilky spočinu... Nechápu již člověka od několika let... Kam to spěje?... Což potřebuje vědění všechno?... Třetinu mých tajemství již mi vyrval, všechny mé Hřízy mají strach a netroufají si vyjítí, moje Strašidla se dávají na útěk a většina mých Chorob je churava...

Kocour.

Já vím, matko Noci; já vím, časy jsou zlé a my jsme bezmála jediní, kdo zápasí

proti Člověku... Ale slyším je přicházeti... Znam jen jeden prostředek: kdyžž jsou to děti, třeba nahmati jim takového strachu, že si nebudou troufat otevřítí zadní vrata, za nimiž se nacházejí ptáci Luny... Tajemství ostatních skrýší stačí, aby upoutala jejich pozornost nebo aby je zastrašila...

Noc

(nastavuje ucho ruchu z venčí).

Co to slyším?... Jest jich více?...

Kocour.

To nevadí; to jsou naši přátelé: Chleba a Cukr; Voda stůně a Oheň nemohl přijítí, poněvadž je příbuzný Světla... Jediný Pes ne drží s námi; ale toho není možno se zbavit... (Z pravé strany v popředí vyjdou nesměle Tytyl, Mytyl, Chleba, Cukr a Pes).

Kocour

(běží Tytylovi v ústrety).

Tudy, tudy, mladý pane... oznámil jsem příchod Noci, která se těší na vaši návštěvu... Dlužno jí omluviti, je trochu churava: proto nemohla vám jítí v ústrety...

Tytyl.

Dobrý den, paní Noci...

Noc

(uražena).

Dobrý den?... Takového nic neznám... Mohl bys mi věru říci: dobrou noc, nebo aspoň: dobrý večer...

Tylyl

(zkormoucen)

Promiňte, paní... Já nevěděl... (Ukazuje prstem na dvě dítky.) To jsou vaše pacholátka?... — Jsou roztomilá...

Noc.

Ano, tohle je Spánek...

Tylyl.

Čím to, že je tak tlustý?...

Noc.

Protože dobře spí...

Tylyl.

A druhé, jež se skrývá?... Proč si zastírá tvář?... Což je nemocné?... Jak se jmenuje?

Noc.

To je sestra Spánkova... Je lépe jí nejménovatí...

Tylyl.

Proč?...

Noc.

Poněvadž jest to jméno, které se nerado slyší... Ale mluvmě o ničém jiném... Právě mi říkal Kocour, že sem přicházíte, abyste hledali Módrého Ptáka?...

Tylyl.

Ano, paní, s vašim dovolením... Pověděla byste mně, kde jest?...

Noc.

Já o něm nic nevím, můj malý příteli... Vše, co mohu říci, jest, že ho zde není... Nikdy jsem ho neviděla...

Tylyl.

Tak, tak... Duše Světla mně řekla, že je zde; a ta ví, co říká... Svěřila byste mně své klíče?...

Noc.

Ale, můj příteličku, chápeš, že nemohu svěřiti své klíče prvnímú, kdo se namane... Mám v opatrování všechny taje Přírody, jsem za ně zodpovědna a jest mi naprosto zakázáno, abych je vydala komukoliv, zejména děcku...

Tylyl.

Nemáte práva odepřiti jich Člověku, jenž jich žádá... já to vím...

Noc.

Kdo ti to řekl?...

Tylyl.

Světlo...

Noc.

Světlo!... a stále jen Světlo!... Do čeho se to plete?...

Pes.

Chceš, abych jí je vyrval násilně, můj páničku?...

Tylyl.

Mlč, buď zticha a chovej se slušně...

Tylyl

(zkormoucen)

Promiňte, paní... Já nevěděl... (Ukazuje prstem na dvě dítky.) To jsou vaše pacholátka?... — Jsou roztomilá...

Noc.

Ano, tohle je Spánek...

Tylyl.

Čím to, že je tak tlustý?...

Noc.

Protože dobře spí...

Tylyl.

A druhé, jež se skrývá?... Proč si zastírá tvář?... Což je nemocné?... Jak se jmenuje?

Noc.

To je sestra Spánkova... Je lépe jí nejménovatí...

Tylyl.

Proč?...

Noc.

Poněvadž jest to jméno, které se nerado slyší... Ale mluvmě o ničém jiném... Právě mi říkal Kocour, že sem přicházíte, abyste hledali Módrého Ptáka?...

Tylyl.

Ano, paní, s vašim dovolením... Pověděla byste mně, kde jest?...

Noc.

Já o něm nic nevím, můj malý příteli... Vše, co mohu říci, jest, že ho zde není... Nikdy jsem ho neviděla...

Tylyl.

Tak, tak... Duše Světla mně řekla, že je zde; a ta ví, co říká... Svěřila byste mně své klíče?...

Noc.

Ale, můj příteličku, chápeš, že nemohu svěřiti své klíče prvnímú, kdo se namane... Mám v opatrování všechny taje Přírody, jsem za ně zodpovědna a jest mi naprosto zakázáno, abych je vydala komukoliv, zejména děcku...

Tylyl.

Nemáte práva odepřiti jich Člověku, jenž jich žádá... já to vím...

Noc.

Kdo ti to řekl?...

Tylyl.

Světlo...

Noc.

Světlo!... a stále jen Světlo!... Do čeho se to plete?...

Pes.

Chceš, abych jí je vyrval násilně, můj páničku?...

Tylyl.

Mlč, buď zticha a chovej se slušně...

(k Noci) Tož, paní, račte mi dáti svých klíčů...

Noc.

Máš alespoň znamení?... Kde jest?...

Tyltyl

(sáhne na klobouk)

Vizte, Diamant...

Noc

(odevzdaná do nevyhnutelna).

Konečně... Zde máš klíč, jenž otevírá všechny dveře síně... Tím hůře pro tebe, přihodí-li se ti nehoda... Já neručím za nic...

Chleba.

(velmi znepokojen)

Což je to nebezpečné?...

Noc.

Nebezpečné?... To jest, že ani já sama nevím, jak z toho vyvážnu, až některé z těchto kovových dveří se otevrou nad propastí... Jsou zde, kolkolem síně, v těchto okolních slujích, všechna zla, všechny pohromy, všechny nemoce, všechny hrůzy, všechny úrazy, všechny tajě krušící život od počátku světa... Stálo mne to námahu, než jsem jich tam uzavřela, s pomocí Osudu; a není tak snadné, to mi věřte, udržeti trochu pořádku mezi touto chasou neznající kázně... Je vidět co se přihazuje, když některá z nich unikne a ukáže se na zemi...

Chleba.

Mé vysoké stáří, má zkušenost a má odanost činí ze mne přirozeného ochránce těchto dvou dítek; protož dovoďte, paní Noci, abych vám položil otázku...

Noc.

Prosím...

Chleba.

V případě nebezpečí, kudy se má utéci?...

Noc.

Není možno utéci.

Tyltyl

(vezma klíč, stoupá po prvních schodech).

Začneme zde... Co je za těmito kovovými dveřmi?....

Noc.

Trvám, že jsou tam Strašidla.... Už je tomu dávno, co jsem jich neotevřela a co Strašidla nevyšla....

Tyltyl.

(strkaje klíč do dírk)

Já se podívám... (K Chlebu.) Máte klec pro Modrého Ptáka?...

Chleba

(cvakaje zuby).

Ne snad, že bych se bál, ale nemyslíte, že by bylo lépe, kdybychom neotevřeli a podívali se klíční dírkou?...

(k Noci) Tož, paní, račte mi dáti svých klíčů...

Noc.

Máš alespoň znamení?... Kde jest?...

Tyltyl

(sáhne na klobouk)

Vizte, Diamant...

Noc

(odevzdaná do nevyhnutelna).

Konečně... Zde máš klíč, jenž otevírá všechny dveře síně... Tím hůře pro tebe, přihodí-li se ti nehoda... Já neručím za nic...

Chleba.

(velmi znepokojen)

Což je to nebezpečné?...

Noc.

Nebezpečné?... To jest, že ani já sama nevím, jak z toho vyvážnu, až některé z těchto kovových dveří se otevrou nad propastí... Jsou zde, kolkolem síně, v těchto okolních slujích, všechna zla, všechny pohromy, všechny nemoce, všechny hrůzy, všechny úrazy, všechny tajě krušící život od počátku světa... Stálo mne to námahu, než jsem jich tam uzavřela, s pomocí Osudu; a není tak snadné, to mi věřte, udržeti trochu pořádku mezi touto chasou neznající kázně... Je vidět co se přihazuje, když některá z nich unikne a ukáže se na zemi...

Chleba.

Mé vysoké stáří, má zkušenost a má odanost činí ze mne přirozeného ochránce těchto dvou dítek; protož dovoďte, paní Noci, abych vám položil otázku...

Noc.

Prosím...

Chleba.

V případě nebezpečí, kudy se má utéci?...

Noc.

Není možno utéci.

Tyltyl

(vezma klíč, stoupá po prvních schodech).

Začneme zde... Co je za těmito kovovými dveřmi?....

Noc.

Trvám, že jsou tam Strašidla.... Už je tomu dávno, co jsem jich neotevřela a co Strašidla nevyšla....

Tyltyl.

(strkaje klíč do dírk)

Já se podívám... (K Chlebu.) Máte klec pro Modrého Ptáka?...

Chleba

(cvakaje zuby).

Ne snad, že bych se bál, ale nemyslíte, že by bylo lépe, kdybychom neotevřeli a podívali se klíční dírkou?...

Tylyl.

Neptám se vás o radu...

Mytyl

(dá se náhle do pláče).

Já se bojím!... Kde je Cukr?... Já chci domů!...

Cukr

(ochotně, uctivě).

Zde jsem, slečno, zde... Neplačte, hned si uříznu prst a nabídnu vám cukrátku...

Tylyl.

Udělejme tomu konec...

(otočí klíčem a opatrně pootevře dveře. Ihned se vyhrne pět nebo šest Strašidel různých a podivných tvarů, která se rozběhnou na všechny strany. Mytyl vzkřikne zděšením).

Noc.

Rychle! rychle!... Zavři dveře!... Utekla by všechna a my bychom jich už nedostali... Nudi se tam od těch dob, co Člověk jich nebere již vážně... (Zahání Strašidla metlou, spletenou z hadů, nazpět ke dveřím jeskyně.) Pomozte mi!... Tudy!... Tudy!...

Tylyl.

(ke Psu).

Pomoz jí, Tyló, běž!...

Pes.

(skákaje a štěkaje).

Hned! hned! hned!...

Tylyl.

A kam se poděl Chleba?...

Chleba

(v pozadí síně).

Zde... Stojím u dveří, abych jim zabránil vyjítí...

(Zatím co jedno Strašidlo zamíří v tu stranu, Chleba dá se na útěk, s řevem zděšení).

Noc

(k třem Strašidlům, které uchopila za krk).

Tudy půjdete!... (K Tylylovi.) Pootevři zase trochu dveře... (Strká Strašidla do jeskyně.) Tam si pěkně buďte... (Pes přizene ještě dvě Strašidla.) A ještě tahle... Rychle, odkliďte se!... Však víte, že nevyjdete zase až o Všech Svatých... (Uzavře opět dveře.)

Tylyl

(běží k jiným dveřím).

Co je za ténihle?...

Noc.

K čemu to?... Už jsem ti řekla, Modrý Pták nikdy tudy nešel... Ostatně, jak sám chceš... Otevři si je, když tě to těší... To jsou Nemoce...

Tylyl

(s klíčem v zámku).

Jest třeba se míti na pozoru při otevírání?...

Noc.

Ne, není čeho se báti... Jsou pěkně zticha, chuděrky... Nejsou šťastny... Člověk, od nějaké doby, tolik na ně útočí... Zejména

Tylyl.

Neptám se vás o radu...

Mytyl

(dá se náhle do pláče).

Já se bojím!... Kde je Cukr?... Já chci domů!...

Cukr

(ochotně, uctivě).

Zde jsem, slečno, zde... Neplačte, hned si uříznu prst a nabídnou vám cukrátku...

Tylyl.

Udělejme tomu konec...

(otočí klíčem a opatrně pootevře dveře. Ihned se vyhrne pět nebo šest Strašidel různých a podivných tvarů, která se rozběhnou na všechny strany. Mytyl vzkřikne zděšením).

Noc.

Rychle! rychle!... Zavři dveře!... Utekla by všechna a my bychom jich už nedostali... Nudi se tam od těch dob, co Člověk jich nebere již vážně... (Zahání Strašidla metlou, spletenou z hadů, nazpět ke dveřím jeskyně.) Pomozte mi!... Tudy!... Tudy!...

Tylyl.

(ke Psu).

Pomoz jí, Tyló, běž!...

Pes.

(skákaje a štěkaje).

Hned! hned! hned!...

Tylyl.

A kam se poděl Chleba?...

Chleba

(v pozadí síně).

Zde... Stojím u dveří, abych jim zabránil vyjítí...

(Zatím co jedno Strašidlo zamíří v tu stranu, Chleba dá se na útěk, s řevem zděšení).

Noc

(k třem Strašidlům, které uchopila za krk).

Tudy půjdete!... (K Tylylovi.) Pootevři zase trochu dveře... (Strká Strašidla do jeskyně.) Tam si pěkně buďte... (Pes přizene ještě dvě Strašidla.) A ještě tahle... Rychle, odkliďte se!... Však víte, že nevyjdete zase až o Všech Svatých... (Uzavře opět dveře.)

Tylyl

(běží k jiným dveřím).

Co je za ténihle?...

Noc.

K čemu to?... Už jsem ti řekla, Modrý Pták nikdy tudy nešel... Ostatně, jak sám chceš... Otevři si je, když tě to těší... To jsou Nemoce...

Tylyl

(s klíčem v zámku).

Jest třeba se míti na pozoru při otevírání?...

Noc.

Ne, není čeho se báti... Jsou pěkně zticha, chuděrky... Nejsou šťastny... Člověk, od nějaké doby, tolik na ně útočí... Zejména

co byly odkryty ty mikroby!... Otevři, uvidíš...

(Tylyl otevře dvěře dokořán. Nic se neobjevuje).

Tylyl.

Neuvcházejí?...

Noc.

Však jsem ti to řekla, téměř všechny jsou choré a velmi sklíčené... Lékaři nejsou k nim laskavi... Vejdí na okamžik, uvidíš...

(Tylyl vejde do jeskyně a ihned zase vyjde).

Tylyl.

Modrého Ptáka tam není... Vypadají hodně nemocné, ty vaše Nemoce... Ani hlavy nepozdvihly... (Jedna malá Nemoc v trepkách, županu a nočním čepci, unikne z jeskyně a dá se do hopkování po sni.) Vidá!... Jedna malinká unikla!... Co je to zač?...

Noc.

To nic není, to je ta nejmenší, je to Rýma... Jedna z těch, které jsou nejméně pronásledovány a jimž se daří nejlépe... (Volajíc na Rýmu.) Pojď sem, maličká... Je ještě příliš brzo; musíš počkat, až přijde zima... (Rýma kýchajíc, kašlajíc a otírajíc si nos, se vrátí do jeskyně, již Tylyl uzavře).

Tylyl

(jde k jiným dveřím).

Podívejme se semhle... Co tu je....

Noc.

Měj se na pozoru... To jsou Války...

Jsou hroznější a mocnější, než kdy jindy... Bůh ví, co by se přihodilo, kdyby některá z nich unikla... Na štěstí jsou hodně tučné a nehybné... Ale budme všichni pohotoví, abychom přitlačili dveře, co ty rychle nahlédneš do vnitř...

(Tylyl velice opatrně pootevře dvěře, jen tolik, co by mohl přiložit oko. Hned se opře, volaje).

Tylyl.

Rychle! rychle!... Tlačte!... Shlédi mne!... Hrnou se všechny!... Otevírají dveře!...

Noc.

Na pomoc, všichni!... Tlačte pevně!... Co vy, Chlebe, co děláte?... Tlačte všichni!... Ty mají sílu!... Ach! konečně!... Povolují... Byl čas!... Viděl's?...

Tylyl.

Viděl, viděl!... Jsou ohromné, děsné!... Myslím, ty že nemají Modrého Ptáka...

Noc.

Ty dojísta ho nemají... Hned by je pohltily... Nuže, máš toho dost?... Vidiš přece, že je to marné...

Tylyl.

Musím viděti vše... Duše Světla to řekla...

Noc.

Duše Světla to řekla... To se snadno řekne, když se má strach a zůstane se doma...

co byly odkryty ty mikroby!... Otevři, uvidíš...

(Tylyl otevře dvěře dokořán. Nic se neobjevuje).

Tylyl.

Neuvcházejí?...

Noc.

Však jsem ti to řekla, téměř všechny jsou choré a velmi sklíčené... Lékaři nejsou k nim laskavi... Vejdí na okamžik, uvidíš...

(Tylyl vejde do jeskyně a ihned zase vyjde).

Tylyl.

Modrého Ptáka tam není... Vypadají hodně nemocné, ty vaše Nemoce... Ani hlavy nepozdvihly... (Jedna malá Nemoc v trepkách, županu a nočním čepci, unikne z jeskyně a dá se do hopkování po sni.) Vidá!... Jedna malinká unikla!... Co je to zač?...

Noc.

To nic není, to je ta nejmenší, je to Rýma... Jedna z těch, které jsou nejméně pronásledovány a jímž se daří nejlépe... (Volajíc na Rýmu.) Pojď sem, maličká... Je ještě příliš brzo; musíš počkat, až přijde zima... (Rýma kýchajíc, kašlajíc a otírajíc si nos, se vrátí do jeskyně, již Tylyl uzavře).

Tylyl

(jde k jiným dveřím).

Podívejme se semhle... Co tu je....

Noc.

Měj se na pozoru... To jsou Války...

Jsou hroznější a mocnější, než kdy jindy... Bůh ví, co by se přihodilo, kdyby některá z nich unikla... Na štěstí jsou hodně tučné a nehybné... Ale buďme všichni pohotoví, abychom přitlačili dveře, co ty rychle nahlédneš do vnitř...

(Tylyl velice opatrně pootevře dvěře, jen tolik, co by mohl přiložit oko. Hned se opře, volaje).

Tylyl.

Rychle! rychle!... Tlačte!... Shlédi mne!... Hrnou se všechny!... Otevírají dveře!...

Noc.

Na pomoc, všichni!... Tlačte pevně!... Co vy, Chlebe, co děláte?... Tlačte všichni!... Ty mají sílu!... Ach! konečně!... Povolují... Byl čas!... Viděl's?...

Tylyl.

Viděl, viděl!... Jsou ohromné, děsné!... Myslím, ty že nemají Modrého Ptáka...

Noc.

Ty dojísta ho nemají... Hned by je pohltily... Nuže, máš toho dost?... Vidiš přece, že je to marné...

Tylyl.

Musím viděti vše... Duše Světla to řekla...

Noc.

Duše Světla to řekla... To se snadno řekne, když se má strach a zůstane se doma...

Tylytyl.

Pojďme k následujícím!... Co je zde?...

Noc.

Zde skrýváš Temnoty a Hřůzy..

Tylytyl.

Možno otevřít?...

Noc.

Ovšem... Ty jsou dosti klidné; to je jako nemocé...

Tylytyl.

(pootevírá dvře s jakousi nevěrou a nahlédne do vnitř).

Není jich tam?...

Noc

(rovněž nahlédne do vnitř).

Ej, Temnoty, co děláte?... Vyjděte přece na okamžik, to vám poslouží, to vás osvězí... A vy Hřůzy... Není se čeho báti...

(Několik Temnot a několik Hřůz, v podobě zastřených žen, ony do černých, tyto do zelenavých závojí zahalené, se odváží bojárně několik kroků přes práh jeskyně, ale na pokyn Tylytylův chvatně se vrací).

Zůstaňte přece... Je to dítě, to vám neublíží... (K Tylytylovi.) Nesmírně zbázlivěly; vyjma ty velké, jež vidíš v hloubi..

Tylytyl

(nazíraje do hloubi jeskyně).

Oh! ty jsou strašidelné!...

Noc.

Jsou spoutané... Ty jsou ty jediné, které

se nebojí člověka... Ale zavři raději dveře, aby se nerozdráždily...

Tylytyl

(jde k vedlejším dveřím).

Aj!... Tyhle jsou temnější... Co je tam?...

Noc.

Za těmito jsou různé Taje... Trváš-li na tom, můžeš je též otevřít... Ale nevstupuj... Buď opatrný a pak, buďme hotovi zavřítí dveře, jako jsme učinili u Válek...

Tylytyl

(pootevíraje dvře s největší obezřelostí, prostrčí bojárně hlavu mezerou).

Oh! Jaký chlad!... Oči mně pálí!... Zavírejte rychle!... Rychle! Derou se ven!...

(Noc. Pes, Kocour a Cukr se opírají o dveře).

Oh! Co jsem spatřil!...

Noc.

Co!...

Tylytyl.

Nevím, bylo to děsné!... Seděli tam všichni jako příšery bez očí... Který to byl obr, který mne chtěl uchvátit?...

Noc.

To je nepochybně mlčení; má na strážti tyto dveře... Zdá se, že to bylo hrozné?... Jsi všecek bled a všecek třesoucí...

Tylytyl.

Ano, nebyl bych uvěřil... Jakživ jsem neviděl... A ruce mám ledové...

Tylytyl.

Pojďme k následujícím!... Co je zde?...

Noc.

Zde skrývám Temnoty a Hřůzy..

Tylytyl.

Možno otevřít?...

Noc.

Ovšem... Ty jsou dosti klidné; to je jako nemocé...

Tylytyl.

(pootevírá dvře s jakousi neúvěrou a nahlédne do vnitř).

Není jich tam?...

Noc

(rovněž nahlédne do vnitř).

Ej, Temnoty, co děláte?... Vyjděte přece na okamžik, to vám poslouží, to vás osvězí... A vy Hřůzy... Není se čeho báti...

(Několik Temnot a několik Hřůz, v podobě zastřených žen, ony do černých, tyto do zelenavých závojí zahalené, se odváží bojárně několik kroků přes práh jeskyně, ale na pokyn Tylytylův chvatně se vrací).

Zůstaňte přece... Je to dítě, to vám neublíží... (K Tylytylovi.) Nesmírně zbázlivěly; vyjma ty velké, jež vidíš v hloubi..

Tylytyl

(nazíraje do hloubi jeskyně).

Oh! ty jsou strašidelné!...

Noc.

Jsou spoutané... Ty jsou ty jediné, které

se nebojí člověka... Ale zavři raději dveře, aby se nerozdráždily...

Tylytyl

(jde k vedlejším dveřím).

Aj!... Tyhle jsou temnější... Co je tam?...

Noc.

Za těmito jsou různé Taje... Trváš-li na tom, můžeš je též otevřít... Ale nevstupuj... Buď opatrný a pak, buďme hotovi zavřítí dveře, jako jsme učinili u Válek...

Tylytyl

(pootevíraje dvře s největší obezřelostí, prostrčí bojárně hlavu mezerou).

Oh! Jaký chlad!... Oči mně pálí!... Zavírejte rychle!... Rychle! Derou se ven!... (Noc. Pes, Kocour a Cukr se opírají o dveře).

Oh! Co jsem spatřil!...

Noc.

Co!...

Tylytyl.

Nevím, bylo to děsné!... Seděli tam všichni jako příšery bez očí... Který to byl obr, který mne chtěl uchvátit?...

Noc.

To je nepochybně mlčení; má na strážti tyto dveře... Zdá se, že to bylo hrozné?... Jsi všecek bled a všecek třesoucí...

Tylytyl.

Ano, nebyl bych uvěřil... Jakživ jsem neviděl... A ruce mám ledové...

Noc.

Nadejde cos horšího co nevidět, budeš-li pokračovati...

Tylytyl

(jde k následujícím dveřím).

A tyhle?... Jsou též tak děsné?...

Noc.

Ne; je tam ode všeho trochu... Dávám tam Hvězdy bez zaměstnání, své osobní vůně, některé Svity, které mně náležejí, jako: bludičky, světlušky, svatojánské mušky; vězníme tam také Rosu, Slavičí Zpěv, a j....

Tylytyl

Právě. Hvězdy. Slavičí Zpěv... Tady to bude...

Noc

Otevři tedy, chceš-li; to vše není nic zlého...

(Tylytyl otevře dvěře dokořán. Ihned se vyhnou z vězení Hvězdy v podobě krásných mladých dívek, zahalených v různobarevné svity, rozběhnou se po síni a tvoří na schodech a kolem sloupů pávnabné kruhy, stopené v kterýsi zářivý polostín, vůně Noci, téměř neviditelné, Bludičky, Svatojánské mušky, průsvitná Rosa se k nim přidruží, co Zpěv Slavičí finoucí se proudem z jeskyně, zaplaví noční palác)

Mytyl

(okouzlena, tleská rukama).

- Oh! těch krásných paní!...

Tylytyl

A jak krásně tancují!...

Mytyl

A voní!...

Tylytyl

A zpívají!...

Mytyl

Kdo jsou ty, jichž téměř neviděti?...

Noc.

To jsou vůně mého stínu...

Tylytyl

A ty, tam, jako z předěného skla?...

Noc.

To jest Rosa lesů a luhů... Ale dost již... Nevěděly by kdy přestat... Čert, aby je sehnal, když se jednou dají do reje... (Zatleská.) Huš, huš, hvězdy!... Není čas k tanci... Nebe je zataženo, táhnou mraky... Dost již, zpátky všichni, sic na vás pošlu paprsek sluneční...

(Hvězdy, vůně atd. se dají na útěk, derou se o překot do jeskyně, již za nimi zavrou. Současně zaniká zpěv Slavičí).

Tylytyl

(jde ke dveřím v pozadí).

Hle, velké střední dvěře...

Noc.

(vážně).

Těch neotvírej!...

Tylytyl

Proč?...

Noc.

Poněvadž je to zakázáno...

Noc.

Nadejde cos horšího co nevidět, budeš-li pokračovati...

Tylytyl

(jde k následujícím dveřím).

A tyhle?... Jsou též tak děsné?...

Noc.

Ne; je tam ode všeho trochu... Dávám tam Hvězdy bez zaměstnání, své osobní vůně, některé Svity, které mně náležejí, jako: bludičky, světlušky, svatojánské mušky; vězníme tam také Rosu, Slavičí Zpěv, a j....

Tylytyl

Právě. Hvězdy. Slavičí Zpěv... Tady to bude...

Noc

Otevři tedy, chceš-li; to vše není nic zlého...

(Tylytyl otevře dvěře dokořán. Ihned se vyhnou z vězení Hvězdy v podobě krásných mladých dívek, zahalených v různobarevné svity, rozběhnou se po síni a tvoří na schodech a kolem sloupů pávnabné kruhy, stopené v kterýsi zářivý polostín, vůně Noci, téměř neviditelné, Bludičky, Svatojánské mušky, průsvitná Rosa se k nim přidruží, co Zpěv Slavičí finoucí se proudem z jeskyně, zaplaví noční palác)

Mytyl

(okouzlena, tleská rukama).

- Oh! těch krásných paní!...

Tylytyl

A jak krásně tancují!...

Mytyl

A voní!...

Tylytyl

A zpívají!...

Mytyl

Kdo jsou ty, jichž téměř neviděti?...

Noc.

To jsou vůně mého stínu...

Tylytyl

A ty, tam, jako z předeho skla?...

Noc.

To jest Rosa lesů a luhů... Ale dost již... Nevěděly by kdy přestat... Čert, aby je sehnal, když se jednou dají do reje... (Zatleská.) Huš, huš, hvězdy!... Není čas k tanci... Nebe je zataženo, táhnou mraky... Dost již, zpátky všichni, sic na vás pošlu paprsek sluneční...

(Hvězdy, vůně atd. se dají na útěk, derou se o překot do jeskyně, již za nimi zavrou. Současně zaniká zpěv Slavičí).

Tylytyl

(jde ke dveřím v pozadí).

Hle, velké střední dveře...

Noc.

(vážně).

Těch neotvírej!...

Tylytyl

Proč?...

Noc.

Poněvadž je to zakázáno...

Tylytyl.

Tedy tam se skrývá Modrý Pták... Duše Světla mně to řekla...

Noc.

(mateřský).

Poslyš, mé dítě!... Byla jsem laskavá a ochotná... Učinila jsem pro tebe, co jsem neučinila pro nikoho... vydala jsem ti všechna svá tajemství... Mám tě ráda, mám soucit s tvým mládím a s tvou nerovností a mluvím k tobě jako matka... Poslyš mne a věř mi, mé dítě, upuť od toho, nechoď dále, nepokoušej Osudu, neotvírej těchto dveří..

Tylytyl

(zviklán).

Ale proč?...

Noc.

Poněvadž nechci, abys zahynul... Poněvadž nikdo z těch, slyšíš, nikdo z těch, kdo jich pootevřeli, byt jen co by prošel vlásek, se nevrátil živ na světlo denní... Poněvadž vše, co lze si představití nejstrašnějšího, všechny hrůzy a všechny děsy, o nichž se mluví na zemi, nejsou ničím u porovnání s nejnevinější z těch, jež zachvacují člověka, sotvaže oko jeho se dotklo prvních hrozeb propasti, již nikdo nemá odvahy pojmenovati... Tak že, setrváš-li vzdor všemu na svém, a dotkneš-li se těchto dveří, bych tě žádala, abys počkal, až se ukryjí v své věži bez

oken... Nyní jest na tobě, abys rozhodl, abys uvážil...

(Mytyl, plačíc, dá se do zděšeného křiku a snaží se odvléci Tylytyla).

Chleba

(jektaje zuby).

Nečiňte toho, můj mladý pane!... (Padne na kolena.) Smilujte se nad námi!... Na kolenu vás prosím... Vidíte přece, že Noc má pravdu...

Kocour.

Jest to život náš všech, jež dáváte v šanc

Tylytyl.

Musím je otevřít...

Mytyl

(dupajíc nohama, za vzlykotu).

Já nechci!... Já nechci!...

Tylytyl.

Nechť Cukr a Chleba vezmou Mytylu za ruku a uchrání se s ní... Já otevru...

Noc.

Zachraň se, kdo můžeš!... Rychle!... Jest čas!...

(Dá se na útěk).

Chleba

(utíká ztřeštěne).

Počkejte alespoň, až budeme na konci síně!...

Tylyl.

Tedy tam se skrývá Modrý Pták... Duše Světla mně to řekla...

Noc.

(mateřský).

Poslyš, mé dítě!... Byla jsem laskavá a ochotná... Učinila jsem pro tebe, co jsem neučinila pro nikoho... vydala jsem ti všechna svá tajemství... Mám tě ráda, mám soucit s tvým mládím a s tvou nerovností a mluvím k tobě jako matka... Poslyš mne a věř mi, mé dítě, upuť od toho, nechoď dále, nepokoušej Osudu, neotvírej těchto dveří..

Tylyl

(zviklán).

Ale proč?...

Noc.

Poněvadž nechci, abys zahynul... Poněvadž nikdo z těch, slyšíš, nikdo z těch, kdo jich pootevřeli, byt jen co by prošel vlásek, se nevrátil živ na světlo denní... Poněvadž vše, co lze si představití nejstrašnějšího, všechny hrůzy a všechny děsy, o nichž se mluví na zemi, nejsou ničím u porovnání s nejnevinější z těch, jež zachvacují člověka, sotva že oko jeho se dotklo prvních hrozeb propasti, již nikdo nemá odvahy pojmenovatí... Tak že, setrváš-li vzdor všemu na svém, a dotkneš-li se těchto dveří, bych tě žádala, abys počkal, až se ukryjí v své věži bez

oken... Nyní jest na tobě, abys rozhodl, abys uvážil...

(Mytýl, plačíc, dá se do zděšeného křiku a snaží se odvléci Tylyla).

Chleba

(jektaje zuby).

Nečiňte toho, můj mladý pane!... (Padne na kolena.) Smilujte se nad námi!... Na kolenu vás prosím... Vidíte přece, že Noc má pravdu...

Kocour.

Jest to život náš všech, jež dáváte v šanc

Tylyl.

Musím je otevřít...

Mytýl

(dupajíc nohama, za vzlykotu).

Já nechci!... Já nechci!...

Tylyl.

Nechť Cukr a Chleba vezmou Mytylu za ruku a uchrání se s ní... Já otevru...

Noc.

Zachraň se, kdo můžeš!... Rychle!... Jest čas!...

(Dá se na útěk).

Chleba

(utíká ztřeštěne).

Počkejte alespoň, až budeme na konci síně!...

Kocour

(rovněž na útěku).

Počkejte! počkejte!...

(Skryjí se za sloupy na druhém konci sně. Tytly zůstane sám s Psem blíž hlavní dveří).

Pes

(supaje a štkaje, s potlačeným zděšením).

Já zůstanu!... Já zůstanu!... Nemám strachu... Já zůstanu!... Zůstanu u svého pámbička... Já zůstanu!... Já zůstanu!...

Tytl!

(hladí Psa).

Dobře, Tytlo, dobře!... Polaskej mne...

Jsmo dva... Nyní se střezme!...

(Vsune klíč do dirky. Výkřik zděšení zavzní z druhého konce sně kam se utekli uprchlíci. Sotva že klíč se dotkl dveří, široké a vysoké věřeje se středem otevrou, odsunou se po obou stranách a zmizí po levé a po pravé v silných zdech; objeví se náhle neskutečná, nekonečná, nevýslovná, na výsost neočekávaná zahrada snu a nočního světla, kde, mezi hvězdami a oběžnicemi, ozařující vše, čeho se tknou, neustále poletující s drahokamu na drahokam, s měsíčního paprsku na měsíčný paprsek, krouží bez ustání a harmonicky pohádkoví modří ptáci až k pomezím obzoru, tak bezpočetní, že zdají se dechem, blankytným vzduchem, samou podstatou čarovné zahrady. — Tytly, oslněn, zaražen, stojí v světle zahrady).

Oh!... Nebesa!... (Obrácen k uprchlým.) Rychle!... Tam jsou!... To jsou oni! to jsou oni! to jsou oni!... Máme je konečně! Na tisíce modrých ptáků! Na miliony!

... Na miliardy!... Až příliš mnoho!... Pojd, Mytylo!... Pojd, Tytlo!... Pojdte všichni!... Pomozte mi!... (Vrhne se mezi ptáky.) Chytám je plnými hrstmi!... Nejsou plaší... Nebojí se nás... Tudy! tudy!... (Mytly a ostatní přikvapí. Vejdou všichni do oslňující zahrady, kromě Noci a Kocoura.) Vidíte!... Jest jich přespříliš!... Přicházejí do mých rukou!... Hleďte, lokají měsíčné svity!... Mytylo, kde jsi?... Není ani vidět, pro samá modrá křidelka, pro samá padající peříčka!... Tytlo! nelapej jich!... Neublížuj jim!... chytej je zlehounka!...

Mytly

(zahrnuta modrým ptactvem).

Chytila jsem jich již sedm!... Ach! jak tlukou křidélky!... Nemohu jich udržeti!...

Tytl!

Já také ne!... Mám jich přespříliš!... Odlétají!... A zase přilétají!... I Tytlo jich má!... Oni nás unesou!... odnesou nás do nebe!... Pojd, vyjděme tudy!... Duše Světla nás očekává!... Ta bude mít radost!... Tudy, tudy!...

(Vyjdou ze zahrady, ruce plny ptáků tlukoucích křidélky a projdou celou síní za mávání blankytných křídel, odejdou v pravo, kudy vešli; za nimi odchází Chleba a Cukr, kteří nechytíli žádných ptáků. — Zůstavše sami, Noc a Kocour jdou do zadu a nahlízejí úzkostlivě do zahrady).

Kocour

(rovněž na útěku).

Počkejte! počkejte!...

(Skryjí se za sloupy na druhém konci sně. Tytly zůstane sám s Psem blíže hlavních dveří).

Pes

(supaje a štkaje, s potlačeným zděšením).

Já zůstanu!... Já zůstanu!... Nemám strachu... Já zůstanu!... Zůstanu u svého pámbička... Já zůstanu!... Já zůstanu!...

Tytl!

(hladí Psa).

Dobře, Tytlo, dobře!... Polaskej mne...

Jsmo dva... Nyní se střezme!...

(Vsune klíč do dirky. Výkřik zděšení zavzní z druhého konce sně kam se utekli uprchlíci. Sotva že klíč se dotkl dveří, široké a vysoké věřeje se středem otevrou, odsunou se po obou stranách a zmizí po levé a po pravé v silných zdech; objeví se náhle neskutečná, nekonečná, nevýslovná, na výsost neočekávaná zahrada snu a nočního světla, kde, mezi hvězdami a oběžnicemi, ozařující vše, čeho se tknou, neustále poletující s drahokamu na drahokam, s měsíčního paprsku na měsíčný paprsek, krouží bez ustání a harmonicky pohádkoví modří ptáci až k pomezím obzoru, tak bezpočetní, že zdají se dechem, blankytným vzduchem, samou podstatou čarovné zahrady. — Tytly, oslněn, zaražen, stojí v světle zahrady).

Oh!... Nebesa!... (Obrácen k uprchlým.) Rychle!... Tam jsou!... To jsou oni! to jsou oni! to jsou oni!... Máme je konečně! Na tisíce modrých ptáků! Na miliony!

... Na miliardy!... Až příliš mnoho!... Pojd, Mytylo!... Pojd, Tytlo!... Pojdte všichni!... Pomozte mi!... (Vrhne se mezi ptáky.) Chytám je plnými hrstmi!... Nejsou plaší... Nebojí se nás... Tudy! tudy!... (Mytly a ostatní přikvapí. Vejdou všichni do oslňující zahrady, kromě Noci a Kocoura.) Vidíte!... Jest jich přespříliš!... Přicházejí do mých rukou!... Hleďte, lokají měsíčné svity!... Mytylo, kde jsi?... Není ani vidět, pro samá modrá křidelka, pro samá padající peříčka!... Tytlo! nelapej jich!... Neublížuj jim!... chytej je zlehounka!...

Mytly

(zahrnuta modrým ptactvem).

Chytila jsem jich již sedm!... Ach! jak tlukou křidélky!... Nemohu jich udržeti!...

Tytl!

Já také ne!... Mám jich přespříliš!... Odlétají!... A zase přilétají!... I Tytlo jich má!... Oni nás unesou!... odnesou nás do nebe!... Pojd, vyjděme tudy!... Duše Světla nás očekává!... Ta bude mít radost!... Tudy, tudy!...

(Vyjdou ze zahrady, ruce plny ptáků tlukoucích křidélky a projdou celou síní za mávání blankytných křídel, odejdou v pravo, kudy vešli; za nimi odchází Chleba a Cukr, kteří nechytíli žádných ptáků. — Zůstavše sami, Noc a Kocour jdou do zadu a nahlízejí úzkostlivě do zahrady).

Noc.

Nemají ho?

Kocour.

Ne... Vidím jej tamhle na paprscích luny
... Nemohli ho dosáhnouti, vznášel se příliš
vysoko...

(Opona spadne. V zápětí, sotva spadla, vystoupí
před oponou současně z levé strany Duše Světla,
z pravé Tytyl, Mytyl a Pes, zahrnutí nachytaný-
mi ptáky. Avšak tito zdají se již bezživotní, s hla-
vou svislou a schlíplými křídélky; nejsou v dla-
ních než pouhé mrtvé schránky).

Duše Světla.

Nuže, chytili jste ho?...

Tytyl.

Ano, ano! ... Kolik jsme jich chtěli! ...
jest jich na tisíce! ... Hle, tu jsou ... Vidiš
je? ... (Popatřiv na ptáky, jež podává Duši
Světla a zpozorovav, že jsou mrtvi.) Aj! ...
Už nežijí! ... Co jim kdo udělal? ... Tvoji
těž, Mytylo? ... A Tylovi těž. (Zahodí
zlostně ptačí mrtvoly.) Ah! Toť příliš ošklivé!
... Kdo je usmrtil? ... Jsem strašně ne-
šťasten! ...
(Skrýje hlavu do loktů a zdá se lomcován vzly-
kotem).

Duše Světla.

(sevě jej mateřsky v náruč).

Neplač, mé dítě ... Nechytils toho, jenž
ještě schopen žiti na denním světle ... Odle-
těl jinam ... Najdeme ho zase ...

Pes.

(prohlížeje mrtvé ptáky).
Možno je sníst? ...
(Všichni odejdou v levo).

Obraz pátý.

Les.

(Les, — Noc. — Svítí měsíc. — Staré stromy růz-
ných druhů; zejména: dub, buk, jilm, topol, jedle,
cypřiš, lípa, kaštan a j.)
(Vejde Kocour)

Kocour.

(zdraví stromy kolémkol).

Buďte zdraví, stromové!

Ševel listí.

Buď zdrav! ...

Kocour.

Dnes nastal velký den! ... Náš nepřítel
právě osvobodil vaše síly a sebe vydal v
šanc ... Jest to Tytyl, syn dřevorubcův,
jenž vám tolik ubližoval ... Hledá modrého
Ptáka, jež skrýváte před člověkem od po-
čátku světa a jenž jediný, zná vaše tajemství
... (Ševel listí.) Co pravíte? ... Ach!
to topol mluví ... Ano, chová diamant, ma-
jící moc uvolniti na okamžik naše duchy;
může nás donutiti, abychom vydali modrého
Ptáka a od té chvíle budeme rozhodně vy-
dání člověku na milost a nemilost ... (Še-
vel v listí.) Kdo to mluví? ... Aj, toť dub
... Jak se daří? ... (Ševel v dubo.

Noc.

Nemají ho?

Kocour.

Ne... Vidím jej tamhle na paprscích luny
... Nemohli ho dosáhnouti, vznášel se příliš
vysoko...

(Opona spadne. V zápětí, sotva spadla, vystoupí
před oponou současně z levé strany Duše Světla,
z pravé Tytyl, Mytyl a Pes, zahrnutí nachytanými
ptáky. Avšak tito zdají se již bezživotní, s hlavou
svislou a schlíplými křídélky; nejsou v dlaních
než pouhé mrtvé schránky).

Duše Světla.

Nuže, chytili jste ho?...

Tytyl.

Ano, ano! ... Kolik jsme jich chtěli! ...
jest jich na tisíce! ... Hle, tu jsou ... Vidiš
je? ... (Popatřiv na ptáky, jež podává Duši
Světla a zpozorovav, že jsou mrtvi.) Aj! ...
Už nežijí! ... Co jim kdo udělal? ... Tvoji
těž, Mytylo? ... A Tylovi těž. (Zahodí
zlostně ptačí mrtvoly.) Ah! Toť příliš ošklivé!
... Kdo je usmrtil? ... Jsem strašně ne-
šťasten! ...

(Skrýje hlavu do loktů a zdá se lomcován vzly-
kotem).

Duše Světla.

(sevě jej mateřsky v náruč).

Neplač, mé dítě ... Nechytils toho, jenž
ještě schopen žiti na denním světle ... Odle-
těl jinam ... Najdeme ho zase ...

Pes.

(prohlížeje mrtvé ptáky).
Možno je sníst? ...
(Všichni odejdou v levo).

Obraz pátý.

Les.

(Les, — Noc. — Svítí měsíc. — Staré stromy různých
druhů; zejména: dub, buk, jilm, topol, jedle,
cypřiš, lípa, kaštan a j.)
(Vejde Kocour)

Kocour.

(zdraví stromy kolémkol).

Buďte zdraví, stromové!

Ševel listí.

Buď zdrav! ...

Kocour.

Dnes nastal velký den! ... Náš nepřítel
právě osvobodil vaše síly a sebe vydal v
šanc ... Jest to Tytyl, syn dřevorubcův,
jenž vám tolik ubližoval ... Hledá modrého
Ptáka, jež skrýváte před člověkem od po-
čátku světa a jenž jediný, zná vaše tajemství
... (Ševel listí.) Co pravíte? ... Ach!
to topol mluví ... Ano, chová diamant, ma-
jící moc uvolniti na okamžik naše duchy;
může nás donutiti, abychom vydali modrého
Ptáka a od té chvíle budeme rozhodně vy-
dání člověku na milost a nemilost ... (Se-
vel v listí.) Kdo to mluví? ... Aj, toť dub
... Jak se daří? ... (Ševel v dubo.

vem listí.) Stále vás trápí rýma? . . . Lekořice vás už neléčí? . . . Stále to loupání v údech? . . . Věřte mi; to máte z toho mechu; přiliš si do něho balíte nohy . . . Modrý Pták dlí stále u vás? . . . (Ševel v dubovém listí.) Co pravíte? . . . Ano, nesmíme meškati, třeba využití chvíle, třeba aby zmizel . . . (Ševel v listí.) Co libo? . . . Ano, je se svou malou sestřičkou; třeba aby i ona sešla se světa . . . (Ševel v listí.) Ano, Pes je doprovází; není možno ho vzdáliti . . . (Ševel v listí.) Co pravíte? . . . Podplatit jej? . . . Nemožno . . . Pokusil jsem se o vše . . . (Ševel mezi listím.) Ach! To's ty, Jedle? . . . Ano, připrav čtyři prkna . . . Ano, je tu ještě Oheň, Cukr, Voda, Chleba . . . Ti jsou všichni při nás, kromě Chleba, který je dosti nejistý . . . Jediné Duše Světla je při Člověku; ale ta sem nepříjde . . . Namluvil jsem dětem, že mají uprchnout skrytě, zatím co ona spí . . . Příležitost jest příznivá . . . (Ševel v listí.) Aj! toť hlas Buku! . . . Ano, máte pravdu; třeba oznámiti to zvířatům . . . Má Králík svůj buben? . . . Je zde? . . . Dobře; necht zabubnuje na poplach, bez odkladu . . . Hle, zde jsou! . . . (Slyšeti vzdalovati se víření bubnu Králíkova. — Vejdou Tytlyl, Mytlyl a Pes.)

Tytlyl

Jest to zde? . . .

Kocour.

(uctivý, sladký, pln horlivosti, chvátá dětem v ústrety).

Ach! Tu jste, mladý pane! . . . Jak znamenitě vypadáte a jak jste dnes večer hezounký . . . Předěšel jsem vás, abych oznámil váš příchod . . . Vše se daří. Tentokrát ho chytíme, Modrého Ptáka, jsem si toho jist . . . Právě jsem vyslal Králíka, aby sbubnoval přední zvířata kraje . . . Již je slyším v houšti . . . Jsou trochu nesmělá a netroufají si přiblížiti se . . . (Hlasy různých zvířat: krav, prasat, koňů, oslů atd. — Tiše k Tytlytovi, veče jej stranou.) Proč iste přivedli s sebou Psa? . . . Přece jsem vám to řekl, je znepřátelen s celým světem, i se stromy . . . Obávám se velmi, aby jeho nenáviděná přítomnost vše nepokazila . . .

Tytlyl

Nemohl jsem se ho zbaviti . . . (k Psu, hroze mu.) Půjdeš-li pak odtud, ošklivé zvíře! . . .

Pes.

Kdo? . . . Já? . . . Proč? . . . Co jsem učinil? . . .

Tytlyl

Pravím ti, abys se klidil odtud! . . . Nepotřebujeme tebe, zcela prostě . . . Nudíš nás už! . . .

Pes.

Ani nemuknu . . . Půjdu z povzdálečí . . .

vem listí.) Stále vás trápí rýma? . . . Lekořice vás už neléčí? . . . Stále to loupání v údech? . . . Věřte mi; to máte z toho mechu; přiliš si do něho balíte nohy . . . Modrý Pták dlí stále u vás? . . . (Ševel v dubovém listí.) Co pravíte? . . . Ano, nesmíme meškati, třeba využití chvíle, třeba aby zmizel . . . (Ševel v listí.) Co libo? . . . Ano, je se svou malou sestřičkou; třeba aby i ona sešla se světa . . . (Ševel v listí.) Ano, Pes je doprovází; není možno ho vzdáliti . . . (Ševel v listí.) Co pravíte? . . . Podplatit jej? . . . Nemožno . . . Pokusil jsem se o vše . . . (Ševel mezi listím.) Ach! To's ty, Jedle? . . . Ano, připrav čtyři prkna . . . Ano, je tu ještě Oheň, Cukr, Voda, Chleba . . . Ti jsou všichni při nás, kromě Chleba, který je dosti nejistý . . . Jediné Duše Světla je při Člověku; ale ta sem nepříjde . . . Namluvil jsem dětem, že mají uprchnout skrytě, zatím co ona spí . . . Příležitost jest příznivá . . . (Ševel v listí.) Aj! toť hlas Buku! . . . Ano, máte pravdu; třeba oznámiti to zvířatům . . . Má Králík svůj buben? . . . Je zde? . . . Dobře; nechť zabubnuje na poplach, bez odkladu . . . Hle, zde jsou! . . . (Slyšeti vzdalovati se víření bubnu Králíkova. — Vejdou Tylyt, Mytyl a Pes.)

Tylyt!

Jest to zde? . . .

Kocour.

(uctivý, sladký, pln horlivosti, chvátá dětem v ústrety).

Ach! Tu jste, mladý pane! . . . Jak znamenitě vypadáte a jak jste dnes večer hezounký . . . Předěšel jsem vás, abych oznámil váš příchod . . . Vše se daří. Tentokrát ho chytíme, Modrého Ptáka, jsem si toho jist . . . Právě jsem vyslal Králíka, aby sbubnoval přední zvířata kraje . . . Již je slyším v houšti . . . Jsou trochu nesmělá a netroufají si přiblížiti se . . . (Hlasy různých zvířat: krav, prasat, koňů, oslů atd. — Tiše k Tylytovi, veče jej stranou.) Proč iste přivedli s sebou Psa? . . . Přece jsem vám to řekl, je znepřátelen s celým světem, i se stromy . . . Obávám se velmi, aby jeho nenáviděná přítomnost vše nepokazila . . .

Tylyt!

Nemohl jsem se ho zbaviti . . . (k Psu, hroze mu.) Půjdeš-li pak odtud, ošklivé zvíře! . . .

Pes.

Kdo? . . . Já? . . . Proč? . . . Co jsem učinil? . . .

Tylyt!

Pravím ti, abys se klidil odtud! . . . Nepotřebujeme tebe, zcela prostě . . . Nudíš nás už! . . .

Pes.

Ani nemuknu . . . Půjdu z povzdálečí . . .

Kdo jsou? . . . (K Lípě, která přichází, předouc klidně na věteneč.) Znáš je, kmotro Lipo? . . .

L í p a.

Nepamatuji se, že bych je byla viděla . . .

T o p o l.

Znáš je, jistě, znáš je! . . . Ty znáš všechny Lidi, stále se procházíš mimo jejich domy . . .

L í p a.

(prohlížeje děti).

Inu ne, ujišťuji vás . . . Neznám jich . . . Jsou ještě příliš mladí . . . Zním dobře jen milence, kteří mne navštěvují při měsíčku; nebo sousedy, kteří si připijí pivo v mém stínu . . .

K a š t a n.

(strojený, nasazuje si skličko).

Co je to zač? . . . Nějací chudí venkované? . . .

T o p o l.

Oj! vy, pane Kaštane, od těch dob, co se procházíte jen po ulicích velkých měst . . .

V r b a.

(v dřevácích, skuhrajíc).

Můj Bože, můj Bože! . . . Zas mi pořezají hlavu a lokty, aby z nich nadělali otýpek

T o p o l.

Ticho! . . . Ejhle dub, jenž vyšel ze svého

paláce! . . . Vypadá choře dnes večer . . . Neshledáváte, že stárne? . . . Jak je asi stár? . . . Jedle tvrdí, že jest mu čtyři tisíce let; ale jsem jist, že přehání . . . Pozor, doví vám oč jde . . .

(Dub zvolna se blíží. Je báječně stár, ověnčen jemlím a oděn dlouhou zelenou řízou, vroubenou mechem a lišejníkem. Jest slepý, má bílý, vlnající vous. Jednou rukou se opírá o sukovitou hůl, druhou o mladý dub, sloužící mu za průvodce. Modrý Pták mu sedí na rameni. Když se přiblíží, nastane pohyb mezi stromy; sestupují do řad, uctivě se uktánějíce).

T y l t y l.

On má Modrého Ptáka! . . . Rychle! rychle! . . . Tudy! . . . Sem s ním! . . .

S t r o m o v é.

Ticho! . . .

K o c o u r.

(k Tyltylovi).

Smekněte, to je Dub! . . .

D u b.

(k Tyltylovi).

Kdo isi? . . .

T y l t y l.

Tyltyl, pane . . . Kdypak si budu moci vzít Modrého Ptáka? . . .

D u b.

Tyltyl, syn dřevorubců? . . .

T y l t y l.

Ano, pane

Kdo jsou? . . . (K Lípě, která přichází, předouc klidně na věteneč.) Znáš je, kmotro Lipo? . . .

L í p a.

Nepamatuji se, že bych je byla viděla . . .

T o p o l.

Znáš je, jistě, znáš je! . . . Ty znáš všechny Lidi, stále se procházíš mimo jejich domy . . .

L í p a.

(prohlížeje děti).

Inu ne, ujišťuji vás . . . Neznám jich . . . Jsou ještě příliš mladí . . . Zním dobře jen milence, kteří mne navštěvují při měsíčku; nebo sousedy, kteří si připijí pivo v mém stínu . . .

K a š t a n.

(strojený, nasazuje si sklíčko).

Co je to zač? . . . Nějací chudí venkované? . . .

T o p o l.

Oj! vy, pane Kaštane, od těch dob, co se procházíte jen po ulicích velkých měst . . .

V r b a.

(v dřevácích, skuhrajíc).

Můj Bože, můj Bože! . . . Zas mi pořezají hlavu a lokty, aby z nich nadělali otýpek

T o p o l.

Ticho! . . . Ejhle dub, jenž vyšel ze svého

paláce! . . . Vypadá choře dnes večer . . . Neshledáváte, že stárne? . . . Jak je asi stár? . . . Jedle tvrdí, že jest mu čtyři tisíce let; ale jsem jist, že přehání . . . Pozor, doví vám oč jde . . .

(Dub zvolna se blíží. Je báječně stár, ověnčen jemlím a oděn dlouhou zelenou řízou, vroubenou mechem a lišejníkem. Jest slepý, má bílý, vřající vous. Jednou rukou se opírá o sukovitou hůl, druhou o mladý dub, sloužící mu za průvodce. Modrý Pták mu sedí na rameni. Když se přiblíží, nastane pohyb mezi stromy; sestupují do řad, uctivě se uktánějíce).

T y l t y l.

On má Modrého Ptáka! . . . Rychle! rychle! . . . Tudy! . . . Sem s ním! . . .

S t r o m o v é.

Ticho! . . .

K o c o u r.

(k Tyltylovi).

Smekněte, to je Dub! . . .

D u b.

(k Tyltylovi).

Kdo isi? . . .

T y l t y l.

Tyltyl, pane . . . Kdypak si budu moci vzít Modrého Ptáka? . . .

D u b.

Tyltyl, syn dřevorubců? . . .

T y l t y l.

Ano, pane

Dub.

Tvůj otec nám udělal mnoho zlého . . .
Jedině v mé rodině porubal šest set mých
synů, čtyři sta sedmdesát pět strýců a tet,
dvanáct set bratranců a sestřenic, tři sta osm-
desát snach a dvanáct tisíc vnuků . . .

Ty t t y l.

Nevím, pane . . . Neučinil toho schvál-
ně . . .

Dub.

Co zde chceš a proč jsi propustil naše luše
z jejich příbytků? . . .

Ty t t y l.

Pane, promiňte, že jsem vás vyrušil . . .
Kocour mi řekl, že nám povíte, kde se nalézá
Modrý Pták . . .

Dub.

Ano, vím, ty hledáš Modrého Ptáka, to
jest velikého tajemství věci či štěstí, aby Lidé
mohli tím více zkrusiti naše otroctví . . .

Ty t t y l.

To ne, pane; jest to pro vnučku čaroděi-
nice Beryluny, která těžce stůně . . .

Dub.

(veš mu ticho) .

Dosti ! . . . Neslyším zvířat . . . Kde
jsou? . . . To vše se iich týká stejně jako nás
. . . Netřeba, abychom my stromové vzali na
sebe všechnu zodpovědnost tak vážných opa-
tření . . . Toho dne, kdy Lidé zvědí, že jsme

učinili co učiníme, nastanou ukrutné odvety
. . . . Třeba tudíž, aby náš souhlas byl jedno-
myslný, aby jim bylo i naše mlčení . . .

Jedle.

(přehlížeje nad všechny ostatní stromy).

Zvířata přicházejí . . . Jdou za králíkem
. . . . Ejhle, duše Koně, Býka, Vola, Krávy,
Vlka, Berana, Vepře, Kohouta, Kozy, Osla a
Medvěda . . .

(Zvířata přicházejí, jedno po druhém, jak je Jedle
imenuje, a usedají mezi stromy, kromě Kozy, kte-
rá bloudí sem a tam a Vepře, jenž rýpe kořeny).

Dub.

Jsou všichni přítomní? . . .

Králík.

Slepice nemohla opustit svých vajec, Za-
jíc někde běhá, Jelen má bolení parohů, Li-
šák stůně — zde jest lékařské vysvědčení —
Husa nechápala a Krocán se dopálil . . .

Dub.

Tyto nepřítomnosti jsou politování hodné
. . . Nicméně, jest nás dostatečný počet . . .
Vy víte, bratři, oč se jedná. Toto děcko,
dík kterémusi tálismanu uloupenému moc-
ností Země, se může zmocniti našeho Mo-
drého Ptáka a vyrvati nám taktó tajemství,
jež chováme od počátku života . . . Nuže,
známe s dostatek Člověka, abychom neměli
žádných pochybností o osudu, jaký nám chy-
stá, stane-li se majetníkem tohoto tajemství.

Dub.

Tvůj otec nám udělal mnoho zlého . . .
Jedině v mé rodině porubal šest set mých
synů, čtyři sta sedmdesát pět strýců a tet,
dvanáct set bratranců a sestřenic, tři sta osm-
desát snach a dvanáct tisíc vnuků . . .

Ty t t y l.

Nevím, pane . . . Neučinil toho schvál-
ně . . .

Dub.

Co zde chceš a proč jsi propustil naše luše
z jejich příbytků? . . .

Ty t t y l.

Pane, promiňte, že jsem vás vyrušil . . .
Kocour mi řekl, že nám povíte, kde se nalézá
Modrý Pták . . .

Dub.

Ano, vím, ty hledáš Modrého Ptáka, to
jest velikého tajemství věci či štěstí, aby Lidé
mohli tím více zkrusiti naše otroctví . . .

Ty t t y l.

To ne, pane; jest to pro vnučku čaroděi-
nice Beryluny, která těžce stůně . . .

Dub.

(veš mu ticho) .

Dosti ! . . . Neslyším zvířat . . . Kde
jsou? . . . To vše se iich týká stejně jako nás
. . . Netřeba, abychom my stromové vzali na
sebe všechnu zodpovědnost tak vážných opa-
tření . . . Toho dne, kdy Lidé zvědí, že jsme

učinili co učiníme, nastanou ukrutné odvety
. . . . Třeba tudíž, aby náš souhlas byl jedno-
myslný, aby jim bylo i naše mlčení . . .

Jedle.

(přehlížeje nad všechny ostatní stromy).

Zvířata přicházejí . . . Jdou za králíkem
. . . . Ejhle, duše Koně, Býka, Voľa, Krávy,
Vlka, Berana, Vepře, Kohouta, Kozy, Osla a
Medvěda . . .

(Zvířata přicházejí, jedno po druhém, jak je Jedle
imenuje, a usedají mezi stromy, kromě Kozy, kte-
rá bloudí sem a tam a Vepře, jenž rýpe kořeny).

Dub.

Jsou všichni přítomní? . . .

Králík.

Slepice nemohla opustit svých vajec, Za-
jíc někde běhá, Jelen má bolení parohů, Li-
šák stůně — zde jest lékařské vysvědčení —
Husa nechápala a Krocán se dopálil . . .

Dub.

Tyto nepřítomnosti jsou politování hodné
. . . Nicméně, jest nás dostatečný počet . . .
Vy víte, bratři, oč se jedná. Toto děcko,
dík kterémusi tálismanu uloupenému moc-
nostem Země, se může zmocniti našeho Mo-
drého Ptáka a vyrvati nám taktó tajemství,
jež chováme od počátku života . . . Nuže,
známe s dostatek Člověka, abychom neměli
žádných pochybností o osudu, jaký nám chy-
stá, stane-li se majetníkem tohoto tajemství.

Proto myslím, že všeliké kolísání by bylo stejně hloupé jako trestuhodné . . . Hodina je vážná, nutno aby děcko zmizelo, než bude pozdě . . .

Ty l t y l.

Co povídá? . . .

P e s.

(se plíží kolem Dubu, ceně špičáky).

Viděl's mě špičáky, starý mrzáku? . . .

B u k.

(rozhorlen).

On uráží Duba! . . .

D u b.

To je Pes! . . . Vyžeňte ho! Nesmíme trpěti zrádce mezi sebou! . . .

K o c o u r.

(tiše k Tylytlovi).

Vzdalte Psa . . . Jest to nedorozumění . . .
Ponechte ho mně, já to spravím . . . Ale vzdalte jej co nejrychleji . . .

T y l t y l.

(k Psu).

Klíď se odtud! . . .

P e s.

Dovol, abych rozířhal mechové hačkovy tomu starému podagristovi . . . To bude smíchu! . . .

T y l t y l.

Budes zticha! . . . A klíď se! . . . Klíď se, ošklivé zvíře! . . .

P e s.

Dobře, dobře, odejdu . . . Vráťím se až mne budeš potřebovat . . .

K o c o u r.

(tiše k Tylytlovi),

Bylo by radno spoutati ho, nebo vyvede hlouposti; Stromy se dopálí a všechno to špatné skončí . . .

T y l t y l.

Jak to učinit? . . . Založil jsem někam jeho provázek . . .

K o c o u r.

Vida, právě přichází Břečťan s pevným pouty . . .

P e s.

(vrče).

Já se vrátím, já se vrátím! . . . Podagristo chrchlavý! . . . Hromado starých mrzačím, hromado starých kořenů! . . . Kočour je všeho původcem! . . . Tohle mu odplatím! . . . Co tam máš co šeptati, Jidáši, Tigře, Zrádče! . . . Ha! Ha! Ha! . . .

K o c o u r.

Vidíte, uráží každého . . .

T y l t y l.

Opravdu, je nesnesitelný a není slyšeti vlastního slova . . . Pane Břečťane, nechtěl byste ho spoutati? . . .

B ř e č ť a n

(blíží se bázlivě k Psu).

Nekouše? . . .

Dětská knihovna 8.

Proto myslím, že všeliké kolísání by bylo stejně hloupé jako trestuhodné . . . Hodina je vážná, nutno aby děcko zmizelo, než bude pozdě . . .

Ty l t y l.

Co povídá? . . .

P e s.

(se plíží kolem Dubu, ceně špičáky).

Viděl's mě špičáky, starý mrzáku? . . .

B u k.

(rozhorlen).

On uráží Duba! . . .

D u b.

To je Pes! . . . Vyžeňte ho! Nesmíme trpěti zrádce mezi sebou! . . .

K o c o u r.

(tiše k Tylytlovi).

Vzдалte Psa . . . Jest to nedorozumění . . .
Ponechte ho mně, já to spravím . . . Ale
vzдалte jej co neirychněji . . .

T y l t y l.

(k Psu).

Klíď se odtud! . . .

P e s.

Dovol, abych rozířhal mechové hačkovy
tomu starému podagristovi . . . To bude
smíchu! . . .

T y l t y l.

Budes zřicha! . . . A klíď se! . . . Klíď se,
ořklivé zvíře! . . .

P e s.

Dobře, dobře, odejdu . . . Vrářím se až
mne budeš potřebovat . . .

K o c o u r.

(tiše k Tylytlovi),

Bylo by radno spoutati ho, nebo vyvede
hlouposti; Stromy se dopálí a všecko to špat-
ně skončí . . .

T y l t y l.

Jak to učinit? . . . Založil jsem někam
jeho provázek . . .

K o c o u r.

Vida, právě přichází Břečřfan s pevným
pouty . . .

P e s.

(vrče).

Já se vrátím, já se vrátím! . . . Podagristo
chrchlavý! . . . Hromado starých mrzařin,
hromado starých kořenů! . . . Kočour je vše-
ho původcem! . . . Tohle mu odplatím! . . . Co
tam máš co šeptati, Jidášu, Tigře, Zrádče! . . .
Hař! Hař! Hař! . . .

K o c o u r.

Vidíte, uráží každého . . .

T y l t y l.

Opravdu, je nesnesitelný a není slyšet
vlastního slova . . . Pane Břečřfane, nechťel
byste ho spoutati? . . .

B ř e č ř f a n

(blíží se bářlivě k Psu).

Nekouře? . . .

Děřská knihovna 8.

P e s.

Naopak! naopak!... Poceluje tě!... Počkej, uvidíš!... Přiblíž se, přiblíž se, hromado starých motouzů!...

T y l t y l

(hrozí mu holí).

T y l ō!...

P e s.

(se plazí k nohám Tylytylovým, mávaje ocasem).

Co mám dělat, můj pámbičku?...

T y l t y l.

Lehnout!... Poslechni Břečtana!... Dej se spoutat, nebo...

P e s.

(vrčí mezi zuby, co jej Břečtan spoutává).

Motouze?... Šibeniční provaze!... Smečko na telata!... Můj pámbičku, popatři!... On mi zpřeláme pracky!... On mne rdouší!...

T y l t y l.

Tín hůř... Ty's tomu chtěl!... Mlč, buď zticha, jsi nesnesitelný!...

P e s.

Nechť, ty nemáš pravdu... Mají zlé úmysly... Můj panbíčku... střež se!... On mně ucpává tlamu!... Nemohu již mluvit!...

B ř e č t a n

(svázav Psa jako balík).

Kam jej mám odnésti?... Dal jsem mu špejl do tlamy... že ani nemuká...

D u b.

Přivažte jej pevně, tamhle za mým pněm. K mému velkému kořenu... Později uvidíme, co s ním... (Břečtan s pomocí Topola odnáší Psa za peň Dubu.) Hotovo... Tak, nyní, shostivše se tohoto nepohodlného svědka a odpadlíka, uvažujme dle své spravedlnosti a své pravdy... Jsem hluboce a trapně dojat, netajím se vám tím... Jest to poprvé co jest nám dáno souditi člověka a dáti mu ucítit naši moc... Myslím, že po všem, čím se na nás provinil, po ukrutných nespravedlnostech, jichž jsme zakusili není nejmenší pochybnosti o orteli, jaký jej očekává...

Všichni stromoví a všechna zvířata.

Ne! Ne! Ne!... Není pochybnosti!... Na šibenici s ním!... Ať zhyne!... Je příliš nespravedliv!... Příliš nás zneužíval!... Příliš dlouho to trvá!... Zabme jej!... Pohlíme jej!... Hned! Hned!...

T y l t y l.

(ke Kocouru).

Co mají?... Nejsou spokojeni?...

K o c o u r.

Neznepokojujte se... Jsou trochu mrzuti nad tím, že se Jaro opozdilo... Ponechte to mně já to srovnám...

D u b.

Tato jednomyslnost byla nevyhnutelna...

P e s.

Naopak! naopak!... Poceluje tě!... Počkej, uvidíš!... Přiblíž se, přiblíž se, hromado starých motouzů!...

T y l t y l

(hrozí mu holí).

Tylô!...

P e s.

(se plazí k nohám Tylytylovým, mávaje ocasem).

Co mám dělat, můj pámbičku?...

T y l t y l.

Lehnout!... Poslechni Břečtana!... Dej se spoutat, nebo...

P e s.

(vrčí mezi zuby, co jej Břečtan spoutává).

Motouze?... Šibeniční provaze!... Smečko na telata!... Můj pámbičku, popatři!... On mi zpřeláme pracky!... On mne rdouší!...

T y l t y l.

Tín hůř... Ty's tomu chtěl!... Mlč, buď zticha, jsi nesnesitelný!...

P e s.

Nechť, ty nemáš pravdu... Mají zlé úmysly... Můj panbíčku... střež se!... On mně ucpává tlamu!... Nemohu již mluvit!...

B ř e č t a n

(svázav Psa jako balík).

Kam jej mám odnésti?... Dal jsem mu špejl do tlamy... že ani nemuká...

D u b.

Přivažte jej pevně, tamhle za mým pněm. K mému velkému kořenu... Později uvidíme, co s ním... (Břečtan s pomocí Topola odnáší Psa za peň Dubu.) Hotovo... Tak, nyní, shostivše se tohoto nepohodlného svědka a odpadlíka, uvažujme dle své spravedlnosti a své pravdy... Jsem hluboce a trapně dojat, netajím se vám tím... Jest to poprvé co jest nám dáno souditi člověka a dáti mu ucítit naši moc... Myslím, že po všem, čím se na nás provinil, po ukrutných nespravedlnostech, jichž jsme zakusili není nejmenší pochybnosti o orteli, jaký jej očekává...

Všichni stromoví a všechna zvířata.

Ne! Ne! Ne!... Není pochybnosti!... Na šibenici s ním!... Ať zhyne!... Je příliš nespravedliv!... Příliš nás zneužíval!... Příliš dlouho to trvá!... Zabme jej!... Pohlíme jej!... Hned! Hned!...

T y l t y l.

(ke Kocouru).

Co mají?... Nejsou spokojeni?...

K o c o u r.

Neznepokojte se... Jsou trochu mrzuti nad tím, že se Jaro opozdilo... Ponechte to mně já to srovnám...

D u b.

Tato jednomyslnost byla nevyhnutelna...

Jde nyní o to, abychom se shodli pro uvarování odvet, jaký způsob trestů bude nejvhodnější, nejpohodlnější, nejrychleji odbytý a nejbezpečnější; takový který zanechá nejméně obžalobných stop, až Lidé naleznou obou dětských tělíček v lese...

Ty tlyl.

Co to všechno znamená?... Kam s tím míří?... Mám toho už dost... Když má Modrého Ptáka, ať mi ho dá...

Býk

(se blíží).

Nejvhodnější a nejbezpečnější jest řádné trknutí rohama do srdeční jamky... Mám se rozběhnout?...

Dub.

Kdo to mluví?...

Kocour.

Býk.

Kráva.

Udělal by lépe, kdyby mlčel... Já se do toho nepletu... Mám spásti všechnu trávu tamhle dole na louce, při měsíčku... Mám práce dost.

Vůl

Já také. Ostatně souhlasím se vším předem...

Buk.

Já posloužím svou nejvyšší větví, aby na ni byli oběšeni...

Břečťan.

A já smýčkou...

Jedle.

A já čtyřmi prkny na rakvičku...

Cypřiš.

A já povolením k dočasnému odpočinku.

Vrba.

Nejjednodušší by bylo, utopiti je v některé z mých řek... Postarám se o to...

Lípa.

(smířlivě).

No, no... Což pak je třeba dojíti k takovym koncům? Jsou ještě tak mladí!... Mohli bychom prostě učinit je neškodnými, uvěznivše je do ohrazeného místa, o nějž bych se postarala, obklopivši je kolem dokola...

Dub.

Kdo tak mluví?... Zdá se mi, že poznávám medový hlas Lípy...

Jedle.

Vskutku...

Dub.

Jest vždy také mezi námi odpadlík, jako mezi zvířaty?... Až dosud bylo nám želeťi pouze odpadnutí ovocných stromů; ale těch nepočítáme mezi skutečně stromy...

Vepř

(koulí drobnýma, hltavýma očima).

Já myslím, že především třeba sežrat tu maličkou... Ta bude asi křehoučká!... f

Ty ltyl.

Co praví tamhle ten?... Počkej trochu, kterýsi druh ...

Kocour.

Nevím, co mají; ale může to špatně dopadnout...

Dub.

Ticho!... Jde o to, abychom věděli, kdo z nás bude mít čest, aby zasadil první ránu, kdo zažene z našich vrcholků největší nebezpečí, jaké nám kdy hrozilo od narození Člověka...

Jedle.

Vám, našemu králi a praotci náleží tato čest...

Dub.

To Jedle mluví?... Žel! Jsem příliš star! Jsem slepý, chorý a moje zdřevěnělé údy už mi neslouží... Nikoliv, vám, sestro, vezdy zelená, vezdy přímá, vám, která jste zřela zrození většiny těchto stromů, vám přísluší, na místě mne, sláva vznešeného činu osvobození...

Jedle.

Vzdávám vám díky, ctihodný otče... Avšak, ježto budu mít čest, pochovati své o-běti, obávala bych se, že vzbudím žárlivost svých druhů; a myslím, že po vás nejstarší a nejhodnější, mající nejsilnější kyj, je Buk...

Buk.

Víte, že jsem červotočivý a že můj kyj není nijak bezpečný... Ale Jilm a Cypřiše, ty mají mohutné zbraně...

Jilm.

Kěž tomu tak; ale já se sotva držím na nohou... Dnes v noci vyvrtil mi krtek palec u nohy...

Cypřiše.

Mileráda jsem ochotna... Ale ježto jako má dobrá sestra Jedle budu mít ne-li privilej jich pochovati, tož aspoň výhodu plakati nad jejich hrobem... Bylo by nespravedливо hromadění... Požádejte Topola...

Topol.

Mne?... Co vás to napadá? Vždyť mé dřevo je křehčí než tilko dítěte... A pak, nevím, co mi je... tetelím se horečkou... Popatřte na mé listí!... Nachladil jsem se asi dnes ráno při slunce východu...

Dub.

(naneživš rozhorlen).

Vy máte strach před Člověkem!... I tyto děti osamělé a nemající zbraně vám vnu-kají hrůzu tajemnou, která vezdy činila z nás otroky, jimiž jsme... Nuže, nikoliv! Dosti!... Když tomu tak, když nadešla svrchovaná hodina, půjdu sám, chromý, třesoucí se, slepý stařec, proti dědičnému nepříteli... Kde jest?...

(Tápaje holí, bere se k Tylytlovi).

Ty lty l

(vytáhne z kapsy nůž).

To se mnou si začíná ten starý chlap, s tou silnou holí?...
(Všichni ostatní stromové vzkřiknou zděšením, při pohledu na nůž, vloží se mezi ně a zdržují Dub).

Stromové.

Nůž!... Chraňte se!... Nůž!...

Dub

(vzpiraje se).

Nechte mne!... Co mi potom!... Nůž nebo sekýra!... Kdo mne zdržuje?... Tak? Vy všichni?... Vy všichni chcete, abych!... (Odhodí hůl.) Budiž!... Hanba vám!... Nechť vás osvobodí zvířata!...

Býk.

Tak jest... O to se postarám... Jedním trknutím...

Vůl a Kráva

(drží jej za ocas).

Co je ti do toho?... Nech hloupostí... To je zlá věc!... To špatně skončí... My podlehnem... Nech toho... To je věcí divokých šelem...

Býk.

Ne, ne!... To je má věc!... Počkejte!... Tak mne přece držte, než se stane neštěstí!...

Ty lty l

(k Mytyle, která pronikavě křičí).

Neboj se!... Stůj za mnou... Mám nůž...

Kolout:

To je mazaný kluk!...

Ty lty l.

Tedy opravdu, na mne mají namířeno?

Osel.

Ovšem, panečku, to trvalo, než se's dovtípil!...

Vepř

Můžeš se pomodlit, jdi, je to tvá poslední hodinka... A neskrývej toho děvčátka... Chci se na ni popásti očima... Ji sním první...

Ty lty l.

Co jsem vám udělal?...

Beran.

Pranic, panečku... Snědls mi bratříčka, dvě sestřičky, tři strýce, tetu, dědečka, babičku... Počkej, no počkej, až budeš povalen, ucitíš mé zuby...

Osel.

A má kopyta!...

Kůň.

Uvidíte, co uvidíte!... Mám no raději kousnout nebo kopnout?... (Kráčí vznešeně k Ty lty lovi, jenž mu čelí, tase nůž. Náhle kůň, zděšen, se obrátí zády a vezme do zaječích.) Ah! To neplatí!... To není spravedlivé!... Já nehraji... On se brání!...

Kohout

(nemoha zatajit svůj podiv).

Jen co je pravda, ten hoch se nebojí ničeho!...

Vepř

(k Medvědu a Vlků).

Vypadněme na ně všichni najednou... Já vám pomohu od zadu... Skolíme je a rozdělíme se pak o tu maličkou...

Vlk.

Zadrž jej z předu, já ho napadnu od zadu...

(Obejde Tyltyla, jehož napadne od zadu a potom poválí).

Tyltyl.

Jidáš!... (Povstane na jedno koleno, mává je nožem a kryje všemožně svou sestřičku, která vyráží úzkostlivé výkřiky. Vidouce jej poražena, všechna zvířata a všichni stromové se přiznou, hledíce mu zasadit ránu. Tyltyl zoufale volá o pomoc.) Pomoc! Pomoc!... Tyló! Tyló!... Kde je Kocour?... Tyló!... Tyletto!... Tyletto!... Pomozte! Pomozte!...

Kocour

(pokrytecky, stranou).

Já nemohu... Právě jsem si vývrtnul pazour...

Tyltyl

(odrážeje rány a bráně se vši mocí).

Pomoc!... Tyló! Tyló!... Nemohu již...

Jest jich příliš mnoho!... Medvěd! Prase! Vlk! Osel! Jedle! Buk!... Tyló! Tyló! Tyló! (Pes vyskočí ze zadu dubového pně, vleka za sebou zpřetrhaná pouta a přeskakuje stromy a zvířata, se vrhne na stranu Tyltyla, jež zuřivě brání).

Pes

(útočí na ně, kousaje).

Hle! hle! můj pámbičku!... Neboj se! Jen do toho!... Já mám dobrou mordou!... Tu máš medvěde, jednu do tvého tlustého zadku!... Kdo si ještě přeje nějakou?... Tahle je pro tebe, Vepři a tahle patří tobě, Valachu a Býku do ocasu! Vida! roztrhl jsem Buku spodky a Dubu spodničku!... Jedle práskla do bot!... Nešť! je mi horko!...

Tyltyl.

(sklícen).

Nemohu již!... Cypřiše mi zasadila ránu do hlavy...

Pes.

Ouvej! Vrba mne udeřila!... Přerazila mně pazour...

Tyltyl.

Vracejí se k útoku! Všichni pospolu!... Tentokráte jest to vlk...

Pes.

Počkej, já mu dám...

Vlk.

Hlupáku!... Náš bratře!... Jeho rodiče utopili tvá mládata...

Pes.

Dobře učinili! Tim lépe!... To že se ti podobala...

Všichni stromové a všechna zvířata.

Odpadlíku!... Hlupáku... Zrádče! Tulpase! Pošetilče... Jidáš!... Nech ho! Jde o život! Přidej se k nám!

Pes.

(opojen oddaností a horoucností).

Ne, ne!... Sám proti všem!... Ne! ne! Věren bohům! dobrým! velkým!... (K Tylylovi:) Chraň se, hle Medvěd!... Strež se Býka!... Skočím mu na hrdlo... Ouvé!... Ten mne kopnul!... Osel mi vyrazil dva zuby...

Tylytyl.

Nemohu již, Tylô... Ouvé!... Jilm mne udeřil... Pohled, ruka mně krvácí... To byl Vlk nebo Vepř...

Pes.

Počkej, pánbičku... Dovol, abych tě poceloval... Tak, řádné líznutí ti uleví... Drž se za mnou... Netroufají se přiblížit... Přece!... Vracejí se... Teď je to vážné!... Nedejme se!...

Tylytyl.

(hodí sebou na zemi).

Ne, nemohu již!...

Pes.

Někdo se blíží!... Slyším, větřím!...

Tylytyl.

Kde?... Kdo?...

Pes.

Tam! Tam!... Jest to Duše Světla!... Nalezla nás!... Jsmě zachráněni, můj malý králi!... Polib mne!... Zachráněni!... Pohled!... Mají se na pozoru!... Vzdalují se!... Mají strach!...

Tylytyl.

Světlo!... Světlo!... Pospěšte!... Oni se vzbouřili!... Všichni jsou proti nám!... (Veide Světlo; jak se blíží, ranní červánky vycházejí nad lesem, jenž se jasně).

Duše Světla.

Co to?... Co se děje?... Neblahý! Což jsi nevěděl?... Otoč Diamantem! vrátí se v Mlčení a Tmu, a ty již neuzříš jejich smýšlení...

(Tylytyl otočí Diamantem. — Ihned duše všech stromů pádí nazpět do svých pňů, jež se za nimi zavrou. Duše zvířat rovněž zmizí, a zřítí v dáli tiše se pástí Krávu a Berana atd. — Les nabude opět nevšímavého vzezření. Tylytyl, pln úžasu, hledí kolem sebe).

Tylytyl.

Kde jsou?... Co to měli?... Třeštili?...

Duše Světla.

Ach ne, jsou vždy tací; ale člověk to neví,

poněvadž toho nevidí... Dobře jsem ti řekla, je nebezpečno jich vzbouzení, když máš tu není...

Tyltyl.

Nešť; nebýti Psa a nemáti nože... Jak živ bych nebyl myslil, že jsou tak zlí...

Pes.

Nebolí tě to příliš, můj páničku?

Tyltyl.

Není to tak zlé... Mytly se ani netkli... Ale ty, můj dobrý Tyló? ... Máš hubu plnou krve a pracku máš zlomenou?...

Pes.

To nestojí za řeč... Zítra bude zas dobře... Ale šlo to do tuha!...

Kocour

(vvíde z houštin, kulhaje).

To si myslím!... Vůl mne trknul do břicha... Není to vidět, ale bolí to... A Dub mně přerazil pazour...

Pes.

To bych rád věděl, který...

Mytyl

(hladí kocoura).

Má ubohá Tyletto, opravdu? ... Kde pak jsi byl? ... Já tě ani nespátřila...

Kocour

(pokrytecky).

Matičko! Já byl hned zraněn; jak jsem se vrhl na ošklivého Vepře, který tě chtěl sníst

...tu mi Dub vlepil takovou ránu, že mne omráčil...

Pes

(ke Kocouru, mezi zuby).

Viš, s tebou si ještě promluvíme... Ty se něčeho dočkáš...

Kocour

(plačtivě k Mytyle).

Matičko, on mne uráží... On mně chce ublížit...

Mytyl

(k Psu).

Necháš ho na pokoji, ty škaredé zvíře...

(Všichni odejdou).

Opona.

DĚJSTVÍ ČTVRTÉ.

Obraz šestý.

Před oponou.

Vyjdou Tyltyl, Mytyl, Duše Světla, Pes, Kocour, Chleba, Oheň, Cukr, Voda a Mléko.

Duše Světla.

Dává mi vzkazovat čarodějnice Berylluna, že Modrý Pták je nepochybně zde...

Tyltyl.

Kde?...

Duše Světla.

Zde, na hřbitově za touto zdí... Zdá se, že jeden z mrtvých jej skrývá v svém hrobě.

.... Jen kdybychom věděli který... Bude třeba učití prohlídku...

Tyltyl.

Prohlídku?.... Jak to?...

Duše Světla.

To je zcela jednoduché: o půlnoci, abychom jich příliš nevyrušovali, otočíš Diamantem. Uzříme je vstávati ze země; nebo uhlídáme na dně hrobů ty, kdo nevstanou....

Tyltyl.

Nebudou se horšiti?...

Duše Světla.

Nikoliv, nebudou mít o tom ani tuchy... Nemají to rádi, když jsou vyrušováni; ale kdyžtě mají dojistá ve zvyku vycházeti o půl noci, nebude jim to překážeti...

Tyltyl.

Proč Cukr, Chleba a Mléko jsou tak bledí a proč ani nemukají?...

Mléko.

(vrávorajíc).

Citím, že budu zvracet!...

Duše Světla.

Nevšímej si toho... Oni se bojí mrtvých..

Oheň.

Já, já se jich nebojím... Mám ve zvyku je spalovati... Svého času jsem jsem je spaloval všechny; to bylo zábavnější než dnes...

Tyltyl.

A proč Tyló se třese?... Což i on se bojí?...

Pes

(cvakaje zuby).

Já?... Já se netřesu!... Já se nikdy nebojím, ale kdybys ty odešel, odešel bych také...

Tyltyl.

A Kocour neříká nic?...

Kocour

(tajemně).

Já vím, co to je...

Tyltyl

Tv půjdeš s námi?...

Duše Světla.

Ne; bude lépe, zůstanu-li s Věcmi a Zvířaty u brány hřbitova... Taťo by měla příliš velký strach, a ony, obávám se, by se nechovaly slušně... Zejména Oheň by chtěl páliťi všechny mrtvé jako druhy a to už se nedělá. Zůstavím tě samotného s Mytylou...

Tyltyl.

A Tyló nesmí zůstít s námi?...

Pes.

Ano, ano, já zůstanu, já neopustím svéno pámbička!...

Duše Světla.

To je nemožné... Rozkaz čarodějčin je přesný; ostatně není čeho se báti...

Pes.

Dobře, dobře, tím hůře... Budou-li zlí, můj pámbičku, potřebuješ jen učinit takhle (zahvizdá) a uvidíš... Dopadne to jako v lese. Haf! haf! haf!...

Duše Světla.

Tedy, s bohem, moje drahé děti... Nebudu daleko... (Líbá děti.) Kdo mne miluje a koho miluji, mne nalezne vždy... (K Věcem a Zvířatům:) Vy jděte tudy...

(Odejde s Věcmi a Zvířaty. Děti zůstanou samotny uprostřed jeviště. Opona se rozhrne před sedmým obrazem).

Obraz sedmý.

Hřbitov.

Jest noc. Svítí měsíc. Venkovský hřbitov. Četné hroby, rovy porostlé drnem, dřevěné kříže, náhrobní desky atd.

(Tylyl a Mytyl stojí u náhrobku).

Mytyl

Já se bojím...

Tylyl

Já, já se nikdy nebojím...

Mytyl

Mrtví, ti jsou zlí, vidí?

Tylyl

Ale ne, když už nežijí

Mytyl.

Viděl's už někdy nějakého? ...

Tylyl.

Viděl, jednou, za onoho času, když jsem byl ještě zcela mlád ...

Mytyl.

Jak to vypadá, rcí? ...

Tylyl.

Je to celé bílé, tuze klidné a tuze studené a nemluví to ...

Mytyl.

Uvidíme je, vidí? ...

Tylyl.

To se ví, když to Duše Světla slíbila ...

Mytyl.

Kde vlastně jsou ti mrtví? ...

Tylyl.

Zde, pod drnem nebo pod těmi těžkými kameny ...

Mytyl.

To jsou tam celý rok? ...

Tylyl.

Ovšem.

Mytyl.

(ukazujíc na náhrobní desky).

To jsou dvěře k jejich příbytkům? ...

Tylyl

Ano.

Mytyl.
 Jest-li pak vycházejí, když je hezky? ...
 Tytyl.
 Nemohou vyjít než v noci ...
 Mytyl.
 Proč? ...
 Tytyl.
 Proto, že jsou v košili ...
 Mytyl.
 Vycházejí také, když prší? ...
 Tytyl.
 Když prší, zůstanou doma ...
 Mytyl.
 Je to u nich hezké, rcí? ...
 Tytyl.
 Je prý to velmi těsné ...
 Mytyl.
 Mají také malé děti? ...
 Tytyl.
 To se ví, mají všechny ty co umírají ...
 Mytyl.
 A čím se živí? ...
 Tytyl.
 Jedí kořínky ...
 Mytyl.
 Jest-li pak je uvidíme? ...
 Tytyl.
 To se ví, vidí se všechno, když se otočí
 Diamantem ...

Mytyl.
 A co řeknou? ...
 Tytyl.
 Neřeknou nic, když nemluví ...
 Mytyl.
 Proč nemluví? ...
 Tytyl.
 Protože nemají čeho říci ...
 Mytyl.
 Proč nemají čeho říci? ...
 Tytyl.
 Ty mně nudíš ...
 (Mlčení).
 Mytyl.
 Kdy otočíš tím Diamantem? ...
 Tytyl.
 Přece víš, že Duše Světla řekla, abychom
 vyčkali půlnoci, poněvadž jich méně vyru-
 šíme ...
 Mytyl.
 Proč jich méně vyrušíme? ...
 Tytyl.
 Poněvadž jest to hodina, kdy vycházejí,
 aby se prošli ...
 Mytyl.
 Není ještě půlnoc? ...
 Tytyl.
 Vidiš na kostelní hodiny? ...

Mytyl.

Ano, vidím dokonce i malou ručičku . . .

Tylyl.

Tak tedy! Odbijí půlnoc . . . Slyš! . . .
Právě! . . . Slyššš? . . .

(Slyšeti odbijeti dvanáct úderů půlnoci).

Mytyl.

Já chci pryč odtud! . . .

Tylyl.

Teď nemůžeš . . . Otočím Diamantem . . .

Mytyl.

Ne, ne! . . . Nečín toho! . . . Chci odejít!
. . . Já se tolik bojím, bratříčku! . . . Já se
tolik bojím, bratříčku! . . . Já se strašně bo-
jím! . . .

Tylyl.

Ale vždyť to nic není . . .

Mytyl.

Já nechci vidět mrtvých . . . Já jich nechci
vidět! . . .

Tylyl.

Dobře, neuvidíš jich, zamkneš oči . . .

Mytyl.

(chytí se Tylyla za šaty).

Tylyle, já nemohu! . . . Ne, to je ne-
možné! . . . Oni vstanou ze země! . . .

Tylyl.

Nechvěj se tak . . . Vstanou jen na chvíl-
ku . . .

Mytyl.

Ale ty se také chvěješ! . . . Budou asi
strašidelní! . . .

Tylyl.

Jest čas, hodina míjí . . .

(Tylyl otočí Diamantem. Nastane děsná minuta
mlčení a ztrnulosti; načez pozvolna, kříže se za-
kolísají, hroby se zotevírají, náhrobní desky se
nadzdvihají.)

Mytyl.

(tuhí se k Tylylovi).

Vstávají! . . . Zde jsou! . . .

(Tu ze všech zejících hrobů jme se pučeti kvítí,
zprvu nuzné a slabé jako vodní pára; pak bílé a
panenské a hustší, čím dále vyšší, hojnější a ča-
rovnější, jež poznenáhlu, neodolatelně zaplaví vše
a promění hřbitov v kterousi pohádkovou a sva-
tební zahradu, nad níž v zápětí jmou se vycházeti
raná červánky. Rosa se třpytí, květy se rozvíjí,
vánek ševle o listí, včely bzučí, ptáci procitají a
zaplavují vzduch prvními, opojnými chvalo zpěvy
siaticí a životu. Tylyl a Mytyl, užaslí, oslnění,
držíce se za ruku, učiní několik kroků mezi květy,
hledající stopy hrobů).

Mytyl.

(hledaje v drnu).

Kde jsou mrtví? . . .

Tylyl.

(hledaje rovněž).

Není mrtvých . . .

Opona.

Obraz osmý.

Před oponou, představující krásná oblaka
(Vejdou: Tytýl, Mytýl, Světlo, Pes, Kocour,
Chleba, Oheň, Cukr a Mléko.)

Světlo.

Myslím, že tentokráte máme Modrého Ptáka. Měla jsem na to pamatovat hned při první výpravě... Teprve dnes ráno, když jsem sbírala své síly v Červánkách, mně to napadlo, jako paprsek z nebe... Jsme u vchodu začarovaných zahrad, kde se nalézají, pod dozorem Osudu, všechny Radosti, všechna Šťěstí Lidí...

Tytýl.

Je jich mnoho? Dostaneme nějaké? Jsou malinké?

Světlo.

Jsou mezi nimi malé a velké, hrubé a jemné, některé překrásné a některé méně příjemné... Ale ty nejsprostší byly nedávno vypuzeny ze zahrad a utekly se k Nešťestím. Neboť dlužno podotknouti, že Nešťestí obývají sousední jeskyni, jež je ve spojení se zahradou Šťestí, od níž je oddělena jen jakousi párou neb tenkou clonou, již vítr vanoucí z výšin Spravedlnosti nebo z hlubin Věčnosti každou chvíli nadzdvihuje... Nyní běží o to, abychom se zorganizovali a učinili některá opatření. Šťestí jsou namnoze povahy velmi dobré, přes to jsou mezi nimi taková, jež jsou

nebezpečnější a zrádnější než ta největší Nešťestí...

Chleba.

Já mám nápad! Jsou-li tak nebezpečná a zrádná, nebylo by lépe, kdybychom všichni počkali u dveří, abychom byli hotovi přiskočiti dětem ku pomoci, kdyby se musily dáti na útěk?...

Pes.

To ne! To ne!... Já půjdu všude se svými pánbičky... Kdo se bojí, ať zůstane za dveřmi!... nepotřebujeme (Hledě na Chleba) zbabělců ani (Hledě na Kocoura) zrádců...

Oheň.

Já, já jdu s sebou!... Zdá se, že je to legrační!... Tam se stále tančí.

Chleba.

Jí se tam také?...

Voda.

(sténajíc.)

Nepoznala jsem nikdy nejmenšího Šťestí!... Chci ho konečně uvidět!...

Světlo.

Mlčte! Nikdo si nežádá vaší rady... Hle, o čem jsem se usnesla: Pes, Chleba a Cukr půjdou s dětmi. Voda tam nevkročí, proto že je příliš studená, ani Oheň, jež je příliš prudký. Mléku bych radila, aby zůstalo u dveří, proto že je příliš citlivé, Kocour, ten udělá, co sám bude chtít...

Pes.

Ten má strach!...

Kocour.

Navštívím, mimo jda, některá Neštěstí,
staré přátele, bydlící v sousedství Štěstí...

Ty tly!

A ty, Světlo, ty nepůjdeš?

Světlo.

Nemohu vejíti takto k Štěstím; většina
mne jich nesnese... Ale mám s sebou hustý
závoj, jímž se zahaluji, když navštěvuji štěstí-
né lidi... (Rozestře dlouhý závoj, do něhož se
pečlivě zahalí.) Ani jediný paprsek mé duše
jich nemá polekatí, neboť jest mnoho takó-
vých Štěstí, která mají strach a jež nejsou
šťastna... Hle, takto, ani ta nejméně sličná,
ani ta nejhrubší nebudou mít čeho se báti..

Opona se otevře nad devátým obrazem.

Obraz devátý.

Když se opona otevře, jest zřítí v popředí zahrad
jakousi síň s rozsáhlými mramorovými sloupy,
na něž jsou zavěšeny zastírající celé pozadí, těž-
ké purpurové clony, připevněné zlatými šňůrami.
Architektura připomínající nejrozkošnější a nej-
nádhernější dobu benátské a vlámské Renaissan-
ce, Veronese a Rubense. Guirlandy, rohy hojno-
sti, oblouky, vásy, sochy, všudy hojnost pozlace-
ní. Uprostřed stojí massivní a pohádkový stůl z
jaspisu a zlaceného stříbra, přeplněný svícny,
křišťály, zlatými a stříbrnými mísami a báječnými
pokrmami. Kolem stolu jedí, pijí, vřiskají, zpívají

pohybují se a povalují nebo usínají mezi jídly a
zázračným ovocem, zpřekáčenými konvicemi a
džbány Nejhrubší štěstí země. Jsou ohromná, ne-
uvěřitelně otlá a rudá, oděná sametem a zlato-
hlavem, ozdobená perlemi a drahokamy. Krásné
otrokyně přinášejí stále nádherné pokrmy a pě-
nivě nápoje. Hude sprostá, veselá a vulgární hud-
ba, v níž převládají dechové nástroje. Těžké rudé
světlo zaplavuje scénu.

(Ty tly. My tly. Pes, Chléba a Cukr, zprvu notně
zastrašeni, se tlačí v popředí kolem Světla. Kocour
se ubírá, beze slova, do pozadí v pravo, nadzved-
ne temnou clonu a zmizí.)

Ty tly!

Kdo jsou ti ohromní páni, kteří se veselí a
jedí tolik dobrých věcí?

Světlo.

To jsou nejhrubší Štěstí země, ta, jež lze
vidětí prostým okem. Je možno, ba pravdě
podobno, že Modrý Pták na okamžik mezi ně
zabloudil. Proto, neotáčeje ještě Diamantem.
Prozkoumáme nejprve tuto část síně.

Ty tly!

Lze se přiblížití?

Světlo.

Ovšem. Nejsou zlá třeba že jsou sprostá
a obyčejně dosti nezpůsobná

Ty tly!

Ty mají ale koláčů!...

Pes.

A zvěřiny! a jaternic! a skopových kýtek
a telecích ledvinek!... Není na světě nad te-
leci ledvinu!

Chleba.

Krom výrazkového chleba! Mají tam znamenité bochníky... Úžasné! Úžasné! Větší než já!...

Cukr.

Prosím, prosím za odpuštění... Dovolte, dovolte.. Nerad bych někoho urazil, ale nezapomínejte Cukrovínek, jež jsou slávou této tabule a jichž nádhera a přepych přesahuje, abych tak řekl, vše co jest v této síni a snad všudy jinde...

Tylytyl.

Vypadají spokojeně a šťastně!... A vřiskají! A smějí se! a zpívají!... Myslím, že nás spatřila...

(Vskutku, asi tučet nejhrubších Štěstí vstalo od stolu a ubírají se namahavě, podírajíce si břich, ke skupině dětí.)

Světlo.

Neboj se ničeho, jsou velmi laskavá... Nepochybně tě pozvou k tabuli... Nepřijímej ničeho, nepřijímej ničeho, abys nezapomněl svého poslání...

Tylytyl.

Jakže? ani jediného koláčku? Vypadají tak pěkně posypané cukrem, mazané povídky a polévané smetanou...

Světlo.

Jsou nebezpečné a ochromily by tvou vůli. Třeba obětovat něco povinnosti, již

plníme. Odepři slušně, ale rozhodně. Zde jsou...

Hrubá Štěstí.

Dobrý den, Tylytyl!..

Tylytyl

(udiven)

Tak vy mne znáte?... Kdo iste?...

Hrubé Štěstí.

Jsem nejhrubší Štěstí, Štěstí býti bohat, a přicházím jménem svých bratří, abych vás a vaši družinu pozval, byste poctili svou přítomností naše hody nemající konce. Octnete se v středu všeho, co je nejlepšího ze skutečných a hrubých Štěstí této země. Dovolte, abych vám představil nejpřednější z nich. Můj zeť, Štěstí být majitelem, s hruškovitým břichem. Hle, Štěstí uspokojené tížádstí, s tváří pívabně nafouknutou. (Štěstí uspokojené tížádstí se příznivecky ukloní.) Ejhle Štěstí pítí, když není žízně a Štěstí jísti, když není hladu; jsou klíženci a mají křivé nohy. (Uklánějí se kýmajíce se.) Ejhle Štěstí nic nevěděti, hluché jako pařez a Štěstí nic nechápati, slepé jako krtek. Ejhle Štěstí nic nedělat a Štěstí spáti víc než třeba, která mají ruce jako střídku a oči jako rosol. Konečně, ejhle Tupý Smích, jenž je rozeklán od ucha k uchu a jemuž nic neodolá.

(Tupý Smích zdraví své se smíchem.)

Tylytyl

(ukazuje prstem na opodál stojící Štěstí).

A tamhle to, jež si netroufá se přiblížití a obrací se k nám zády?

Hrubé Štěstí.

Nenalehejte, je trochu ostýchavé a nemůže se okázati dětem... (Uchopiv Tylytyla za ruce.) Ale již poďte! Hody začínají!... Jsou dvanácté od východu slunce. Čekají jen na vás... Slyšíte hodovníky, jak vás volají?... Nemohu vám všechna představití, jsou příliš četná... (Podáváje rámě oběma dětem.) Do-volte, abych vás uvedl na čestná místa.

Tylytyl.

Děkuji pěkně, pane Hrubé Štěstí... Li-tuji opravdu... Nemohu v této chvíli... Máme na spěch, hledáme Modrého Ptáka. Vy byste nevěděl náhodou, kde se skrývá?

Hrubé Štěstí.

Modrý Pták?... Posečkejte... Ano, ano, pamatují se... Říkali mi o něm kdysi... Je to, tuším, pták, který není k jídlu... Jisto jest, že nikdy nepřišel na naši tabuli... To znamená, že není ve velké vážnosti... Ale nenamahejte se zbytečně, máme tu tolik jiných věcí, o mnoho lepších... Až nahlédnete do našeho života, uvidíte, co všechno děláme...

Tylytyl.

Co děláte?

Hrubé Štěstí.

Zabýváme se stále nic neděláním... Nemáme ani chvilky spočinu... Nutno jíst, nutno pít, nutno spát. To je na výsost úmor-né...

Tylytyl.

Je to zábavné?...

Hrubé Štěstí.

Ale ovšem... Musí to být, není nic jiného na světě...

Světlo.

Myslíte?..

Hrubé Štěstí.

(ukazuje prstem na Světlo, tiše k Tylytylovi).

Kdo je ta prostofeká mladá osoba?...

Za celého předešlého hovoru; jiná skupina Hrubých Štěstí, druhého řádu, obklopila Psa, Cukr a Chleba a přilákala je k hodům. Tylytyl je náhle spatří, jak zasedají za stůl, s ostatními hodovníky jí, pijí a ztřeštěně si počínají).

Tylytyl.

Pohleďte jen, Světlo!... Jsou za stolem!

Světlo.

Zavolej je, ne-li, špatně to skončí!...

Tylytyl.

Tyló!... Tyló!... Sem pojd!... Sem pojd ihned, slyšíš?.. A vy tam dole, Cukře a Chlebe, kdo vám dovolil, abyste ode mne odešli?... Co tam děláte, bez dovolení?...

Chleba

(s plnými ústy).

Nemohi bys s námi mluvití, zdvořileji?...

Tylytyl.

Jakže? Chleba si dovoluje mně tykat!...
Co tě to napadá?... A ty, Tylo!... Takhle se
poslouchá?... Sem pojd! Sem pojd! na ko-
lena, na kolena!... Ihned!...

Pes
(polohlasně).

Když jsem jednou u plné mísy, nejsem tu
pro nikoho a neslyším nic...

Cukr.
(sladounce).

Promiňte, ale nemůžeme opustiti, taktó,
aniž bychom je urazili, tak vlidných hosti-
telů...

Hrubé Štěstí.

Vidíte!... Dávají vám příklad... Pojďte
čekají na vás... Nepřijímáme žádného odu-
mítnutí... Donutíme vás!... Hrubá Štěstí
pomozte mi!... Poženeme je násilně ke
stolu, nechť jsou šťastni proti své vůli!...
(Všechna Hrubá Štěstí, s radostnými výkřiky a
poskoky uchopí zdráhající se děti, co Tupý Smích
uchvátí Světlo kolem pasu).

Světlo.

Otoč Diamantem, je čas!

(Tylytyl učiní jak mu veleno. Ihned scéna se ozáří
nevýslovně čistým, božsky naružovělým, soulad-
ným a lehkým jasem. Těžkopádné ozdoby popře-
dí, těžké rudé záclony se odepnou a zmizí, odhá-
livše báječný a sladký sad, mírného klidu a vese-
losti, jakousi prostoru zeleně souladných perspek-
tiv, kde nádhera bujného a zářivého, přehojného

a přece ukázněného listí, kde panenské opojení
květů a svěží jarost se všech stran plynoucích,
řinoucích se a tryskajících vod, se zdají odnáseti
až k pomezím obzoru samu představu blaženosti.
Tabule s kvasem se propadne, beze stopy. Same-
ty, zlatohlavy, věnce Hrubých Štěstí, za jasného
dechu zaplavivšího scénu, se vzedmou, roztrhají
a smrští zároveň s veselými maskami k nohám
omámených hodovníků. Tito splasknou, jako
prasklé měchýře, pohlížejí na sebe, mhourajíce
očima pod neznámými paprsky zraňujícími je a
vidouce se na konec tak, jak v pravdě jsou, totiž
nahé, ohyzdné, schliplé a žalostné, dají se hanbou
a děsem do řevu, z něhož lze zřetelně rozeznati
výkřiky tupého Smíchu, přehlušující ostatní. Jedi-
né Štěstí nic nechápati zůstane naprosto klidné,
co jeho druzi zoufale se zmitají, hledí uniknouti,
skrytí se v koutech, o nichž se domnívají, že jsou
stmělejší. Ale není již žádného stínu v oslněném
sadu. Proto většina jich, nemajíce jiné rady, se
rozhodnou podlézti hrozivou clonu, uzavírající po
pravé straně v koutě otvor k jeskyni Neštěstí.
Pokaždé když některé z nich za všeobecného zdě-
šení nadzvedne cíp clony, slyšeti z hloubi jeskyně
bouří nadávek, prokletí a zatracení. Pes, Chleba
a Cukr, sklíčení, se přidají opět k dětem a velmi
rozpačiti, skrývají se za nimi).

Tylytyl.

(Divaje se na útěk Hrubých Štěstí).

Bože, ta jsou ohyzdná!... Kam jdou?

Světlo.

Věru, myslím, že ztratila hlavu.... Berou
útočiště k Neštěstím kde, toho se obávám, si
je konečně podrží.

Tylyl

(ohlížeje se užasle kolem sebe).

Oh! té krásné zahrady! té krásné zahrady!
Kde to jsme? ...

Světlo.

Nehnuli jsme se s místa, to oči tvoje změ-
nily obzor... Vidíme nyní pravdu věcí a u-
zříme duši oněch Štěstí, jež snesou jas Dia-
mantu.

Tylyl.

Jak je všechno krásné!... Jak je krásně!
... Člověku připadá, že je u prostřed léta!
... Aj, zdá se, že někdo se blíží a ubírá se
k nám...

(Vskutku, zahrady se plní andělskými postavami,
jež se zdají procítati z dlouhého spánku a soulad-
ně míjí mezi stromy. Jsou oděny skvoucími rou-
chy, jemných a sladkých odstínů: růžového ná-
dechu, vodního odlesku, blankytnu úsvitu, stinné
rosy, a pod.)

Světlo.

Hle, některá laskavá a zvědavá Štěstí
se blíží, ta nás poučí...

Tylyl.

Ty je znáš?...

Světlo.

Ovšem, znám je všechna; bývám u nich
často, aniž vědí, kdo jsem...

Tylyl.

To je jich! To je jich!... Přicházejí se
všech stran!...

Světlo.

Bývalo jich mnohem více. Hrubá Štěstí je
poškodila.

Tylyl.

Nešť, zbývá jich hojnost...

Světlo.

Uvidíš jich ještě více, jen co záře Diaman-
tu se rozlije zahradami... Vyskytá se na
světě mnohem četnějších Štěstí než si my-
slíme; ale většinou Lidé jich nepozorují....

Tylyl.

Hle, drobounká Štěstička, jež přicházejí,
jděme jim v ústrety...

Světlo.

To je zbytečné; ta, jež se nás týkají,
půjdou tudy mimo. Nemáme kdy, abychom
poznali všechna ostatní...
(Hlouf drobných Štěstí, skotačících a hlasitě se
smějících, přikvápí z hloubi zeleně a tancuje ko-
lem dětí).

Tylyl.

Jak jsou hezounká, nezounká!... Odkud
přicházejí, kdo jsou?...

Světlo.

To jsou Štěstí dětí...

Tylyl.

Lze s nimi promluvit?...

Světlo.

To je zbytečné. Zpívají, tancují, smějí se,
ale nemluví ještě...

Tyltyl

(nemoha se dočkat, aby promluvil).

Dobry den! Dobry den!... Oh! To tlusté, tamhle, jez se sméje!... Jaké mají hezké tváříčky, jaké mají hezké šatičky!... Jsou tu všeska bohatá?...

Světlo.

Nikoliv, zde, jako všude, jest o mnoho více chudých než bohatých...

Tyltyl.

Kde jsou ta chudá?...

Světlo.

Nelze jich rozeznati... Štěstí dítěte je vždy oděno tím nejkrásnějším, co je na zemi a na nebi..

Tyltyl

(nemoha setrvat na místě).

Chtěl bych si s nimi skočit...

Světlo.

Nemožno, nemáme kdy... vidím, že nemají Modrého Ptáka... Ostatně mají na kvap, vidíš, již přešla... Nesmí rovněž mařiti čas, dětství je krátké...

(Jiný houf Štěstí, o něco větších než predešlá, přikvapí do zahrady a volajice ze všech sil: „Zde jsou! Zde jsou! Vidí nás! Vidí nás!“ tančí kolem dětí veselou farandolu; po tanci, to, jez se zdá hlavou drobného davu, přikročí k Tyltylovi, podávajíc mu ruku).

Štěstí.

Dobry den, Tyltyle!...

Tyltyl.

Zase jeden, který mne zná. (K Světlu.) Zúčínají mne všude znáti... Kdo jsi?...

Štěstí.

Ty mne nepoznáváš?... Sázm se, zc nepoznáváš žádného z těch, jak tu jsou?...

Tyltyl

(rozpačitě).

Ba ne... Nevím... nepamatuji se, že bych vás kdy byl viděl...

Štěstí.

Slyšíte, já to věděl!... Nikdy nás neviděl!... (Všeschna ostatní Štěstí propuknou v smích). Ty můj milý Tyltylku! neznáš nás!... Jsme stále kolem tebe!... Jíme, pijem, procitáme, dýšeme, žijem s tebou!

Tyltyl.

Ano, ano, skutečně, já už vím, pamatuji se... Ale rád bych věděl, jak vám říkají...

Štěstí.

— Už vidím, že nevíš nic. Jsem hlavou Štěstí tvého domova; a všeschna ostatní jsou Štěstí jez tam sídlí.

Tyltyl.

Tedy u nás doma jsou všelikrá Štěstí?... (Všeschna Štěstí propuknou v smích).

Štěstí.

Slyšíte ho!... Jsou-li tam!... Ale ty malý nešťastníče, tvůj domov je jich pln, div že nevyrazí dvěře a okna!... Smějeme se.

zpíváme, veselíme se až se stěny otřásají. až se střechy nadzdvihají; ale vše je marné, ty nic neslyšíš, ty nic nevidíš . . . Doufám, že budoucně budeš trochu moudřejší . . . Proza- tím stiskneš ruku nejpřednějším z nich . . . Až se vrátíš domů, poznáš je snadněji . . . A pak, na sklonu kteréhosi krásného dne, dovedeš je povzbuditi úsměvem, vzdáti jim dík laskavým slovem, neboť, věru, činí co mohou, aby ti usnadnila a zlahodnila život . . .

Tož, nejprve já, tvůj sluha Štěstí být zdrav . . . Nejsem nejsličnější, ale nejvážně- ší. Poznáš mne? . . . Tohle, je Štěstí být na zdravém vzduchu, jež je bezmála průsvitné . . . Hle, Štěstí milovat své rodiče, jež je oděno šedě a je vždycky trochu smutné, proto že se ho nikdy nevšímají . . . Hle, Štěstí modré- ho nebe, jež je přirozeně oděno modře a Ště- stí lesa, jež, to se rozumí, má zelené šaty; u- vidíš je pokaždé, kdykoliv vyhlédneš z ok- na . . . Ejhle pak Štěstí slunných hodin, zdo- bené dýmanty a Štěstí Jara, smaragdově ze- lené . . .

Tylyty!

A to iste i ve všední dny tak krásná? . . .

Světlo.

Ovšem, každý den je neděle, ve všech domovech, když člověk otevře oči . . . A pak, když nadejde večer, ejhle Štěstí západů slun- ce, krásnější všech králů-na světě; a po něm

přijde Štěstí vycházejících hvězd, pozlacené, jako nějaký bůh ze starých časů . . . Pak, když je nečas, ejhle Štěstí deště, pokryté perlami a Štěstí ohně v krbu, jež skýtá zmrz- lým rukám svůj krásný purpurový plášť . . . A nemluvím o nejlepším všech, ježto je tak- ťka bratrem Velkých čirých Radostí, jež v brzku uhlídáš: jest to Štěstí nevinných my- šlenek, nejjasnější všech . . . A pak, hle . . . Věru, jest jich přespříliš . . . Nebralo by to konce; a nyní vás musím oznámiti Velkým Radostem, jež jsou tam dole, poblíže nebe- ských bran a neví ještě, že jste přišli . . . vy- šlu k nim Štěstí běhati bos rosou, které je nejhbitější . . . (k Štěstí toho jména:) Běž! . . . (V tom okamžiku, kterýsi díblík v černém trikotu, do všech štouchaje a děláje povyk, přikvapí k Tylytovi, jež potřestěně obskakuje, dávaje mu šňupky, pohlavky a kopance).

Tylytyl.

(Polekán a rozhorlen).

Kdo je ten divoch?

Štěstí.

Inu! To je Štěstí být nesnesitelný, jež u- niklo z jeskyně Neštěstí. Neví, kam by ho za- vřeli. Uprchne odevšad, a sama Neštěstí ho nechtějí již trpěti mezi sebou . . .

(Díblík dáte škádlí Tylytyla, jenž marně se brání; pak, náhle, chechtaje se, zmizí, jak přišel).

Tylytyl.

Co je s ním? Je trochu potrhlý?

Světlo.

Nevím. Zdá se mi, žeš také takový, když nejsi při rozumu. Avšak, měli bychom se optati po Modrém Ptáku. Možná, že hlava Štěstí tvého domova ví, kde je . . .

Tylytl.

Kde je? . . .

Štěstí.

On neví, kde je Modrý Pták! . . .
(Všechna Štěstí domova propukají v smích).

Tylytl.

Ne, nevím . . . To není k smíchu . . .

Štěstí.

Jdiž, nehněvej se . . . a pak, buďme vážni . . . Neví to, co chcete, není směšnější než většina lidí . . . Než, ejhle! Štěstí běhati bos rosou vás ohlásilo Velkým Radostem, jež přicházejí . . .

(Vskutku, vysoké a andělské postavy, v zářivých řízách, povlovně se blíží).

Tylytl.

Ty jsou krásné! . . . Proč se nesmějí? . . . Nejsou šťastny? . . .

Světlo.

Není to, kdy se člověk směje, kdy je nejšťastnější . . .

Tylytl.

Kdo jsou? . . .

Štěstí.

To jsou Velké Radosti

Tylytl

Víš, jak jim říkají? . . .

Štěstí!

Ovšem, hráváme si často s nimi . . . Hle, nejprve před ostatními, Radost být spravedliv, jež se usměje, kdykoliv některá nespravedlnost je napravena . . . Jsem příliš mlád, neviděl jsem jí ještě se usmáti. Za ní je Radost být dobrý; ta je nejšťastnější, ale nejšmutnější; a chybují, že jí brání jíti k Nešťetím, jež by ráda utěšila. V pravo, to je Radost vykonané práce a vedle ní, Radost mysliti. Pak přichází Radost chápati, jež stále hledá svého bratra, Štěstí nic nechápat . . .

Tylytl.

Ale toho já viděl, jejího bratra! . . . Odebral se k Nešťetím s ostatními Hrubými Štěstími . . .

Štěstí.

To jsem věděl! . . . Sešel s dobře cesty, špatné obcování jej naprosto pokazilo. . . . Nemluv o něm s jeho sestrou . . . Chtěla by se za ním vydati a pozbyli bychom jedné z nekrásnějších Radostí . . . Hle, dále, mezi největšími, Radost vidět, co je krásné, jež co den připojuje několik paprsků k světlu zde vládnoucím . . .

Tylytl.

A tam, v dáli, v dáli, v zlatých oblacích, ta, již stěží vidím, vystoupím-li na špičky? . . .

Štěstí.

To je Velká Radost milovat . . . Ale marně se namáháš, jsi příliš malý, abys ji uviděl celou . . .

Tylytyl.

A tam dole, až dole, ty, jež jsou zastřeny a nepřicházejí?

Štěstí.

To jsou ty, jichž lidé ještě neznají . . .

Tylytyl.

Co je s ostatními? Proč se rozestupují? . . .

Štěstí.

Aby učinily místo nové Radosti, jež se blíží, snad té nejčistší již zde máme . . .

Tylytyl.

Která je to? . . .

Štěstí.

Ty ji ještě nepoznáváš? Otevři přece obě oči až ke dnu své duše! . . . Spatřila tě! Spatřila tě! . . . Kvapí, otevírajíc ti náruč vstříc! . . . Je to Radost nemající sobě rovnu, Mateřské lásky! . . .

(Všechny Radosti, shluknuvší se se všech stran, aby ji uvítaly, se rozestupují v tichosti před Radostí mateřské lásky).

Mateřská Láska.

Tylytyle! a ty, Mytylo! . . . Jakže, to jste vy, s vámi se zde shledávám! . . . Toho jsem se nenadála! . . . Byla jsem doma samotinká, a tu vy oba vystoupíte až do nebes, kde v

Radosti září duše všech matek! . . . Ale především vás chci políbit, na stokrát zulíbat . . . Sem, do mé náruče, oba dva! Není nic na světě co dává tolik štěstí! . . . Tylytyle, ty se nesměješ? . . . Ani ty, Mytylo? . . . Nepoznáváte lásky své mamičky? . . . Zadivejte se na mne přece, nejsou to moje oči, moje retы, moje náruč?

Tylytyl.

Ale ano, poznávám Tě . . . Jen že jsem nevěděl . . . Podobáš se mamince . . . ale jsi o tolik krásnější . . .

Mateřská Láska.

Patrně; já, já už nestárnu . . . a každý den, jenž miji, mi přidává síly, mládí, štěstí . . . Každý tvůj úsměv mně uleví o rok . . . Doma se to tak nevidí, ale zde viděti všechno, a v pravdě . . .

Tylytyl

(udiven, hledě na ni a stále ji líbaje).

A tyhle krásné šaty, z čeho pak jsou? . . . Z hedvábí, ze stříbra, nebo z perel?

Mateřská Láska.

Nikoliv, to jsou pocely, pohledy, laskání . . . Každé políbení, jež dáváme, připojuje paprsek luny nebo slunce . . .

Tylytyl.

To je podivné; jakživ bych nebyl uvěřil, žeš tak bohata . . . Kdes je skrývala? . . . Byly ve skříní k níž má tatínek klíč? . . .

M a t e ř s k á L á s k a.

Ne, ne, nosím je stále, ale neviděti jich, proto že člověk nic nevidí, když jsou oči zamčeny . . . Všecky matky jsou bohaty, když milují své děti . . . Není chudých matek, není šeredných, není starých . . . Jejich láska je vždy nejkrásnější všech Radostí . . . Zdají-li se smutny, stačí políbení, jež dostávají, nebo dávají, aby všechny jejich slzy se proměnily v hvězdy na dně jejich očí! . . .

T y l t y l

(patře na ni s podivem).

Ba věru, tvoje oči jsou plny hvězd . . . A jsou to opravdu tvoje oči, ale jsou o tolik krásnější! . . . A je to i tvá ruka, se svým malým prsténkem . . . Je na ni i spálenina, jež jsi si udělala kteréhosi večera, rozžehávíc lampu . . . Ale je o tolik bělejší a je tak jemná! . . . Člověku připadá, že tam vidí protékati světlo . . . Ta nepracuje, jako ta doma?

M a t e ř s k á L á s k a.

Ba pracuje, je to táž; což jsi neviděl, jak všechna zbělá a prozáří se světlem, když tě laská?

T y l t y l

Podívno, mamičko, i tvůj hlas je to; jen že mluvíš o tolik lépe, než doma

M a t e ř s k á L á s k a.

Doma máme příliš mnoho práce a nemáme kdy . . . Ale čeho neříkáme, přece to sly-

šíme . . . A nyní, když's mne viděl, poznáš mne, v mých rozedraných šatech, až se opět vrátíš do chaloupky? . . .

T y l t y l.

Já se nechci vrátit . . . Kde jsi ty, chci být i já, tak dlouho, jak tu budeš . . .

M a t e ř s k á L á s k a.

Ale vždyť je to totéž, tam dole jest to kde jsem, tam dole jsme . . . Přišel jsi sem, jen abys si toho uvědomil a abys konečně věděl jak mne viděti, vida mne tam dole . . . chápeš to, můj Tylytle? Domníváš se být v nebi, ale nebe je všudy a my se líbáme . . . Není dvě matek, a nemáš jiné . . . Každé dítě má jen jedinou a jest to vždy táž a vždy ta nejkrásnější; ale třeba ji znát, a umět na ni hledět . . . Ale jak ses sem dostal a jaks nalezl cestu, již hledali Lidé od dob, co obývají tuto zemi? . . .

T y l t y l.

(ukazuje na Světlo, jež odstoupilo, ze skromaosti, stranou).

Ona mne vedla . . .

M a t e ř s k á L á s k a.

Kdo je to?

T y l t y l

Duše Světla.

M a t e ř s k á L á s k a.

Nikdy jsem jí neviděla . . . Říkali mi, že prý vás má ráda a že je tak dobrá . . . Proč se skrývá? . . . Neodhaluje nikdy své tváře?

Tylyl.

Ba ano, ale ona se bojí, že Štěstí by se bálo, kdyby vidělo příliš jasně . . .

Mateřská Láska.

Tož tedy neví, že čekáme jen na ni? (Svolávajíic všechny ostatní Velké Radosti.) Poďte! Poďte! Mé sestry! Rychle poďte! Konečně k nám přišlo Světlo!

(Záchráv mezi Velkými Radostmi, jež se sbíhají za volání: „Světlo je zde! Světlo! Světlo!“).

Radost chápati

(odstrčí všechny ostatní, aby políbila Světlo).

Vy jste Světlo a my to nevěděly! . . . A tolik, tolik let vás očekáváme! Poznáváte mne? . . . Toť Radost chápati, jež vás tak dlouho hledala . . . Jsme velmi šťastny, ale nevidíme za meze nás samých . . .

Radost být spravedliv.

(líbajíc Světlo).

Poznáváte mne? . . . Toť Radost být spravedliv, jež vás tolik vzývala! . . . Jsme velmi šťastny, ale nevidíme za meze svých stínů . . .

Radost viděti co je krásné

(líbajíc Světlo).

Poznáváte mne? . . . Toť radost viděti, co jest krásné, jež vás tolik milovala! . . . Jsme velmi šťastny, ale nevidíme za meze svých snů . . .

Radost chápati.

Tož, sestro, nedejte nám déle čekat! . . . Jsme dosti silny, isme dosti čisty . . . Od-

straňte ty závoje zastírající nám ještě poslední pravdy a poslední štěstí . . . Vizte, mé všechny sestry padají na kolena před vámi . . . Jste naší královnou a naší odměnou . . .

Světlo

(sevřevši pevněji závoje).

Mé sestry, mé krásné sestry, jsem poslušna svého Pána . . . Hodina nenadešla, snad odbije a já se vrátím, zbavena bázní a zbavena stínů . . . Sbohem, povstaňte, polibme se, jako sestry nalezené, očekávající den, jenž v brzku vzejde! . . .

Mateřská Láska

(líbajíc Světlo).

Byla jste dobrá k mým ubohým dětem . . .

Světlo.

Budu vždy dobrou k těm, kdo se milují . . .

Radost chápati.

(Přikročivši k Světlu).

Poslední políbení nechť dáno na mé čelo . . .

(Dlouze se líbají; když se odtrhnou a zdvihnou hlavu, viděti slzy v jejich očích).

Tylyl

(udiven).

Proč pláčete? . . . (Hledě na ostatní Radosti.) Jakže! Vy také pláčete? . . . Proč mají všechny plné oči slzí? . . .

Světlo.

Ticho, mé dítě . . .

Opona.

DĚJSTVÍ PÁTÉ.

Obraz desátý.

Království budoucnosti.

Nesmírné síně Blankytného Paláce, kde čekají děti, mající se naroditi. — Nekonečné řady safirových sloupů, opírajících tyrkysové klenby. Vše, od světla a lazurových dlaždic, až do mizícího pozadí, kde se ztrácí poslední oblouky, vše jest zde modré, neskutečné, syté, pohádkově modré. Jedině hlavice a podnože sloupů, svorníky klenby, některé stolice, některá okrouhlá sedadla jsou z bílého mramoru nebo úbělu. — Vpravo, mezi sloupy, veliké opalínové brány. Tyto brány, jež ke konci výstupu Čas zotvírá do kořán, vedou na přítomný život a nábřeží Zory. Všudy souladně plní síň davy blankytně oděných dětí. — Jedny si hrají, druhé se procházejí, jiné hovoří nebo sní; mnohé spí; mnohé též pracují, mezi sloupy na budoucích vynálezech a jejich nástroje, jejich náčiní jež sestávají, i kvítí a ovoce a rostliny, jež ošetřují nebo sbírají, vše jest téže nadpozemské a zářivé modře jako celé ovzduší Paláce. — Mezi dětmi přecházejí sem a tam některé osoby vysoké postavy, oděné bledším a průsvitnějším blankytem, svrchované a mlčenlivé krásy, které se zdají býti anděli.

(S levé strany, jakoby potají, plížice se mezi sloupy do popředí, veidou Tytyl, Mytyl a Duše Svě-

ta. Jejich příchod vzbudí pohyb mezi modrými dětmi, jež v brzku přichvátají se všech stran a seskupují se kolem nezvyklých návštěvníků, zvědavě si je prohlízejíce)

Mytyl.

Kde je Cukr, Kocour a dobrý Chleba? . . .

Duše Světla.

Nesmí sem vkročiti; poznali by budoucnost a neposlouchali by již . . .

Tytyl.

A Pes? . . .

Duše Světla.

Ani pro něho není dobře, aby věděl, co ho očekává během staletí . . . Uzavřela jsem je do podzemního chrámu . . .

Tytyl.

Kde to isme? . . .

Duše Světla.

Jsme v Království Budoucná, v středu dětí ještě nenarozených. Ježto Diamant nám umožňuje, abychom jasně viděli v této oblasti, již lidé nepostřehují, nalezneme zde nepochybně Modrého Ptáka . . .

Tytyl.

Dojista bude pták modrý, když jest zde vše modré . . . (Dívaje se kolem sebe.) Bože, jak je to vše krásné . . .

Duše Světla.

Pohled na děti, jež se sbíhají . . .

Dětská knihovna g.

Tylytl.

Což se hněvají?

Duše Světla.

Ani pomýšlení . . . Vidíš přece, že se u-
smívají, jen že jsou udiveny . . .

Modré děti.

(sbíhajíce se čtější a čtější).

Živé děti! . . . Pojdte se podívat na živé
děti! . . .

Tylytl.

Proč nám říkají „Živé děti“?

Duše Světla.

Protože ony ještě nežijí . . .

Tylytl.

Co tedy dělají? . . .

Duše Světla.

Čekají na hodinu svého zrození . . .

Tylytl.

Na hodinu svého zrození? . . .

Duše Světla.

Ano; odtud přicházejí všechny děti, které
se rodí na vaší zemi. Každé čeká na svůj
den . . . Když Otčové a Matky si přejí dítěte,
otevrou se velké brány, jež tamo vidíš,
vpravo; a maličci sestupují . . .

Tylytl.

To je jich! To je jich! . . .

Duše Světla.

Jest jich ještě mnohem více . . . Není jich

všech viděti . . . Představ si, co jich třeba
až do konce světa . . . Nikdo by jich nespo-
čítal . . .

Tylytl.

A ty velké modré osoby, co je to zač? . . .

Duše Světla.

To se dobře neví . . . Má se za to, že jsou
to strážkyně . . . Že prý přicházejí za lidmi
na zemi . . . Ale není dovoleno se jich otá-
zati . . .

Tylytl.

Proč?

Duše Světla.

Poněvadž jest to tajemství země . . .

Tylytl.

A na ty druhé, ty malé, možno promluvi-
ti? . . .

Duše Světla.

Ovšem, třeba se seznámiti . . . Hled, tam-
hle je jedno zvědavější ostatních . . . Přikroč
k němu, promluv na ně . . .

Tylytl.

A co mu mám říci? . . .

Duše Světla.

Co chceš, mluv s ním, jako s malým ka-
marádem . . .

Tylytl.

Smí se mu podatí ruka?

Duše Světla.

Patrně, neublíží ti . . . Nebuď přece tak strojený . . . Nechám vás raději samotny, budete se cítit volněji . . . Ostatně mám promluvit s Velkou Modrou osobou . . .

Tylytyl.

(se přiblíží k Modrému Děcku a podává mu ruku).

Dobrý den! . . .

(Dotkne se prstem modrého roucha dítěte).

Co je to?

Modré Dítě.

(Dotkne se vážně prstem klobouku Tylytylova).

A to? . . .

Tylytyl.

To? . . . To je můj klobouk . . . Ty nemáš klobouku? . . .

Modré Dítě.

Ne; k čemu je to? . . .

Tylytyl.

S tím se dává dobrého dne . . . A pak to slouží když je zima . . .

Dítě.

Co je to když je zima? . . .

Tylytyl.

Když se takhle fetelíš: brrr! brrr! . . .
Když si dýcháš do rukou a hýbeš pažema takhle . . .

(Pohyb paží).

Dítě.

Je zima na zemi? . . .

Tylytyl.

Ovšem, někdy, v zimě, když není ohně.

Dítě.

Proč ho není? . . .

Tylytyl.

Proto, že je to drahé a třeba peněz k nakoupení dříví . . .

Dítě.

Peněz? Co je to?

Tylytyl.

To s čím se platí . . .

Dítě.

Aj! . . .

Tylytyl.

Jedni je mají a druzí jich nemají . . .

Dítě.

Proč? . . .

Tylytyl.

Proto, že nejsou bohatí . . . Jsi bohat? . . .
Kolik je ti let?

Dítě.

Já se brzy narodím . . . Narodím se za dvanáct let . . . Je to milé se narodit? . . .

Tylytyl.

Oh ano! . . . Je to zajímavé . . .

Dítě.

Jak's to udělal?

Tylytyl.

Já už se nepamatuji . . . Je tomu tak dávno! . . .

Dítě.

Že prý je země tak krásná a Lidé na ni! . . .

Tylytyl.

Ba, ujde to . . . Jsou tam ptáci, koláče, hračky . . . Někteří mají všeho; ale ti, kdo jich nemají mohou se dívat na druhé . . .

Dítě.

Že prý maminky čekají u brány . . . Ty jsou hodny, víš?

Tylytyl

Oh ano! . . . Ty jsou ze všeho, co tam je nejlepší! . . . Babičky také; ale ty příliš brzo umírají . . .

Dítě.

Umírají? . . . Co je to? . . .

Tylytyl.

Odejdou kteréhosi večera a nevrátí se již . . .

Dítě

Proč? . . .

Tylytyl.

Což to kdo ví? . . . Možná, že jsou smutny . . .

Dítě.

Tvoje také odešla? . . .

Tylytyl.

Moje babička? . . .

Dítě.

Tvá maminka nebo babička, což já to vím? . . .

Tylytyl.

Ale to není totéž! . . . Babičky odcházejí nejprve; už to je dost smutné . . . Moje babička byla tolik hodná . . .

Dítě.

Co dělají tvoje oči? . . . Ronějí perle? . . .

Tylytyl.

Ale ne; to nejsou perle? . . .

Dítě.

Co je to tedy? . . .

Tylytyl.

I nic; to jen všechno to modro mne tak oslňuje . . .

Dítě.

Jak se tomu říká? . . . —

Tylytyl

Čemu? . . .

Dítě.

Tomu, co ti padá s očí . . .

Tylytyl.

To nic není, jen trochu vody . . .

Dítě.

Ta se řine s očí?

Tylytyl.

Ano, někdy, když se pláče . . .

Dítě.

Co je to pláč? . . .

Tylytl.

Já ani neplakal; to je z toho modra... a kdybych byl plakal, bylo by to jedno...

Dítě.

Pláče se často?

Tylytl.

Malí hoši ne, ale malé holčičky... Tady se nepláče?...

Dítě.

Ne, nevím...

Tylytl.

Ty se tomu naučíš... Co je to s čím si hraješ, ta velká modrá křídla?...

Dítě.

To?...

To patří k vynálezu, jež učiním na zemi...

Tylytl.

Jakému vynálezu? ... Tys něčeho vynalezl?...

Dítě.

Ale ovšem, ty to nevíš? ... Až budu na Zemi, musím vynalézt tu Věc která obšťastňuje...

Tylytl.

Je dobrá k jídlu? ... Dělá hluk? ...

Dítě.

Ne, není jí ani slyšeti...

Tylytl.

To je škoda...

Dítě.

Pracuji na ni každého dne... Je skoro hotova... Chceš ji vidět?...

Tylytl.

Zajisté... Kde ji máš?...

Dítě.

Tamhle, je jí vidět odtud, mezi dvěma sloupy...

Jiné Modré Dítě.

(Přikročí k Tylytlovi a tahá jej za rukáv).

Chceš viděti můj?...

Tylytl.

Ovšem, co je to?...

Druhé dítě.

Třicet tři prostředky ku prodloužení života... Tamhle v modrých lahvičkách...

Třetí Dítě.

(Vykročivši z davu).

Já nesu světlo, jehož nikdo nezná... (Prozáří se celé nadobyčejným jasem.) To je podivné vidět?...

Čtvrté dítě.

(Tahaje Tylytla za ruku).

Pojď se podívatí na můj stroj letací vzduchem jako pták bez křídel...

Páté Dítě.

Ne, ne; dříve se podívej na můj, jenž odkrývá poklady skrývající se na měsíci... (Modré děti se shluknou kolem Tylytla a Mytyly, volajíce: Ne, ne, podívej se na můj!... Můj je

krásnější!... Můj je úžasný!... Můj je celý z cukru!... Ten jeho není nic zvláštního!... Vzal mi mou myšlenku!... atd. atd. — Za tohoto zmateného volání vedou děti k modrým dílnám a tam každý vynálezce uvádí do pohybu svůj ideální stroj. Nastane vření blankytných kol, kruhů, létacích strojů, ozubených kladkostrojů, kladek, řemenů, podivných a ještě nepojmenovaných věcí, obklopených modrými párami neskutečna. Množství bizarních a tajemných nástrojů se vymršťuje do vzduchu a vznáší se pod klenbami, nebo se plazí u paty sloupů, zatím co děti rozkládají listy a mapy, listují v knihách, odhalují blankytné sochy, přinášejí ohromné květy a obrovské ovoce, jež zdají se utvořeny ze safírů a tyrkysů).

Jedno malé modré Dítě.

(Schýlené pod tíhou ohromných azurových chudobek).

Pohleďte na mé květiny!...

Tylyl.

Co jest to? ... Těch neznám ...

Modré Dítě.

To jsou chudobky ...

Tylyl.

Není možná! ... Jsou velká jako kola ...

Modré Dítě.

A jak voní! ...

Tylyl.

(Čichaje k nim).

Báječně!

Modré Dítě.

Takové budou, až já budu na Zemi ...

Tylyl!

Kdy to bude? ...

Modré Dítě.

Za padesát tři roky, čtyři měsíce a devět dnů ...

(Blíží se dvě děti nesoucí neuvěřitelně velký hrozen, zavěšený na tyči, jehož zrnka jsou větší hrušek).

Jedno dítě nesoucí hrozen.

Co říkáš k mému ovoci?

Tylyl.

Hrozen hrušek!

Dítě.

Nikoliv, to je hrozen! ... Budou všechny takové, až mně bude třicet let ... Vynalezl jsem prostředek ...

Jiné Dítě.

(pod tíhou modrých jablek, velkých jako melouny).

A já! ... Vízte má jablka! ...

Tylyl.

Vždyť jsou to melouny! ...

Dítě.

Nikoliv ... To jsou má jablka a jsou to ta méně krásná ... Všecka budou taková až budu na živu ... Vynalezl jsem soustavu ...

Jiné Dítě.

(vezoucí na modrém kolečku modré melouny větší tykve).

A mé melounky? ...

Tyltyl.

Vždyť jsou to tykve! . . .

Dítě s melouny.

Až já přijdu na zemi, melouny budou ohromné . . . Budu zahradníkem kráče tří Oběžnic . . .

Tyltyl.

U Krále tří Oběžnic?

Dítě s melouny.

Bude to velký král, který po dobu třiceti pěti let bude šťastně vládnouti Zemi, Martu a Měsíci . . . Možno jej viděti odtud . . .

Tyltyl.

Kde? . . .

Dítě s melouny.

Tamhle, to pachole, jež dřime u paty sloupu . . .

Tyltyl.

V levo?

Dítě s melouny.

Ne, v pravo . . . V levo, to jest ten, jenž přinese ryzí radost na zemi . . .

Tyltyl.

Jak?

Dítě.

(pozdravivši první Tyltyla).

Myšlenkami, jichž člověk ještě neměl . . .

Tyltyl.

A ten malý, tlustý, s prstem v nose, co ten vykoná?

Dítě.

Musí vynaléztí oheň ku zahřívání Země, až slunce pohasne . . .

Tyltyl.

A ony dvě děti, jež se drží za ruce a líbají se stále? Jsou to sourozenci? . .

Dítě.

Nikoliv, ty jsou směšné . . . To jsou mlenci . . .

Tyltyl.

Co je to? . . .

Dítě.

Já nevím . . . To Čas jim tak říká, pro posměch . . . Koukají si celý den do očí, líbají se a dávají si sbohem . . .

Tyltyl.

Proč . . .

Dítě.

Zdá se, že nebudou moči odejiti pospolu . . .

Tyltyl.

A ten maličký, celý růžový, jenž vypadá tak vážně a cucá si palec, kdo je to? . . .

Dítě.

Zdá se, že má zahladiti nespravedlnost na zemi . . .

Tyltyl.

Aj? . . .

Dítě.

To je prý strašná práce . . .

Tyltyl.

A ten malý zrzavý, jenž chodí, jakoby neviděl. Což je slepý? . . .

Dítě.

Ještě ne, ale oslepne . . . Všimni si ho dobře; zdá se, že má překonat Smrt . . .

Tyltyl.

Co je to? . . .

Dítě.

Já dobře nevím, ale je prý to něco velkého . . .

Tyltyl.

(ukazuje na dav dětí spících u paty sloupů, na schodech, sedadlech atd.).

A všechny ty spící děti — co jich spí! — ty nečiní ničeho?

Dítě.

Ty na něco myslíš . . .

Tyltyl.

Na co? . . .

Dítě.

Neví to ještě; ale mají přinést něco na Zemi; jest zakázáno odejít s prázdnýma rukama . . .

Tyltyl.

Kdo toho zakazuje? . . .

Dítě.

Čas, jenž stojí u brány . . . Uvidíš až otevře . . . Je velmi protivný . . .

Jedno Dítě.

(přikvapí ze zadní síně, prodravší se množstvím).

Dobry den, Tyltyle! . . .

Tyltyl.

Vida! . . . Jak to, že zná mé jméno? . . .

Dítě

(přikvapivší, objímá vroucně Tyltyla a Mytylo)

Dobry den! . . . Jak se daří? . . . Dej mi hubičku, Tyltyle a ty též, Mytylo . . . Ne-ní divu, že znám tvé jméno, když budu tvým bratříčkem . . . Právě mi řekli, že's tady . . . Byl jsem na druhém konci síně, zaměstnán balením svých ideí . . . — Řekni mamince, že jsem hotov . . .

Tyltyl.

Jakže? . . . Ty se chystáš k nám?

Dítě.

Ovšem, budoucího roku, o květnou neděli . . . Netrap mne příliš až budu malinký . . . Jsem rád, že jsem vás políbil napřed . . . Řekni tatínkovi, aby spravil kolébku . . . — Je u vás hezky? . . .

Tyltyl.

Není to špatně . . . A maminka, ta je hodná! . . .

Dítě.

A jídlo?

Tylyl.
Přijde na to . . . Někdy míváme koláče,
viď, Mytylo? . . .

Mytyl.
O Nový Rok a Čtrnáctého Července . . .
To jich maminka napeče! . . .

Tylyl.
Co to máš v tom uzlíku? . . . Neseš nám
něco? . . .

Dítě.
(velmi statečně).
Nesu tři nemoce: spálu, záduchu a spal-
ničky . . .

Tylyl.
Nic víc než to! . . . A co budeš dělat po-
tom? . . .

Dítě.
Potom? . . . odejdu . . .

Tylyl.
To bude stát za to, že přijdeš! . . .

Dítě.
Což máme volbu?
(V tom okamžiku se vznášá a šíří kteréśi táhlé,
mocné a křišťálové chvění, jež zdá se vycházeti
ze sloupů a opálových bran, na něž se řine jas-
nější světlo).

Tylyl.
Co jest to? . . .

Dítě.
To je Čas! . . . Zotevírá brány! . . .
(V zápětí nastane ohromné proudění v davu mod-

rých dětí. Většina jich opouští stroje a práce,
mnozí spáčí se probouzejí, ty i ony obracejí zraky
k opálovým branám a blíží se k nim).

Duše Světla.
(přikročí k Tylylovi)

Hleďme se skrýti za sloupy . . . Čas nás
nesmí spatřiti! . . .

Tylyl.
Odkud přichází ten šum.

Dítě.
To Zora vychází? . . . Nadešla hodina, kdy
děti, mající se dnes naroditi, sestupují na Ze-
mi . . .

Tylyl.
Jak sestoupí? . . . Vedou tam schody? . . .

Dítě.
Uvidíš . . . Čas odsunuje závory . . .

Tylyl.
Co je to, Čas? . . .

Dítě.
To je starý člověk, jenž svolává ty, kdo
odcházejí . . .

Tylyl.
Je zlý?

Dítě.
Není, ale ničeho nechápe . . . Marné pro-
sby těch, kdo nejsou na řadě, zamítá všech,
kdo by rádi odešli . . .

Tylyl.
Což jsou šťastni, že mohou odejít? . . .

Dětská knihovna 8.

Dítě.

Není spokojen, kdo zůstane; ale je smuten, kdo odchází . . . Hle! hle! . . . Již otevírá! . . .

(Velké opálové brány pozvolna se otáčejí na stě-
žejších svých. Slyšení, jako vzdálenou hudbu, ru-
chy Země. Červená a zelená zář vnikne do síně a
čas, vysoký stařec s vlnající bradou, vyzbrojen
svou kosou a dutky, se objeví na prahu, zatím co
 lze postřehnouti cípy bílých a zlacených plachet
kerábu, zakotveného u kteréhosi břehu, jež tvoří
růžové červánky Zoře).

Čas.

(na prahu).

Jsou hotovi ti, jichž hodina odbila?

Modré Děti.

(prodírajíce se davem, se sbíhají ze všech stran).

Zde jsme! . . . Zde jsme! . . . Zde jsme . . .

Čas.

(hlasem nevrlým k dětem, beroucím se řadou k
odchodu).

Jedno po druhém! . . . Hlásí se jich mno-
hem více než jich třeba! . . . (Zahání jedno
dítě.) Nejsi na řadě! . . . Zpátky, až zítra! . . .
Ani ty, zpátky a vrať se za deset let . . . Tři-
náctý pastevec? . . . Chybělo jich jen dva-
náct; není jich již třeba, tytam jsou časy
Theocritovy a Vergiliový . . . Ještě lékaři?
Ješt jich přespříliš! . . . stěžují si do toho již
na zemi . . . Kde jsou inženýři? . . . Hledá se
poctivý člověk, jediný, jako zvláštní úkaz . . .

Kde je poctivý člověk? . . . To's ty? . . .
(Dítě přitaká.) Ty mi vypadáš pěkně ubo-
ze! . . . Hej, vy ostatní, ne tak zhurta, ne tak
zhurta! . . . A ty, co neseš? . . . Nic? s rukama
prázdnýma? . . . To neprojdeš . . . Připrav
něco, nějaký zločin, chceš-li, nebo pořádnou
nemoc, mně je to jedno . . . ale něčeho je třeba
. . . (Zořiv Děcko, jež druzí strkají ku předu
a jež se vzpírá ze všech sil.) A co ty, co je s
tebou? . . . Viš, že hodina odbila . . . Žádá se
hrdina, jenž by zápasil proti Nespravedlnosti,
to's ty; nutno odejít . . .

Modré Děti.

Nechce se mu, pane . . .

Čas.

Jakže? . . . Nechce? . . . Kde myslí, že je,
ten malý zmetek? . . . Žádných stížností, na
to není času . . .

Dítě

(jež strkají).

Ne, ne! . . . Já nechci! . . . Raději se nechci
narodit! . . . Raději chci zůstat zde! . . .

Čas.

Kam pak se neděje! . . . Hodina udeřila, je
čas! . . . Vzhůru! rychle, ku předu! . . .

Jedno Dítě

(dere se ku předu).

Oh! pusťte mne! . . . Půjdu za něho! . . .
Moje rodiče jsou prý tak staří a očekávají
mne tak ode dávna! . . .

Čas.

Ani muk o tom... Hodina je hodina a čas je čas... Nebralo by to konce, kdyby vám člověk dal sluchu... Ten chce, onen se zdráhá, tomu je to brzy, onomu pozdě... (Zapuzuje děti, zahrnuvší práh.) Ne tak blízko, děti... Zpátky, zvědavci!... Ty co neodcházejí, nemají venku co činit... Nyní máte na kvap; až na vás dojde, budete se bát a vzpírat... Hle, tamhle ti čtyři se tetelí jako listí... (K dítěti, jež, majíc překročiti prah, náhle se vrací.) — Nu, co?... Co je s tebou?...

Dítě.

Já zapomněl krabici, v níž jsou dva zločiny, jež mi jest spáchatí...

Jiné dítě.

A já hrníček obsahující ideu ku osvícení davů...

Třetí dítě.

Já zapomněl roub mé nejkrásnější hrušky!...

Čas.

Rychle si pro ně běžte!... Zbývá nám již jen šest set dvanáct vteřin... Koráb Zoře již mává plachtami na znamení, že čeká... Přijdete pozdě a nezrodíte se již... Vzhůru, rychle, na loď!... (Zachytí děčko, jež mu chtělo proklouznout mezi kolena, aby se dostalo na hráz.) Ty tam nesmíš, co tě napadá

... Již po třetí se chceš narodit dříve, než na tebe dojde řada... Ať se mi to již neopakuje, sice budeš věčně čekati u mé sestry Věčnosti; a to víš, tam to není zábavné... Tož tedy, jsme-li pak hotovi?... Každý na svém místě?... (Přehlíží děti shromážděné na hrázi nebo vystoupivší na loď.) Chybí ještě jedno... Marně se skrývá, vidím je v davu... Mne nikdo neošál!... Jdi, caparte, jemuž říkají Milenec, dej s bohem své milé...

(Obě děti, jimž říkají Milenci, vroucně se objímajíce. zsnalé zoufalstvím, se blíží k Času a padají mu k nohám).

První Dítě.

Pane Čase, nechte mne odejít s ním!...

Druhé Dítě.

Pane Čase, nechte mne zde s ním!...

Čas.

Nemožno!... Zbývají nám již jen tři sta devadesát čtyři vteřiny...

První Dítě.

Raději se nechci naroditi!...

Čas.

Není volby...

První Dítě

(prosebně).

Pane Čase, přijdu příliš pozdě!...

První Dítě.

Nebudu tam již, až ona sestoupí!...

První Dítě.

Neuzřím ho již!...

Druhé Dítě.

Budeme samotni na světě!...

Čas.

Do toho všeho mně nic není... Přimluvte se u Života... Já, jen pojím, dělím, jak mně bylo veleno... (Uchopiv jedno děcko.) Pojd!...

Druhé Dítě

(se vzpírajíc).

Ne, ne, ne!... Ona též!...

První Dítě

(chytajíc se za šaty druhého dítěte).

Nechte ho!... Nechte ho!...

Čas.

Vždyť mu není zemřít, jest mu žít!... (Odvádí Dítě.) Pojd!...

První Dítě

(vztáhne vášnivě rámě za děckem, jež Čas odvádí).

Dej mi znamení!... Jediné znamení!... Řci mi, jak tě nalézt!...

Druhé Dítě.

Budu tě vždycky milovat!...

První Dítě.

Budu ta nejsmutnější!... Ty mne poznáš!...

(Padne a zůstane ležeti na zemi).

Čas.

Udělalí byste lépe, kdybyste doufali... A nyní, hotovo... (Divá se na sutky.) Nezbývá nám než šedesát tři vteřiny... (Poslední a prudký pohyb mezi dětmi odcházejícími a zůstávajícími. — Nastane chvatné loučení: s bohem, Petře!... s bohem, Jene!... Máš vše, čeho třeba?... Oznam svou myšlenku!... Máš novou sloučeninu?... — Mluv o mých melounech!... — Nezapomněls ničeho?... — Hleď, abys mne poznal!... — Já tě zase uhlídám!... — Neztrať svých ideí!... — Neskláněj se příliš nad Prostorem!... — Dej mi o sobě zprávy!... — To prý je nemožné!... — Ano, ano, jen se pokus!... — Hleď mi říci, je-li to krásné!... — Půjdu ti na proti!... Já se narodím na trůně!... atd. atd.)

Čas

(máváje klíči a kosou).

Dosti! Dosti!... Kotva je zdvižena!...

(Plachty korábu mijí mimo a zmizí. Slyšeti volání Děti na korábu: „Země!... Země!... Vidím jí!... Je krásná!... Je jasná!... Je veliká!“ Po té jakoby vycházel z propasti, zavzní nesouměrně vzdálený zpěv iásání a očekávání).

Tylytyl

(k Duši Světla).

Co to?... To nejsou ony, které zpívají... To zdají se jiné hlasy...

Duše Světla.

Tak jest, to jest zpěv Matek jdoucích jim v ústrety...

(Mezitím Čas uzavírá opálové brány. Obrátiv se, aby naposledy pohleděl do síně, spatř: náhle Tylytyla, Mytylu a Duši Světla).

Čas

(překvapen a zuřiv).

Co je to? ... Co zde děláte? ... Kdo jste?
... Proč nejste modří? ... Kudy jste vešli? ...

(Blíží se, hroze jim kosou).

Duše Světla

(k Tytlylovi).

Neodpovídej! ... Mám Modrého Ptáka!
... Je skryt pod mým pláštěm... Otoč Di-
amantem, ztratí naši stopu ...

(Všichni tři se ztratí po levé straně, mezi sloupy
v popředí)

Opona.

DĚJSTVÍ ŠESTÉ.

Obráz jedenáctý.

Loučení.

Jeviště představuje zeď s malými dveřmi. — Je
úsvit.

(Vejdou: Tytlyl, Mytlyl, Duše Světla, Chleba,
Cukr, Oheň a Mléko).

Duše Světla.

Nikdy bvs neuhodnul, kde to jsme ...

Tytlyl.

To se ví, že ne, proto že nevím ...

Duše Světla.

Nepoznáváš této zdi a těchto dvířek? ...

Tytlyl.

To je červená zeď a zelená dvířka ...

Duše Světla.

A ničeho ti to nepřipomíná? ...

Tytlyl.

To mi připomíná, že nás Čas vyhodil ze
dveří ...

Duše Světla.

Jak je člověk divný, když sní ... Ne-
poznává své vlastní ruky ...

Tytlyl.

Kdo že sní? ... Naposledy já? ...

Duše Světla.

Možná že já ... Což to víme? ... Abys
věděl, zeď ta obklíčuje dům, který isi nejed-
nou viděl od těch dob, cos na světě ...

Tytlyl.

Dům, který jsem nejednou viděl? ...

Duše Světla.

Ovšem, ty malý spáči! ... Jest to dům,
který jsme opustili kteréhosi večera, je tomu
zrovna dnes rok ...

Tytlyl.

Zrovna rok? ... Tak co! ...

Duše Světla.

Opravdu ... Neotevírej tak oči jako dvě
safiřových hlubin ... Tot ona, zlatá cha-
loupka rodičů ...

Tylytl.

(přikročiv k dvířkám).

Myslím... vskutku... mně se zdá...
Tahle dvířka.... Poznávám háček. Jsou
tam?... Jsme u maminky?... Chci hned k
ní!... Chci ji hned políbit...

Duše Světla.

Posečkej... Spí hluboce, nesmíme jich
zburcovat tak náhle... Ostatně dvěře se ne-
otevrou, až odbije hodina...

Tylytl.

Která hodina?... Jest nám dlouho če-
kati?...

Duše Světla.

Žel, nikoliv!... několik ubohých vteřin...

Tylytl.

Ty nejsi šťastna, že se vracíš?... Co je ti,
Duše Světla?... Ty's bledá, vypadáš cho-
je!...

Duše Světla.

Nic mi není, mé dítě... Jsem trochu
smutna, proto že vás opustím...

Tylytl.

Ty nás opustiš?...

Duše Světla.

Musí to být... Nemám zde již nic co čí-
nit, fok uplynul, Čarodějnice přijde a bude od
tebe žádati Modrého Ptáka...

Tylytl.

Ale vždyť já ho nemám, Modrého Ptáka!
.... Ten z Upomínky celý zčernal, ten z
Budoucnosti celý zčervenal, ti z Noci pomřeli
a toho z Lesa jsem nelapil... Je to mou
vinou, když mění barvu, když zemřou nebo u-
prchnou? ... Bude se Čarodějnice hněvat a
co řekne?

Duše Světla.

Učinili jsme co jsme mohli... Třeba u-
věřiti, že není žádného Modrého Ptáka; nebo
že změní barvu, když je dán do klece ...

Tylytl.

Kde je klec?...

Chleba.

Zde, pane... Byla svěřena mé péči za této
dlouhé cesty; dnes, kdy mě poslání jest u
konce, vám ji vracím, netknutou a zamče-
nou, tak jak jsem ji dostal... (Jako řečník,
jenž se ujímá slova.) Nyní, ve jménu všech,
nechť jest mi dovoleno připojiti několik
slov....

Oheň.

On má slovo!...

Voda.

Ticho!...

Chleba.

Zlomyslná přerušení opovržení hodného
nepřítele, závistivého soupeře... (Povýše-

ným hlasem.) nezabrání, abych nekonal svou povinnost až do konce... Tedy ve jménu všech...

O heň.

Nikolik v mém... Já mám svůj jazyk!...

Chleba.

... Tedy ve jménu všech a se zatajeným, avšak upřímným a hlubokým pohnutím se loučím s těmito dvěma vyvolenými dětmi, jichž vznešené poslání se nekončí dnešním dnem. Dáváje jim sbohem pln zármutku a se vši láskou, již vzájemná úcta..

Tylytyl.

Jakže?... Ty nám dáváš sbohem?... Ty nás tedy také opouštíš?...

Chleba.

Žel! nutnost káže... opouštím vás, ovšem; avšak odloučení bude jen zdánlivé, neuslyšíte již mého hlasu...

O heň.

To nebude neštěstí!...

Voda.

Ticho!...

Chleba.

(velmi důstojně).

To mne neuráží... Pravil jsem tédy: neuslyšíte mne již, neuzříte mne již v této mé oduševnělé podobě... Oči vaše se uzavrou neviditelnému životu věcí; ale já zde buďu

stále, v truhle, na prkně, na stole, vedle polévky, já, jenž jsem — to mohu směle říci — nejvěrnějším spolustolovníkem a nejstarším přítelem člověka...

O heň.

Tak, a já?...

Duše Světla.

Dosti, minuty míjejí, co nevidět odbije hodina, která nás opět uvrhne v mlčení.... Pospěšte si polibiti děti...

O heň.

(překotně).

Já nejdříve, nejdříve já!... (Objímá prudece děti.) Sbohem, Tylytle a Mytylo!... Sbohem mé zlaté děti.... Vzpomeňte si na mne, budete-li kdy někoho potřebovat, aby někde zapálil oheň...

Mytyl.

Ouvé! Ouvé!... On mne pálí!... Ouvé!

Tylytyl.

Ouvé! ouvé!... On mně sžehnul nos!

Duše Světla.

Dosti, Ohni, mírněte trochu své zanícení.. Nemáte co činit s kamny...

Voda

Blbec!...

Chleba.

Nevychovanec!...

Voda.

(přikročivši k dětem).

Já vás pojmu v náruč, aniž vám ublížím,
něžňounce, mé dítky...

Oheň.

Pozor, smáčí vás!...

Voda.

Já jsem milující a sladká; jsem dobrá k
lidem...

Oheň.

A utopenci?...

Voda.

Milujte Studánky, naslouchejte Potůčkům
... Budu vždy přítomna...

Oheň.

Ona všechno zaplavila...

Voda.

Až usednete, za večera, u pramenu —
lest jich žde několik v lese — snažte se po-
chopiti, co se snaží říci... Nemohu dále...
Slzy mne dusí a brání mi mluvití...

Oheň.

Nezdá se!...

Voda.

Vzpomeňte si na mne, až uvidíte láhev...
Shledáte mne i ve džbánu, v kropící konvi,
v studni a v kohoutku...

Cukr.

(přirozeně svatouškově a nasládle).

Zbyde-li malého místečka ve vaší vzpo-

mínce, pamatujte na to, že občas moje přítomnost vám byla sladkou... Nemohu vám říci více... Slzy jsou proti mé povaze a velmi mně škodí, když mně skrápají na nohy...

Chleba.

Jezovita!....

Oheň.

(ječivě).

Cukrátko! bonbon! cukrkandl!..

Tyltyl.

Kam jenu se poděly Tyleta a Tyló?... Co je s nimi?...

(V tom okamžiku slyšeti pronikavý vřeskot Kocoura).

Mytyl.

(polekána).

Tyleta si nařiká! ... Někdo jí ubližuje!...
(Vběhne Kocour, zježený, pocuchaný, s šatem rozdraným a tiskna kapesník k tváři, jakoby měl bolení zubů. Vřská rozlíceně; jemu v patách Pes, zahrnující jej štulci a kopanci).

Pes.

(bije Kocoura).

Tu máš!... Máš toho dost?... Chceš ještě?... Tu máš! tu máš! tu máš!...

Duše Světla, Tyltyl a Mytyl.

(vrhnou se mezi ně).

Tyló!... Blázníš?... Tohle!... Lehneš!... Přestaneš!... Kdo to kdy viděl!... Počkej! počkej!...

(Rozeženou je).

Duše Světla.

Co je to? ... Co se stalo? ...

Kocour.

(plačtivě a stíraje si slzy).

To on... Vynadal mně, nasypal mně hřebíků do polévky, tahal mne za ocas, kopal mne a já nic neudělal, pranic, pranic!

Pes.

(opičí se po něm).

Pranic! Pranic! ... (Polohlasně strouhaje mu mrkvičku.) Necht, dostals, dostals, dobře ti tak, a dostaneš ještě! ...

Mytyl.

Má ubohá Tyletto, ukaž, kde tě co boří ... Já se také rozpláču ...

Duše Světla.

(ke Psu, přisně).

Vaše chování je tím nehodnější, že jste zvolil k této smutné podívané okamžik, již sám o sobě dosti trapný, kdy jest nám se rozloučiti s těmito ubohými dětmi ...

Pes.

(náhle vystřízlivěv).

... Se rozloučiti s těmito ubohými dětmi? ...

Duše Světla.

Ano, hodina, již znáte, odbije... My se navrátíme v mlčení... Nebudeme moci již s nimi mluvit! ...

Pes.

(dá se do zoufalého štěkotu a vrhne se na děti, zahrnuje je prudkým a vášnivým laskáním).

Ne! ne! ... Já nechci! ... Já nechci! ... Já budu stále mluvit! ... Ty mně nyní budeš rozumět, vid', můj malý bože? ... Tak, tak, tak! ... a povíme si všechno, všechno ... A já budu moudrý ... A naučím se číst a psát a hrát domino! ... A budu vždy velice čistotný ... A už nikdy ničeho neukradnu v kuchyni ... Chceš, abych učinil něco úžasného? ... Chceš, abych obejmul kocoura? ...

Mytyl.

(ke Kocourovi).

A ty, Kočičko? ... ty nám nemáš nic co říci? ...

Kocour.

(strojeně, záhadně).

Mám vás rád oba dva, jak toho zasluhujete ...

Duše Světla.

A nyní, když i já, mé dívky, vám dávám poslední políbení ...

Tytyl a Mytyl.

(držíce se za šaty Duše Světla).

Ne, ne, ne, Duše Světla! ... Zůstaň zde s námi! ... Tatínek nic neřekne ... Povíme mamince jaks byla hodná ...

Duše Světla.

Žel! nelze ... Tyto dvěře jsou před námi zavřeny a musím vás opustit ...

Tylytl.

Kam půjdeš, tak samotná? ...

Duše Světla.

Nepřilíš daleko, mé dítky; tam, do říše
Mlčení věcí....

Tylytl.

Ne, ne; já nechci... Půjdeme s tebou...
Řeknu mamince...

Duše Světla.

Neplačte, moji miláčkové... Nemám hlavu, jako Voda; mám jen svůj jas, jehož člověk neslyší... Ale bdím nad člověkem až do posledního dne... Vzpomeňte si, že jsem to já, která k vám mluvím v každém luny svitu, jenž se line, v každé hvězdě, jež se usmívá, v každé zoři, jež vychází, v každé lampě, jež se rozsvěcuje, v každé dobré a jasné myšlence vaší duše... (Za zdí odbijí osm hodin.) Slyšte!... Hodina odbijí!... S bohem!... Dvěře se otvírají... Vejděte, vejděte, vejděte!...

(Vstříčí děti do otvoru malých dvířek, pootevřených a zavěšených se za nimi. — Chleba setře si skrytou slzu, Cukr, Voda v slzách atd. dávají se na útěk a zmizí po pravé a po levé straně v kulisách. Vytrčí psa za jevištěm. Jeviště zůstane chvíli prázdné, po té opona, představující zeď s dvířkami, se středem otevře a objeví se poslední obraz).

Obraz dvanáctý.

Probuzení.

Táž světlice jako v I. dějství, ale vše: stěny, ovzduší, připadá neuvěřitelně pohádkově svěžeji, smavější, šťastnější. — Denní světlo vniká vešle všemi průlinami zavřených okenic.

(V pravo, v pozadí světlice, Tylytl a Mytyl ve svých dvou postýlkách, v hlubokém spánku. — Kocour, Pes a Věci jsou na témž místě jako v prvním dějství, před příchodem Čarodějnice. — Vejde matka Tylová).

Matka Tylová

(hlasem vešle vadivým).

Vzhůru, hej, vzhůru! malí lenoši!... Nestydíte se?... Osmá již odbila, slunce stojí už nad lesem!... Můj Bóže! ty spíš! ty spíš!... (Schyluje se nad dětmi a líbá je.) Vyspaly se do růžova... Tylytl voní levandulí a Mytyl konvalinkami... (Znova je líbajíc.) Je to něco rozmilého, takové děti!... Nemohou přece spát až do poledne... Nesmíme z nich udělati lenochy... A pak, slyšela jsem, že to neslouží ku zdraví... (Vyburcuje lehounce Tylytla.) — Vzhůru, vzhůru, Tylytyle...

Tylytl

(prositaje).

Co?... Světlo!... Kde je? Ne, ne, neodcházej...

Matka Tylová.

Světlo?... ovšem že už je světlo... Je

nůž hodně pozdě... Je tak jasně jako v poledne, třeba že okenice jsou zamčeny... Počkej, jen co je otevru... (Zotevirá okenice; oslepující jas bílého dne zaplaví světnici.)
Vida!... Co je ti?... Vypadáš všecek oslepen...

Tylytyl.

(má si oči).

Maminko, maminko!... To's ty!...

Matka Tylová.

Ovšem že jsem to já... Kdo pak by to měl být?...

Tylytyl.

To's ty... Ba, že's to ty...

Matka Tylová,

Ba, že jsem to já... Nezměnila jsem se za dnešní noc... co se na mne tak udiveně díváš?... Mám snad nos na krivo?...

Tylytyl.

Oh! To jsem rád, že tě zas vidím!... Už je tomu tak dávno, tak dávno!... Musím ti hned dát hubičku... Ještě jednu, ještě jednu, ještě jednu!... A pak, tohle je dojista má postel!... Jsem doma!...

Matka Tylová.

Co je ti?... Nemůžeš se probrat ze spánku?... Snad nestůněš?... Ukaž jazyk... Vzhůru, vstávej a oblékej se!...

Tylytyl.

Vida, já jsem v košili!...

Matka Tylová.

To se ví... Natáhni si kalhotky a vestičku... Jsou tamhle, na židli...

Tylytyl.

To jsem takhle byl na cestách?...

Matka Tylová.

Jakých cestách?...

Tylytyl.

No ano, v loni...

Matka Tylová.

V loni?...

Tylytyl.

No, bodej!... O Štědrý Večer, když jsem šel do světa...

Matka Tylová.

Když jsi šel do světa?... Ani ses nennul ze světnice... Uložila jsem tě včera večer a shledávám tě dnes ráno... To se ti asi všechno zdálo?...

Tylytyl.

Ale ty nerozumíš!... To bylo loňského roku, když jsem odešel s Mytylou, Čarodějnici, Duší Světla... Duše Světla je ti hodná! s Chlebem, Cukrem, Vodou, Ohněm. Ti se pořád rváli... Nenněvala jsi se?... Nermoutila jsi se?... A co říkal tatínek?... Nemohl jsem odříci... Zanechal jsem lístek na vyvětlenou...

Matka Tylová.

Co to povídáš?... Tys jistě nemocen, nebo ještě spíš... (Rýpne ho lehounce.) Vzhůru, prociťni přece!... Tak co, už je lépe?...

Tylytyl.

Ale, maminko, věř mi... Tys to, která ještě spíš...

Matka Tylová.

Co že? já že spím?... Já už jsem vzhůru od šesti hodin... uklidila jsem a rozzála oheň...

Tylytyl.

Zeptej se Mytyly, je-li to pravda... Ah! My ti měli dobrodružství!...

Matka Tylová.

Co že, Mytyly?... Co pak?...

Tylytyl.

Ona byla se mnou... Uviděli jsme dědečka a babičku...

Matka Tylová.

(víc a více zmatena).

Dědečka a babičku?...

Tylytyl.

Ano, v Říši Upomínky... Bylo to na naší cestě... Jsou mrtví, ale daří se jim dobře... Babička nám upekla švestkový koláč... A pak malé bratříčky. Robíka, Jeníka, jeho káču, Madlenku a Pierrettku, Pavlušku a Rikettku...

Mytyl.

Riketta, ta chodí po všech čtyřech...

Tylytyl.

A Pavluška má pořád ještě bradavičku na nose...

Matka Tylová.

Vy jste našli klíč od skříně, kde tatínek má uschovanou láhev kořalky?...

Tylytyl.

Tatínek má uschovanou láhev kořalky?...

Matka Tylová.

Udělej pár kroků přede mnou, at vidím, můžeš-li státi na nohou... (Tylytyl poslechne.) Ne, to není to... Můj Bože! co je jim?... Půjdu o ně, jako jsem přišla o ty druhé!... (Náhle zděšena, volá.) Tatínku Tyle! Tatínku Tyle!... Pohleďte! Děti vám stůňou!... (Vejde otec Tyl, zcela kliděn, se sekyrou v ruce).

Otec Tyl.

Co to?

Tylytyl a Mytyl

(běží radostně obejmouti tatínka).

Vida, tatínek!... To je tatínek!... Dobré jitro, tatínku!... Pracoval jsi hodně minulého roku?...

Otec Tyl.

Tak co?... Co je s nimi?... Nevypadají špatně, mají dobrou barvu...

Matka Tylová
(plačíc).

Tomu nelze věřit... Bude to jako s těmi druhými... Vypadaly také dobře, až do konce; a pak nám je pán Bůh vzal... Já nevím, co jim je... Uložila jsem je, zcela klidně, včera večer; a, dnes ráno, když procitly, je s nimi zle... Nevědí už co říkají; povídají cosi o cestě... Viděly Duši Světla, dědečka, babičku, kteří jsou mrtví, ale daří se jim dobře...

Tylyl.

Ale dědoušek má pořád tu dřevěnou nohu...

Mytyl.

A babička lámání v kloubech...

Matka Tylová.

Slyšíš?... Skoč pro doktora!...

Otec Tyl.

I ne, i ne... Ještě neumřely... Počkejme, uvidíme... (Zaklepáno na dveře chaty.)
Volno!

(Vjde Sousedka, drobná stařenka, podobná Čarodějnici z prvního dějství, opírající se o hůl).

Sousedka.

Dej pán Bůh dobrýtro a šťastné a veselé svátky!

Tylyl.

To je Čarodějnice Beryluna:

Sousedka.

Přišla jsem si pro trochu ohně, abych si uvařila sváteční polévku... Je dnes hezky čerstvo... Dobrýtro, děti, dobře jste se vyspaly?...

Tylyl.

Paní Čarodějnice Beryluno, já nenašel Modrého Ptáka...

Sousedka.

Co povídá?...

Matka Tylová.

Ani mi o tom nemluvte, sousedko. Nevědí už, co říkají... Jsou takové, co se probudily... Asi něco nedobrého snědly...

Sousedka.

Tak co, Tylyle, ty nepoznáváš panímámu Berlingovou, sousedku Berlingovou?...

Tylyl.

Poznávám, paní... vy jste Čarodějnice Beryluna... Nehněvate se?...

Sousedka.

Bery... jakže?

Tylyl.

Beryluna.

Sousedka.

Berlingová, chceš říci Berlingová...

Tylyl.

Beryluna, Berlingová jak chcete, paní... Ale Mytyl to ví...

Matka Tylová

To je to nejhorší, že také Mytyl...

Otec Tyt.

E, co!... To přejde; já jim trochu naplá-cám...

Sousedka.

Nechte toho, nestojí to za to... Já to znám; není to než trocha blouznění... Spaly asi v svitu měsíčním... Má vnučka, která těžce stůně, to mívá často...

Matka Tylová.

Že si vzpomínám, jak se daří vaší vnučce?

Sousedka.

Tak tak... Nemůže na nohy... Lékař říká, že jsou to nervy... Ale já dobře vím, co by ji uzdravilo... Žádala ho ode mne za-se dnes ráno, k Ježíšku; vzala si to do hla-vy...

Matka Tylová.

Ano, já vím, je to stále Tytylův pták... Tak co, Tytyle, nedáš jí ho konečně, malá chuděrce?...

Tytyl.

Co, maminko?...

Matka Tylová.

Svého ptáka... K čemu pak jej máš... Ani se ho nevyšimneš... Ona po něm touhou zmirá už tak dávno...

Tytyl.

Vida, to je pravda, můj pták... Kde je?... Ah! Hlehle, klec!... Mytylo, vidíš klec?... To je ta, co nosil Chleba... Ano, ano; je to ta samá; ale už je v ní jen jeden pták... To on toho druhého asi snědl?... Vida, vida!... Vždyť je modrý!... Vždyť je to má hrd-lička!... Jen že je o mnoho modřejší než když jsem odešel... Ale toť je Modrý Pták, kterého jsme hledali!... My šli tak daleko a on byl zde!... Ah! to je báječné!... Mytylo, vidíš ptáka?... Co by tomu řekla Duše Světla!... Sundám klec... (Vystoupí na židli a sejmuv se zdi klec, podává ji soused-ce.) Tu máte, paní Berlingová... Není ještě zcela modrý; až časem, uvidíte... Ale do- neste jej rychle své vnučce...

Sousedka.

Ne?... Opravdu?... Ty mi jej dáš, tak z ničeho nic a za nic?... Bože! ta bude šťast-na! (Libá Tytyla.) Musím tě políbit... A už jdu!... Už jdu!...

Tytyl.

Ano, ano; jděte rychle!... Jsou takoví, kteří mění barvu...

Sousedka.

Přijdu vám povědít, co řekla... (Odejde).

Tyltyl

(rozhlížeje se dlouze kolem sebe).

Tatínku, maminko; co jste to učinili s našim domem? ... Je týž, ale je o mnoho krásnější! ...

Otec Tyl.

Jakže, je krásnější? ...

Tyltyl.

Ovšem, vše je nově malováno, vše je obnoveno, všechno se leskne, všechno je čistounké... To nebylo takové, minulého roku...

Otec Tyl.

Minulého roku? ...

Tyltyl

(popojuje k oknu).

A les, na který vidíme! ... Ten je vysoký, ten je báječný! ... Člověku připadá jako nový! ... Jak je tu člověku blaze! ... (Otevře truhlu na chleba.) Kde je Chleba? ... Vida, jak jsou pěkně zticha... A pak, ejhle, Tyló! ... Dobrý den, Tyló, Tyló! ... Ah! Ty ses rádně rval! ... Pamatuješ v lese? ...

Mytyl.

A Tyletta... Ona mne poznává, ale už nemluví....

Tyltyl.

Pane Chlebe... (Sáhne si na čelo.) A, můj Diamant je ten tam! Kdo mně vzal můj zelený klobouček? ... E, nešť! Já ho už ne-

potřebuji! ... — Ah! Oheň! ... Ten je dobrý! ... Prská smíchy, aby dopálil Vodu... (Běží k štoudu.) — A Voda? ... Dobrý den, Vodo! ... Co praví? ... Hovoří stále, ale já jí už tak dobře nerozumím.

Mytyl.

Nevidím Cukru...

Tyltyl.

Bože! Jak jsem šťasten, šťasten, šťasten! ...

Mytyl.

Já též, já též! ...

Matka Tylová.

Co je jim, že se tak točí dókola? ...

Otec Tyl.

Nech jich, neznepokojuj se... Hrají si na šťastné...

Tyltyl.

Já, já měl ze všech nejradši Duši Světla... Kde je její lampa? — Možno ji rozsvítit? ... (Rozhlížeje se kolem sebe.) Bože! Jak je to tu všecko krásné a jak jsem tu rád! ...

(Zaklepáno na dveře).

Matka Tylová.

Jen dále! ...

(Vejde Sousedka, vedouc za ruku malé děvčátko, plavokrásné a čarokrásné, nesoucí v náruči Tyltylovu hrdličku).

Sousedka.

Tak vidíte, jaký zázrak! ...

Matka Tylová.

Není možná!... Ona chodí?...

Sousedka.

Chodí!... To jest, běhá, tančí, lftá!... Spatřivši ptáka vyskočila, takhle, jedním skokem k oknu, aby viděla při světle, je-li to opravdu hrdlička Tytlylova... A pak frnk! ...na ulici, jako anděl... Sotva jsem ji mohla postačit...

Tylyl

(přikročiv, užaslý).

Oh! Jak je podobna Duši Světla!...

Mytyl.

Je o mnoho menší...

Tylyl.

Ovšem... Ale ona vyroste...

Sousedka.

Co povídají?... Ještě to není v pořádku?...

Matka Tylová.

Už se daří lépe, přestává to... Až se nasnídají, nebude jim nic...

Sousedka.

(strkajíc malé děvčátko Tytlylovi do náruče).

Tak jdi, má děvečko, poděkuj se Tytlylovi...

(Tylyl, náhle nesmělý, couvne).

Matka Tylová.

Nuže, Tytlyle, co je ti?... Ty se toho děvčátka bojíš?... Jdi, polib ji... Dej po-

řádnou hubičku... Lepší... ty, takový odvažný hoch!... Ještě jednu!... Ale, co pak je to s tebou?... Vypadáš jakoby ti bylo do pláče...

(Tylyl, polibiv děvčátko dosti nešikovně, zůstane ekamžik před ním státi a obě děti se na sebe dívají beze slova; po té Tylyl, hladě holčičku po hlavě).

Tylyl.

Je-li pak dost modrý?...

Děvčátko.

Ba je, isem tak ráda...

Tylyl.

Já viděl modřejší... Ale ty zcela modré, to víš, to je marné, těch nelapíš.

Děvčátko.

To nic nedělá, je hezounký...

Tylyl.

Zda-li pak jedl?...

Děvčátko.

Ještě ne... Co jí?...

Tylyl.

Ode všeho, zrní, chleba, kukuřici, cvrčky...

Děvčátko.

Jak to jí, rci?...

Tylyl.

Zobákem, uvidíš, ukáži ti to...

(Jme se bráti ptáka z rukou děvčátka; děvčátko se přirozeně vzpírá a hrdlička, používši jejích nesnází, se vymkne a uletí).

Děvčátko
(Zoufale vzkřikne).

Maminko!... Uletěl!...
(Propukne v pláč).

Tylyl.

To nic nedělá... Neplač... Já ho zase chytím... (Popojde v popředí jeviště, obrácen k obecnstvu.) Najde-li ho někdo, vrátí by nám ho?... Je nám ho třeba, abychom byli šťastni později...

Opona.

KOSTYMY.

Tylyl: kostym Palečka z pohádek Perraultových: červené kalhotky, krátký bledě modrý kabátek, bílé punčochy, střevíce nebo botky z plavé kůže.

Mytyl: kostym Grethel nebo červené karkulky.

Světlo: Roucho barvy měsíčné, t. j. bledě zlaté se stříbřitými odlesky, třpytivé průhledné látky, tvořící paprsky atd. Slohu novoreckého nebo anglořeckého, po způsobu Waltera Cranea, nebo více neb méně z doby Empiru. — Vysoký živůtek, obnažená rámě atd. — Účes: čelenku nebo lehkou korunku.

Čarodějnice Beryluna.

Sousedka Berlingtonova
klasický kostym chudých žen z pohádek. Proměnu Čarodějnice v princeznu, v prvém dějství, možno vynechatí.

Otec Tyl, matka Tylova, dědeček Tyl, babička Tylova: legendární oděv dřevorubců a sedláků v německých pohádkách Grimmových.

Bratři a sestry Tylylovi: varianty oděvu Palečkova.

Čas: klasický kostym Času: široký černý nebo temnomodrý plášť, bílý, vlnitý vous, kosu, sukty.

Noč: řasnaté černé roucho, tajemně poseté hvězdami, s temně rudými odlesky. Závoje, Temné máky atd.

Dceruška sousedčina: plavé a zářivé vlasy, dlouhý bílý šat.

Pes: červený kabátek, bílé spodky, lakýrký, cylindr; kostym připomínající poněkud oděv Johna Bulla.

Kocour: kostým Kocoura v botách: pudrovanou paruku, třírohý klobouk, blankytný kabátek, kord v pochvě atd.

Třeba dbáti toho, aby zvířecí charakter těchto dvou hlav byl jen diskretně naznačen.

Chleba: nádherný kostým pašy. Široké roucho z karmazínového hedvábí nebo sametu, zlatem vyšíváné. Objemný turban. Šavli. Ohromný břich, tvář rudou a nadměru buclatou.

Cukr: hedvábný šat, po způsobu toho jaký nosí eunuchové; polou bílý, polou modrý, aby připomínal obal homole cukru. Učes dozorců hařemu.

Oheň: červené tricot, ruměnný plášť, měňavých odlesků, zlatem podšitý. Chochol z pestrobarevných plamenů.

Voda: šat barvy času z pohádky „Oslí kůže“, t. j. modravý nebo zelenavý s průsvitnými odlesky, vvpadající jako řinoucí se průhledné látky, rovněž slohu novověckého nebo anglořeckého, ale širší a více vlnící. Ve vlasech květiny a vodní řasy nebo třtiny.

Zvířata: národní nebo selské kroje.

Stromy: oděvy odstínů zelenavých nebo barvy pně stromův. Listy nebo haluze k rozpoznání.

Mateřská láska: šat podobný onomu Světla: měkké a takřka průsvitné závoje řecké sochy, na výsost bílé. Perel a drahokamů tolik, kolik je líbo, jen aby nerušily čistý a prostý soulad celku.

Velké Radosti: zářivé řízy jemných a sladkých odstínů.

Štěstí domova: oděvy různých barev, nebo, líbo-li selské kroje, pastýřů, dřevorubců a p., avšak idealisované a tlumočené pohádkově.

Hrubé Štěstí: Před proměnou: široké a těžké pláště z rudého a žlutého zlatohlavu, ohromné šperky a pod. — Po proměně: kávově nebo čokoládově hnědé trikoty, připamatující panáky z kůže.

Kocour: kostým Kocoura v botách: pudrovanou paruku, třírohý klobouk, blankytný kabátek, kord v pochvě atd.

Třeba dbáti toho, aby zvířecí charakter těchto dvou hlav byl jen diskretně naznačen.

Chleba: nádherný kostým pašy. Široké roucho z karmazínového hedvábí nebo sametu, zlatem vyšívané. Objemný turban. Šavli. Ohromný břich, tvář rudou a nadmíru buclatou.

Cukr: hedvábný šat, po způsobu toho jaký nosí eunuchové; polou bílý, polou modrý, aby připomínal obal homole cukru. Učes dozorců hařemu.

Oheň: červené tricot, ruměnný plášť, měňavých odlesků, zlatem podšitý. Chochol z pestrobarevných plamenů.

Voda: šat barvy času z pohádky „Oslí kůže“, t. j. modravý nebo zelenavý s průsvitnými odlesky, vvpadající jako řinoucí se průhledné látky, rovněž slohu novověckého nebo anglořeckého, ale širší a více vlnící. Ve vlasech květiny a vodní řasy nebo třtiny.

Zvířata: národní nebo selské kroje.

Stromy: oděvy odstínů zelenavých nebo barvy pně stromův. Listy nebo haluze k rozpoznání.

Mateřská láska: šat podobný onomu Světlá: měkké a takřka průsvitné závoje řecké sochy, na výsost bílé. Perel a drahokamů tolik, kolik je líbo, jen aby nerušily čistý a prostý soulad celku.

Velké Radosti: zářivé řízy jemných a sladkých odstínů.

Štěstí domova: oděvy různých barev, nebo, líbo-li selské kroje, pastýřů, dřevorubců a p., avšak idealisované a tlumočené pohádkově.

Hrubé Štěstí: Před proměnou: široké a těžké pláště z rudého a žlutého zlatohlavu, ohromné šperky a pod. — Po proměně: kávově nebo čokoládově hnědé trikoty, připamatující panáky z kůže.